Horia Matei

TURNEUL DE PRIMĂVARĂ

Horia Matei
Turneul de primăvară

Cuprins

CAPITOLUL ÎNTÎI
Unde aflăm cîte ceva despre activitatea profesorului Roland Despreux
CAPITOLUL AL DOILEA
Unde asistăm la o interesantă discuţie despre maestrul Martin Dacosta
CAPITOLUL AL TREILEA
Unde aflăm ce conţinea scrisoarea domnului Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires
CAPITOLUL AL PATRULEA
Unde se arată preocupările lui Anton Ciuperceanu într-un ceas înaintat din noapte
CAPITOLUL AL CINCILEA
Unde reporterul Dinu Romanescu povesteşte peripeţiile unui raid-anchetă
CAPITOLUL AL ŞASELEA
Unde prietenul nostru Anton Ciuperceanu ia o hotărîre neaşteptată
CAPITOLUL AL ŞAPTELEA
Unde vedem ce convorbire neobişnuită se desfăşoară într-o cameră a hotelului „Athénée Palace”
CAPITOLUL AL OPTULEA
Unde Trude Hartmann şi Anton Ciuperceanu discută despre hipnotism şi despre altele
CAPITOLUL AL NOUĂLEA
Unde se arată la ce concluzii poate duce analiza unor cifre
CAPITOLUL AL ZECELEA
Unde se vorbeşte despre cea de-a doua profesiune a corespondentului Filippo Nardi
CAPITOLUL AL UNSPREZECELEA
Unde Anton Ciuperceanu şi prietenii săi clădesc ipoteze
CAPITOLUL AL DOISPREZECELEA
Unde vedem cu ce s-au îndeletnicit unii dintre prietenii noştri în dimineaţa zilei de 26 martie
CAPITOLUL AL TREISPREZECELEA
Unde Trude Hartmann vorbeşte despre o nuvelă a lui Ştefan Zweig
CAPITOLUL AL PAISPREZECELEA
Unde vedem ce rugăminte ciudată formulează corespondentul Nardi din Milano
CAPITOLUL AL CINCISPREZECELEA
Unde se vede că Filippo Nardi obişnuieşte să-şi plătească datoriile
CAPITOLUL AL ŞAISPREZECELEA
Unde este rîndul lui Dinu Romanescu să formuleze o rugăminte ciudată
CAPITOLUL AL ŞAPTESPREZECELEA

Unde Anton Ciuperceanu citeşte o ştire interesantă în revista „Schweizer Schachblätter” din Zürich

CAPITOLUL AL OPTSPREZECELEA

Unde vedem cu ce se ocupă prietenul nostru Anton Ciuperceanu între Sinaia şi Bucureşti

CAPITOLUL AL NOUĂSPREZECELEA

Unde aflăm cum şi de ce a fost concediat Filippo Nardi de la revista „Cronaca degli scacchi”

CAPITOLUL AL DOUĂZECILEA

Unde vedem cum unele propuneri ademenitoare ale domnului Richard Cabral sînt respinse

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI UNULEA

Unde prietenul nostru Filippo Nardi e cît pe ce să cadă dintr-un copac

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI DOILEA

Unde unele explicaţii ale lui Anton Ciuperceanu sfîrnesc uimirea reporterului Dinu Romanescu

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI TREILEA

Unde este rîndul profesorului Dimitrie Suceveanu de la Institutul de cibernetică să dea unele explicaţii

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI PATRULEA

Unde asistăm la o conferiniţă de presă ţinută în sala “Orpheum” din Amsterdam

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI CINCILEA

Unde corespondentul agenţiei „Continental Press” îşi înghite guma de mestecat

CAPITOLUL ÎNTÎI

Unde aflăm cîte ceva despre activitatea profesorului Roland Despreux

În după-amiaza zilei de 12 martie, un tînăr înalt, îmbrăcat într-un pardesiu de culoarea părului de cămilă, intră în holul hotelului „Ambasador” se îndreptă spre biroul portarului. După ce aruncă o privire pe ceasul-brăţară şi se convinse că nu mai lipseau decît puţine minute pînă la ora cinci, se adresă funcţionarului de la poartă:

— Aş dori să vorbesc cu domnul Despreux din Paris. Profesorul Roland Despreux.

Portarul răsfoi registrul. Apoi:

— Etajul III, camera 306.

După ce privi tabloul din spatele său, să vadă dacă este cheia în căsuţa ei, intrebă :

— Pe cine să anunţ ?

— Anton Ciuperceanu, secretarul Federaţiei de şah a R.P.R.

Funcţionarul chemă la telefon camera 306 de la etajul III şi după o scurtă convorbire îi comunică vizitatorului:

— Profesorul Despreux coboară peste cîteva minute. Vă roagă să luaţi loc în hol.

Tînărul cu pardesiu de culoarea părului de cămilă mulţumi, apoi alese o măsuţă retrasă într-un colţ şi se aşează. Luă cîteva reviste şi le răsfoi distrat. Ochii îi alunecau însă peste fotografii şi text fără să le prindă înţelesul şi i se îndreptau mereu spre scara pe care urma să coboare cel aşteptat.

Profesorul Roland Despreux nu era la prima lui vizită în ţara noastră. Anton Ciuperceanu îl cunoscuse încă în urmă cu patru ani, în care timp fuseseră aproape tot timpul în corespondenţă. Profesorul era de mai mulţi ani preşedintele Federaţiei internaţionale de şah şi una din cele mai cunoscute personalităţi în rîndul amatorilor din toate ţările ale nobilului sport al minţii.

Sosise în urmă cu cîteva zile la Bucureşti, pentru unele chestiuni legate de organizarea tradiţionalului turneu internaţional al ţării noastre, a „turneului de primăvară”, cum i se spune. Anul acesta, turneul se arăta a fi deosebit de interesant. Mai întîi fiindcă zece maeştri reputaţi din numeroase ţări îşi anunţaseră participarea, între alţii şi maestrul american Dacosta, care, în cei doi ani de cînd apăruse la diferite turnee şi campionate, nu fusese încă învins. Apoi, fiindcă acest turneu era ultima manifestare mai însemnată de acest fel înainte de marele turneu de la Amsterdam - aşa-zisul „turneu al candidaţilor” -, care urma să decidă cine va juca cu marele maestru sovietic Vinogradov

pentru titlul de campion mondial.

Anton Ciuperceanu fusese destul de mirat cînd profesorul Despreux îl rugase să-l viziteze în după-amiaza aceasta la hotel. Faptul în sine nu avea, desigur, nimic neobişnuit. Totuşi, invitaţia fusese făcută pe un ton şi în termeni care-i dăduseră de gîndit tînărului secretar al federaţiei de şah. După ultima şedinţă a comitetului de organizare a turneului, care avusese loc chiar în dimineaţa aceasta, profesorul Despreux îl luase de braţ şi-l trăsese deoparte:

— Vreau să-ţi fac o rugăminte, îi spusese el.

Ciuperceanu nu vorbea foarte bine franceza, dar înţelegea totul.

— Dacă nu te deranjează prea mult, continuase profesorul, aş vrea să ne vedem astăzi la ora cinci. Avionul meu pleacă în zori, aşa că mi-a rămas numai după-amiaza de astăzi.

Spunînd acestea, preşedintele îşi tot răsucea un nasture de la haină, ceea ce la el trăda o oarecare nervozitate.

— Cu plăcere, răspunsese Anton Ciuperceanu. Apoi aşteptase ca preşedintele federaţiei internaţionale să-i dea cîteva lămuriri asupra scopului întrevederii.

Părînd a citi întrebarea mută din ochii tînărului, profesorul tuşi încurcat:

— În ceea ce priveşte cele ce vom discuta, spusese ezitînd, te rog să ai răbdare pînă după-amiază. E o chestiune... o chestiune... cum să spun... confidenţială. Aş prefera ca deocamdată să rămînă între noi.

La despărţire, profesorul Despreux îi strînsese mîna şi, drept rămas bun, adăugase:

— Atunci, pe dupa-amiază, la hotel.

Şi, înainte de a se urca în automobilul care-l aştepta, îi strigase:

— La ora cinci !

Acesta era motivul pentru care Anton Ciuperceanu, tînarul secretar al federaţiei noastre de şah, întrebase de profesorul Despreux din Paris şi-l aştepta în holul hotelului „Ambasador”. Iar tonul în care profesorul îi ceruse convorbirea, precum şi termenii pe care îi folosise dădeau de gîndit tînărului; aceste gînduri îl împiedicau să se poată concentra asupra revistei pe care o ţinea în mînă şi pe care o răsfoia mecanic.

Cititorul acestor rînduri ar putea să fie oarecum mirat de faptul că Anton Ciuperceanu acorda atîta importanţă întrevederii cu profesorul Roland Despreux. Ba, mai mult decît atît, ar putea să nu găsească nimic neobişnuit în faptul că un oaspe străin vrea să comunice ceva secretarului federaţiei noastre de şah, pe care-l cunoscuse în cursul uneia din vizitele sale, chiar dacă e vorba de ceva confidenţial. A doua zi în zori, profesorul Despreux părăsea ţara noastră şi poate că-i va cere tînărului său cunoscut să-i trimită cîteva fotografii pe care le comandase şi nu erau încă gata sau poate că-i va ruga să-i

achiziţioneze un disc cu melodia dansului nostru „Periniţa”, atît de popular peste hotare...

Dar Anton Ciuperceanu era convins că e vorba de cu totul altceva decît de un mic serviciu. Ceva din atitudinea profesorului Despreux, din tonul pe care-l folosise cînd îi ceruse întrevederea îl făcea să presupună că trebuie să fie vorba de o chestiune mult mai serioasă. Şi apoi, preşedintele federaţiei internaţionale era renumit pentru sobrietatea sa, pentru calmul care în cercurile şahiste făcea să circule şi unele anecdote. Nu, dacă profesorul Roland Despreux, pe care nimeni şi nimic nu-l putea scoate din liniştea lui, îi cerea o întrevedere şi insista atît de mult ca discuţia să rămînă confidenţială, trebuia să fie ceva foarte serios.

În hol era cald. Anton Ciuperceanu îşi scoase pardesiul şi aprinse o ţigară. Suflînd fumul în tavan, se gîndi la personalitatea complexă şi interesantă a celui pe care-l aştepta. Profesorul Roland Despreux era un savant cu faimă mondială în domeniul istoriei, unul dintre cei mai reputaţi medievalişti. În afară de aceasta, era un pasionat cercetător al originii şi istoriei jocului de şah şi un nu mai puţin pasionat problemist şi teoretician.

Nu numai specialiştii, dar şi mulţi iubitori ai jocului de şah au primit cu interes lucrările sate despre originea indiană a jocului, despre evoluţia lui în China veche, în Japonia, Coreea şi Persia, precum şi studiul său asupra variantelor jocului de şah în ţările arabe, în timpul dinastiilor omiade şi abaside. Profesorul Roland Despreux este unul dintre traducătorii şi comentatorii celebrului „Manuscris de la Gottingen”, ai acelui pergament redactat în limba latină şi datînd din jurul anilor 1480-l520 şi care - păstrat în biblioteca Universităţii din Göttingen - constituie primul document de literatură şahistă în forma modernă a acestui joc. Şi tot lui i se datorează interesantele studii asupra manualului de şah din 1497 al lui Lucena şi asupra unor lucrări similare din secolele XVI-XVII, cum sînt cele ale spaniolului Ruy Lopez şi ale italienilor Polerio şi Greco.

Acestor merite ale sale în domeniul istoriografiei şahului, precum şi celor cucerite ca analist, comentator şi problemist, le datorează profesorul Roland Despreux alegerea sa ca preşedinte al Federaţiei internaţionale de şah, calitate pe care o deţine de cîţiva ani. Alegerea sa a fost aşadar rodul şi răsplata unei munci îndelungi şi răbdătoare, care se bucură de autoritate în foarte multe ţări.

De cînd se află în fruntea forului suprem al activităţii şahiste mondiale, el n-a încetat să militeze pentru a face ca vechiul şi ingeniosul joc de şah să devină un factor de întărire a legăturilor şi înţelegerii între popoare, obţinînd succese de seamă şi cucerind noi şi incontestabile merite în acest domeniu.

În timp ce Anton Ciuperceanu se gîndea la toate acestea, obiectul gîndurilor sale, profesorul Roland Despreux, apăru pe scara ce ducea către

etajele hotelului. Era un om de statură mai degrabă scundă, cu fruntea înaltă şi uşor încărunţit la tîmple.

Cu paşi mărunţi şi deşi se apropie de Ciuperceanu şi-i strînse mîna cu căldură :

— Sper că nu te-am făcut să aştepţi prea mult.

Apoi luă loc pe fotoliul din faţa lui Anton Ciuperceanu şi tuşi încurcat, aşa cum făcuse şi de dimineaţă, cînd îi ceruse întîlnirea.

— Ceea ce îţi voi spune acum, zise apoi, este o chestiune foarte delicată şi sînt nevoit să-ţi cer din nou, să insist chiar, ca deocamdată să rămînă strict între noi. E vorba de maestrul Martin Dacosta.

CAPITOLUL AL DOILEA

Unde asistăm la o interesantă discuţie despre maestrul Martin Dacosta

Înainte de a continua, protesorul Despreux începu din nou să-şi răsucească nasturele de la haină, semn de oarecare nelinişte, de iritare şi în acelaşi tirnp de încurcătură.

Anton Ciuperceanu simţi nevoia să-l ajute:

— Maestrul Dacosta, făcu el, urmează să sosească poimîine. Este unul dintre favoriţii campionatelor noastre internaţionale.

— Da, ştiu.

Profesorul continua să-şi frămînte nasturele :

— Soseşte poimîine. Din păcate, eu sînt nevoit să plec mîine, aşa ca nu voi putea asista la această interesantă competiţie. Am încercat să-mi amîn plecarea, dar am fost chemat telegrafic la Amsterdam. Organizarea turneului candidaţilor reclamă prezenţa mea acolo.

Tînărul clătină capul. Ştia că preşedintele federaţiei internaţionale încercase să-şi amîne plecarea, că insistase chiar ca pregătirile pentru turneul de la Amsterdam să se facă fără el. În ultima clipă însă, vicepreşedintele federaţiei, care urma să-l înlocuiască, se îmbolnăvise.

— Te rog să mă ierţi, continuă profesorul Despreux, dacă am să încep cu cîteva amănunte biografice despre Martin Dacosta. Am să te plictisesc poate...

— De loc, îl asigură tînărul. De altfel, cunosc, în general, viaţa maestrului american. Am publicat o scurtă notiţă biografică şi în revista noastră de şah.

— Mă îndoiesc, zise profesorul liniştit, că notiţa biografică apărută în revista dumneavoastră de şah, publicaţie pe care o apreciez pentru conţinutul ei teoretic de valoare ridicată, avea şi datele biografice pe care le posed eu.

— N-am vrut să... vreau să spun că..., făcu tînărul încurcat.

— Să lăsăm asta. Toate revistele de şah din lume au publicat notiţe biografice despre Martin Dacosta, a cărui ascensiune rapidă, aş putea spune

fulgerătoare chiar, a stîrnit o justificată uimire in toate cercurile şahiste. Dar nici una din aceste reviste nu cunoaşte unele amănunte din viaţa marelui maestru american, unele amănunte foarte... interesante; da, acesta e cuvîntul: interesante.

Bătrînul savant ridică ochii spre interlocutorul său, curios să vadă efectul pe care l-au produs vorbele sale. Acesta era foarte atent. Dacă un om potolit şi cu un calm care devenise proverbial printre şahiştii din lumea întreagă folosea asemenea termeni, apoi era sigur că lui Anton Ciuperceanu îi va fi dat să afle unele lucruri într-adevăr neobişnuite.

— Pînă acum doi ani, continuă savantul, numele Martin Dacosta era complet necunoscut. Da, nu sînt nici doi ani din primăvara aceea cînd, la Rio de Janeiro, un tînăr de 21 de ani, de care nu auzise nimeni, pe numele său Martin Dacosta, a cîştigat un turneu la care participau cîţiva maeştri consacraţi, de incontestabilă valoare, maeştri cu practică îndelungată şi multă experienţă. Cum obţinuse să fie înscris ca participant la turneu, a rămas pînă acum un mister. A fost probabil o fantezie a organizatorilor, a colegilor noştri sud-americani. Iar după ce a cîştigat turneul, nimeni nu şi-a mai pus întrebarea cum ajunsese să participe; acum era Martin Dacosta, cîştigătorul, maestrul. Şi toate astea, cînd nici nu împlinise 21 de ani!

— *La valeur n'attend pas le nombre des années*, talentul nu ţine seama de vîrstă, replică pe jumătate în glumă Anton Ciuperceanu, citînd din Corneille, compatriotul profesorului Roland Despreux. Istoria mai veche şi mai recentă a şahului menţionează cazurile unor copii...

— Ştiu, ştiu, îl întrerupse zîmbind profesorul Despreux. Mulţi copii au dovedit precocitate la jocul de şah, aşa cum alţii s-au arătat a fi foarte precoci în ceea ce priveşte matematica sau muzica. La vîrsta de şapte ani, Mozart a întreprins un turneu la Paris şi la Londra, după ce i s-au tipărit primele sonate pentru vioară. Iar Samuel Reshevsky, la opt ani uimea lumea şahistă europeană, dînd simultane la zeci de mese. De ce n-ar fi Martin Dacosta maestru la vîrsta de 21 de ani ?

— Da, spuse Ciuperceanu. De ce nu ?

— Să lăsăm deocamdată întrebarea fără răspuns şi să trecem mai departe, urmă savantul. Ascensiunea lui Dacosta a fost fulgerătoare. Astăzi, la mai puţin de doi ani de la prima sa participare la un turneu, el este socotit printre primii trei sau patru maeştri din lume. Şi pe bună dreptate: s-a clasat pe primul loc la toate competiţiile la care a participat.

— Şi în această privinţă, precedentul a fost mai de mult creat.

Anton Ciuperceanu nu voia să-l contrazică pe bătrînul savant, către care se simţea atras. Îi plăceau felul lui liniştit, grija pe care o punea în alegerea cuvintelor.

— A fost creat, continuă tînărul zîmbind. Gîndiţi-vă la maestrul sovietic Mihail Tal. În 1957 era aproape necunoscut, iar în 1960 era de două ori campion al Uniunii Sovietice, învingător în turneele internaţionale de la Porto Roj şi Zürich şi în meciul cu Mihail Botvinik pentru campionatul mondial. Şi cîţi ani avea atunci ? 23 ! Adică vîrsta pe care o are astăzi Martin Dacosta.

— Ai dreptate. Numai că aici trebuie să luăm în considerare un amănunt. Maestrul sovietic Mihail Tal era, aşa cum ai spus, aproape necunoscut. Aproape... Cu alte cuvinte, nu-şi cucerise încă faima mondială. Dar juca şah de la o vîrstă destul de fragedă, a participat la competiţiile din şcoala unde a învăţat şi din oraşul în care a locuit, a colaborat la revistele şahiste şi a învăţat de la marii maeştri ai ţării sale. În felul acesta a apărut Mihail Tal, un mare talent, o personalitate deosebită, cu un stil original şi plin de vigoare, format la eminenta şcoală şahistă sovietică. Mihail Tal, ca şi Botvinik şi alţii, a preluat cele mai bune tradiţii ale vechilor maeştri ruşi şi sovietici. Ascensiunea atît de rapidă a lui Martin Dacosta nu are însă aceste antecedente şi nu-şi găseşte asemenea justificări. Dacosta a apărut subit, cu totul pe neaşteptate, a apărut, aş putea spune, căzut parcă dintr-o altă planetă; biografia lui începe acum doi ani.

— Totuşi, făcu Ciuperceanu gînditor, el există, joacă şah şi joacă mai bine decît cei mai mulţi dintre adversarii săi. Pînă acum e neînvins. Este o realitate obiectivă, de care trebuie să ţinem seamă, chiar dacă, deocamdată, cauzele nu sînt foarte clare.

Profesorul Despreux se sculă şi, cu mîinile la spate, făcu cîţiva paşi pe covorul din hol, după care se întoarse şi se aşeză iar. Tînărul secretar al federaţiei noastre de şah îl urmări cu privirea. Totul din atitudinea, savantului pleda pentru calmul său dacă n-ar fi fost nasturele acela, pe care-l tot frămînta...

— Bine, făcu într-un tîrziu profesorul, să lăsăm şi această chestiune deoparte. Acum aş dori, tinere prieten, să-ţi pun o întrebare: Care este stilul de joc al maestrului Dacosta ? Ai urmărit, desigur, ca şi mine, şi ca toţi iubitorii de şah din lume, partidele pe care Martin Dacosta le-a jucat cu maeştri din toate ţările la turneele din ultimii doi ani. Poate că unele din aceste partide le-ai şi comentat în revista de şah la care colaborezi. Prin urmare, trebuie să-ţi fi format o părere.

Anton Ciuperceanu se gîndi o vreme. Pe urmă începu şovăitor:

— La turneul din iarna trecută, de la Chamonix, Dacosta a jucat în general partide simple, bazate pe jocul de poziţie, exploatînd abil greşelile adversarului şi dînd dovadă de o mare putere de calculare a variantelor.

— În general ? Ce vrei să spui cu asta ?

— Vreau să spun că au fost şi unele excepţii. În trei sau patru partide, de

pildă în cea cu maestrul italian Agostini, a jucat foarte agresiv şi chiar riscant, a făcut şi unele greşeli, ce-i drept greu de sesizat, pe care adversarii nu le-au putut folosi în condiţiile speciale ale concursului cu timp limitat de gîndire. Mai tîrziu însă, la reconstituirea partidelor, toate acestea au apărut limpede.

Profesorul Despreux clătină capul aprobator:

— Dar la ultimul turneu internaţional de la Stockholm ?

Tînărul dădu din umeri. Nu trecuseră nici două luni de la turneul din capitala Suediei şi avea proaspete în memorie multe dintre partidele jucate acolo:

— N-aş putea caracteriza stilul maestrului Dacosta. În orice caz, e un stil plin de vigoare, dar neuniform, folosind combinaţii neaşteptate. Unele partide ale sale se desfăşoară armonios, după cele mai clasice şi încercate metode. Altele sînt caracterizate de mişcări surprinzătoare. Mulţi teoreticieni ai şahului sînt de părere că secretul succeselor lui Martin Dacosta constă în poziţiile extrem de complicate la care ajunge; adversarul său este astfel obligat să calculeze un număr foarte mare de variante, ceea ce îl oboseşte şi îl aduce în situaţia să nu mai poată face faţă situaţiei de pe tablă. Alţii sînt de părere că maestrul Dacosta are o pregătire teoretică deosebit de solidă, că este înzestrat cu o memorie cu totul ieşită din comun şi reeditează în turneele la care participă multe dintre partidele jucate de marii maeştri din trecut. Această din urmă părere poate constitui o explicaţie a faptului că n-are un stil propriu definit, că joacă de fiecare dată altfel, derutîndu-şi adversarii.

— Aici am vrut să ajung. Prin urmare, eşti de acord cu mine că joacă de fiecare dată altfel, că foloseşte metodele cele mai diferite, că n-are un stil propriu.

— În aceasta stă tăria lui.

Profesorul Roland Despreux se ridică din nou şi făcu cîţiva paşi. Apoi se întoarse spre tînărul său interlocutor şi spuse:

— Să lăsăm, deocamdată, şi această chestiune deoparte.

Se aşeză şi privi gînditor către Anton Ciuperceanu. Acesta avea însă impresia că profesorul, urmărindu-şi propriile gînduri, nu-l vedea. După aproape un ceas de discuţie, tînărul se surprinse întrebîndu-se care este scopul întrevederii. Pentru el era limpede că profesorul Roland Despreux nu-i ceruse convorbirea ca să se întreţină cu el despre partidele jucate de şahistul american. În orice caz, convorbirea de pînă acum nu putea fi decît o introducere.

Dimineaţa, la sediul federaţiei, savantul insistase asupra faptului că era vorba de o chestiune confidenţială. Or, în cele discutate pînă acum, Anton Ciuperceanu nu vedea ce putea fi confidenţial. Ascensiunea rapidă şi metodele variate de joc ale maestrului Dacosta erau, ce-i drept, ieşite din comun, dar de

notorietate publică.

În sfîrşit, profesorul Roland Despreux scoase din buzunarul hainei un plic. Făcu un gest ca şi cînd ar fi voit să-l desfacă, să scoată scrisoarea dinăuntru, dar păru să se răzgîndească.

— Încă o dată, te rog, făcu învîrtind gînditor plicul între degete, ca discuţia noastră să rămînă între noi. S-ar putea să mă înşel în presupunerile mele şi atunci aş comite nu numai o gravă eroare, dar şi o nedreptate.

Scoase din plic mai multe foi dactilografiate pe hîrtie subţire pentru poşta prin avion:

— Scrisoarea mi-a fost trimisă la Paris, în timp ce mă aflam la Stockholm. Acolo a sosit în vreme ce eram în drum spre Bucureşti şi am primit-o abia ieri. După cum vezi, scrisoarea aceasta de la colegul şi prietenul meu Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires, după ce a străbătut oceanul, m-a urmărit prin toată Europa şi dacă mai întîrzia două zile, ar fi trebuit să plece după mine la Amsterdam. Aşa se face că am primit-o cu mare întîrziere şi nu m-am putut pune încă în legătură cu autorul ei, spre a cere unele amănunte ce mi se par indispensabile.

Profesorul Despreux îşi drese glasul şi, apucîndu-şi nasturele de la haină, zise:

— Domnul Garcia-Gomez, un mare animator al şahului din America Latină, îmi scrie aici că pînă la vîrsta de douăzeci de ani Martin Dacosta nu ştia să joace şah. Primele noţiuni le-a căpătat în închisoarea La Plata din Buenos Aires, unde ispăşea o condamnare de şase luni pentru că fusese prins trişînd la jocul de cărţi într-o tavernă.

CAPITOLUL AL TREILEA

Unde aflăm ce conţinea scrisoarea domnului Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires

Deşi era aproape de miezul nopţii, unul dintre birourile de la etaj ale federaţiei de şah era încă luminat. Prin spatele ferestrei biroului, rarii trecători ai acelei ore tîrzii puteau vedea, la intervale regulate, mişcîndu-se o umbră.

Cel care ar fi pătruns în încăpere l-ar fi găsit pe Anton Ciuperceanu, vechea noastră cunoştinţă din holul hotelului „Ambasador”, care îşi măsura biroul cu paşi rnari. Ţinea mîinile la spate şi era foarte preocupat. Pe masa de lucru se aflau mai multe file dactilografiate şi un dosar cu tăieturi din diferite ziare şi reviste.

Din încăperea de alături răzbătea ţăcănitul monoton şi regulat al unei maşini de scris. Mîine începe turneul internaţional şi pînă în ultima clipă mai este totdeauna ceva de făcut...

Cititorul a ghicit, desigur, că pricina pentru care prietenul nostru Anton

Ciuperceanu nu se dusese încă la culcare şi părea atît de frămîntat era convorbirea pe care, cu două zile în urmă, o avusese cu profesorul Roland Despreux. Cele aflate atunci l-au tulburat pe tînărul secretar al federaţiei noastre de şah.

La rugămintea lui, profesorul îi permisese să copieze scrisoarea primită din Buenos Aires. Copia se afla acum pe masa lui de lucru, iar hîrtiile cam mototolite, cu marginile îndoite, depuneau mărturie pentru faptul că Anton Ciuperceanu o citise şi o recitise de foarte multe ori.

Tînărul deschise fereastra. Primăvara se arăta timpurie anul acesta şi un val de aer proaspăt năvăli în birou, curăţind atmosfera saturată de fum de ţigară. De undeva se auzi o pendulă bătînd miezul nopţii.

Ţăcănitul maşinii de scris se întrerupse o clipă şi uşa se deschise. În prag se ivi o fată subţirică şi cam ciufulită.

— Să vă fac o cafea ? întrebă.

Anton Ciuperceanu păru să nu fi auzit întrebarea. Dar după o vreme se întoarse şi clătină capul în sernn de negare.

Fata dădu din umeri şi dispăru. O clipă mai tîrziu, maşina de scris îşi reluă ţăcănitul monoton.

Părăsind fereastra, Anton Ciuperceanu se apropie de birou şi luă din nou filele pe care copiase scrisoarea adresată profesorului Roland Despreux. Cu toate că ajunsese să cunoască unele pasaje pe dinafară, o mai citi o dată:

Buenos Aires, 19 decembrie.

Stimate domnule profesor,

Îmi pare foarte rău că, după atîta vreme de cînd nu ne-am văzut, sînt în situaţia regretabila de a vă scrie despre unele lucruri nu prea plăcute. Am şovăit mult înainte de a aşterne aceste rînduri pe hîrtie şi am ajuns la concluzia că, în interesul propăşirii nobilului joc al şahului, trebuie să vă informez asupra unor întîmplări din trecutul lui Martin Dacosta, întîmplări pe care, cu termeni foarte blînzi şi poate neadecvaţi, le-aş numi ciudate şi aventuroase.

Zilele trecute, pe cînd mă aflam pe Avenida San Isidro, aproape de teatrul Colon, am fost acostat de un individ cu o înfăţişare nu prea onorabilă, îmbrăcat cu o eleganţă cam ţipătoare, cu o floare mare la butonieră. Avea o cicatrice care pornea din dreptul sprîncenii şi-i brăzda întreg obrazul stîng pînă la bărbie. Şi-a scos pălăria cu un gest cam teatral, păstrîndu-şi însă ţigara de foi în gură şi m-a întrebat :

— Am onoarea să vorbesc cu profesorul Alonso Garcia-Gomez ?

— Da, am răspuns fără să-mi ascund uimirea.

Apoi am adăugat prudent :

— Nu cred să ne fi cunoscut.

Străinul se înclină :

— Numele meu este José Segovia. Sînt un... hm... să zicem că sînt un prieten al lui Dick. Dumneavoastră îi spuneţi Dacosta, maestrul Martin Dacosta.

Spusese „maestrul” pe un ton foarte batjocoritor. Îşi scoase ţigara din gură şi rîse cu poftă, un rîs care făcea să i se contracte într-un fel anume cicatricea de pe faţă, dîndu-i un aspect hidos.

Mă simţeam foarte stînjenit de prezenţa acestui domn José Segovia şi nu ţineam de loc să fim văzuţi împreună. Ne aflam, după cum v-am mai spus, pe Avenida San Isidro, între Palacio del Congreso şi teatrul Colon, la o oră de mare aglomeraţie.

— Nu l-am cunoscut prea bine pe maestrul Dacosta, am răspuns pe un ton rece, vrînd să-i dau a înţelege că socotesc convorbirea noastră încheiată.

— Eu l-am cunoscut bine, senor, replică José Segovia fără să se simtă jenat de atitudinea mea distantă. L-am cunoscut chiar foarte bine, fiindcă am stat împreună la închisoare. Închisoarea La Plata.

Am rămas înlemnit auzind cele ce-mi spunea acest Segovia. Văzînd impresia adîncă produsă asupra mea de cele ce-mi spusese, omul cu cicatrice păru să se bucure.

— Dacă doriţi amănunte, senor, îmi spuse înclinîndu-se şi fără să părăsească tonul batjocoritor, vă stau la dispoziţie.

În timp ce-mi vorbea, îmi făcui socoteala că Martin Dacosta avea cam douăzeci de ani cînd a participat la primul turneu şahist internaţional, care a avut loc la Rio de Janeiro. Cînd mai avusese timp să ispăşească o condamnare la închisoarea La Plata din Buenos Aires ? Într-o casă de corecţie pentru minori, poate, dar nu la cea mai mare închisoare a oraşului. În acelaşi timp însă, mi-am dat seama că nu cunoşteam nimic din trecutul său. Apăruse deodată, nimeni nu ştia de unde, şi fusese admis pe baza recomandaţiei deosebit de călduroase a unuia dintre membrii comitetului de organizare, după ce trecuse în mod strălucit cîteva probe preliminare.

Poate că omul cu cicatrice, acest José Segovia, minţea - după cum v-am arătat, înfăţişarea şi atitudinea lui nu inspirau cîtuşi de puţin încredere -, dar eram totuşi dator să verific afirmaţiile lui. Drept urmare, l-am rugat să mă însoţească pînă la cafeneaua de peste drum. După ce ne-am aşezat, a cerut whisky. Cu fiecare pahar de rachiu pe care-l bea, limba i se dezlega tot mai mult. Vă relatez pe scurt ce mi-a povestit:

Pe Martin Dacosta l-a cunoscut pe cînd erau amîndoi nişte băieţandri, într-o colonie pentru delincvenţi minori de lîngă Rio de Janeiro. După ce au ieşit de acolo nu s-au mai despărţit, învîrtind împreună tot felul de afaceri dubioase. Desigur că José Segovia nu mi-a povestit chiar totul, dar din cîte am înţeles au trebuit să părăsească în grabă Rio, fiindcă poliţia de acolo căuta pe autorii

spargerii unor vagoane din gara de mărfuri.

Cîtva timp s-au despărţit, reîntîlnindu-se apoi la Montevideo. Segovia făcea pe bookmaker-ul la hipodrom, iar Martin Dacosta intrase în slujba unei mari societăţi de transporturi, care-l folosea ca spărgător de grevă. În urma unui denunţ, José Segovia a fost arestat, extrădat şi predat autorităţilor argentiniene, care l-au condamnat la doi ani închisoare. Nu mult după aceea, în aceeaşi închisoare apăru şi Martin Dacosta; acesta fugise din Montevideo, socotind, pe bună dreptate, că e mai sănătos pentru el să nu dea ochii cu docherii grevişti; la Buenos Aires fusese prins trişînd la cărţi într-un local rău famat din cartierul Avellaneda.

Aceasta este, pe scurt, povestea tinereţii aventuroase a lui Martin Dacosta, actualmente unul dintre marii maeştri ai şahului.

L-am întrebat pe José Segovia de ce îmi povesteşte toate acestea.

— Vedeţi, senor, îmi spuse, eu am fost arestat în urma unui denunţ. La Montevideo, numai Dick cunoştea micile afaceri pe care le învîrtisem pe hipodromurile argentiniene...

Toată faţa i s-a lăţit într-o grimasă ce voia să pară un surîs, iar cicatricea de pe obrazul stîng se roşise ca o dîră de sînge.

— Doi ani, continuă el, am stat într-o celulă de la La Plata, iar el a ieşit după şase luni şi face pe campionul. Are bani mulţi acum...

N-am mai putut răbda prezenţa acestui individ şi am pretextat unele treburi foarte urgente ca să pot pleca imediat.

— Dacă aveţi nevoie de mine, senor, mi-a spus la despărţire, mă găsiţi în orice zi de curse la Hipodromo Nacional. Întrebaţi de Jo „Cicatrice”. Toată lumea mă cunoaşte acolo.

Vă mărturisesc, stimate domnule profesor, că în primele ore după convorbirea cu José Segovia n-am acordat prea mare atenţie spuselor sale. A doua zi însă, gîndul la cele aflate începu să nu-mi dea pace. „Dar dacă era totuşi adevărat ?” - îmi spuneam. Jocul atît de complex care este şahul, practicat de-a lungul veacurilor de unii dintre cei mai generoşi şi mai înaintaţi oameni pe care i-a cunoscut istoria, acest joc care oferă satisfacţii superioare şi cere o seamă dintre cele mai nobile însuşiri, poate oare da un reprezentant strălucit în persoana unui escroc la cursele de cai şi trişor la jocul de cărţi, unui aventurier care nu se dă în lături de la o treabă atît de murdară cum este cea de spărgător de grevă ?

Muncit de aceste gînduri, m-am dus chiar în dimineaţa aceea la prefectura poliţiei, după ce în prealabil obţinusem o scrisoare de recomandare de la unul dintre juriştii noştri de seamă, care mi-e prieien şi face parte din cercul nostru de şah. La serviciul cazierului n-am găsit nici o fişă pe nunele Martin Dacosta. Dar cînd am pomenit de condamnarea unui trişor pe nume

Dick, în urmă cu doi ani, şi am menţionat închisoarea La Plata, lucrurile se lămuriră: peste o jumătate de oră aveam în mînă fişa unui anume Dick Martin, originar din San Diego, California...

De la început mi s-a părut curioasă asemănarea de nume. Dar cînd am văzut fotografiile ataşate fişei, orice îndoială a dispărut: din faţă şi din profil se încrunta la mine Martin Dacosta, maestrul Martin Dacosta, în costumul vărgat şi numerotat al deţinuţilor din închisoarea La Plata. Nu vă mai înşir celelalte date din fişă, vă scutesc de penibila lectură a delictelor, mai mari şi mai mărunte, ale acestui individ, care întotdeauna a trăit de pe urma expedientelor şi a escrocheriilor.

Bineînţeles că n-am spus nimănui vreo vorbă, socotind deocamdată inutil ca domnii de la prefectura poliţiei să ştie că măruntul aventurier şi escroc Dick Martin este una şi aceeaşi persoană cu marele maestru internaţional Martin Dacosta. Dar conştiinţa nu-mi dădea pace. Era aici o inadvertenţă, o totală nepotrivire: pe de o parte apucăturile din trecut şi înclinarea către cîştigul uşor, obţinut fără muncă, iar pe de altă parte veleităţile remarcabile de care a dat dovadă şahistul, jucătorul prodigios, înzestrat cu o excepţională putere de calculare şi combinare, cu voinţă de luptă şi imaginaţie, cu o temeinică pregătire teoretică...

A doua zi, aproape fără să vreau, paşii mi s-au îndreptat către Hipodromo Nacional. M-am învîrtit cîtva timp prin lumea pestriţă a turfului[1] fără să pot lua o hotărîre. Pe urmă, m-am adresat unuia dintre cei ce mi s-au părut a fi obişnuiţi ai curselor de cai şi am întrebat de Jo „Cicatrice". Peste cîteva minute, mă aflam în faţa lui José Segovia, care nu păru cîtuşi de puţin uimit :

— Aţi venit, senor, îmi spuse cu rînjetul lui respingător. Ştiam că veţi veni.

Am stat cîtva timp de vorbă, fără să aflu ceva într-adevăr nou. La plecare l-am întrebat pe Segovia :

— Martin Dacosta... Dick, cum îi spui dumneata, juca adesea şah ?

— Şah !? a rîs batjocoritor turfistul. Nu, senor, nu juca niciodată. Zaruri, da, juca adesea şi mai ales pocher. Avea mare specialitate la acest ioc şi degete foarte îndemînatice. Dar asta nu l-a scutit să facă şase luni la La Plata. A avut ghinion, fiindcă în cartierul Avellaneda sînt trişori mai mari decît el.

— Cred că te înşeli, am replicat uimit la culme, Dacosta..., vreau să spun Dick, trebuie să fi jucat adesea şah. Sînt sigur de asta.

José Segovia mă privi dintr-o parte şi cînd ţugui buzele cicatricea de pe obrazul stîng îşi schimbă poziţia şi se roşi:

— Dick cunoştea o mulţime de jocuri, dar din cele cu zaruri şi cărţi. Şi la toate trişa. Avea zaruri trucate şi măsluia cărţile de joc destul de bine. La casa de corecţie din Rio, unde am stat împreună, erau cîteva jocuri de şah. Dar Dick

[1] Turf – hipodrom (n.r)

nu juca niciodată. „Asta e pentru babalîci” - îmi spunea. Nu putea să sufere şahul. A învăţat să joace abia la închisoarea La Plata. Stătea în celulă cu un anume Jeffrey Miller, Jeff „Inginerul”, cum îi spuneam noi, şi acesta l-a învăţat jocul. Îşi făcuseră figuri din miez de pîine.

Văzînd că am rămas pironit locului de uimire, turfistul rînji şi adăugă:

— Sînt sigur că trişează şi la şah. Eu îl cunosc pe Dick, îl cunosc bine. Nu poate să joace fără să trişeze. Asta i-a intrat în sînge.

Iată ce am aflat, stimate domnule Despreux, la a doua şi ultima mea întîlnire cu José Segovia. Am socotit de prisos să-i explic acestui individ venal că la şah nu se poate trişa, că poţi avea o dată sau de două ori şansa ca adversarul să comită o greşeală sau să nu poată deduce planul tău de atac, dar că în nici un caz nu poţi ajunge maestru internaţional bazîndu-te pe asemenea fapte întîmplătoare. Pentru Jose Segovia, şahul e un joc ca toate jocurile, prin urmare se poate trişa.

Dar pentru Martin Dacosta ? Cum a fost posibil ca, la cîteva luni după ce a părăsit închisoarea unde a căpătat primele noţiuni ale jocului, să se claseze pe primul loc în turneul internaţional de la Rio de Janeiro şi în cel de la Buenos Aires, la care au participat cei mai buni maeştri ai celor două Americi ? Cum a fost posibil ca în mai puţin de doi ani să ajungă unul dintre primii jucători ai lumii, să se claseze pe primul loc în turneul de la Chamonix, învingînd pe marele maestru italian Baldassare Agostini, şi în turneul de la Stockholm, înaintea maestrului internaţional Sven Johannson ? Iată întrebări, stimate domnule profesor, la care nu pot răspunde. Figurile de şah nu sînt zaruri şi nici cărţi de joc, ele nu se pot măslui.

Am petrecut cîteva zile ros de îndoieli, de gînduri contradictorii. La sfîrşitul acestor frămîntări, am hotărît să vă scriu, relatîndu-vă cele de mai sus. Am socotit că, în calitatea dumneavoastră de preşedinte al Federaţiei internaţionale de şah, trebuie să cunoaşteţi toate acestea.

Sînt sigur că veţi şti să folosiţi cele ce vă relatez în modul cel mai potrivit, astfel ca nobilul joc, străvechiul şi veşnic tînărul şah, căruia îi sîntem anundoi atît de ataşaţi, să nu sufere o nejustificată ştirbire de prestigiu, ci să se dezvolte mai departe ca un factor de prietenie internaţională.

Cu deosebită stimă,

ALONSO GARCIA-GOMEZ

Încet, Anton Ciuperceanu lăsă foile să-i alunece din mînă, pe birou. Apoi se ridică şi se apropie din nou de fereastra deschisă, privind gînditor în afară. Se auzi iar pendula, aflată undeva într-o casă din apropiere.

Tînărul îşi consultă ceasul. Era douăsprezece şi jumătate. Se duse la calendarul din perete şi rupse o filă: 15 martie.

Prin urmare, astăzi, în Sala Colonadelor, începea turneul internaţional,

„turneul de primăvară”, cum i se spunea în cercurile şahiste. Toţi specialiştii erau de acord că unul dintre marii favoriţi ai turneului era maestrul american Martin Dacosta.

CAPITOLUL AL PATRULEA

Unde se arată preocupările lui Anton Ciuperceanu într-un ceas înaintat din noapte

Anton Ciuperceanu se aşează la masa lui de lucru, unde rămase cîtva timp cufundat în gînduri. Alături, ţăcănitul monoton al maşinii de scris se întrerupse şi fata cea subţirică şi ciufulită deschise din nou uşa :

— Poate că o cafea v-ar face totuşi bine, încerca ea.

Tînărul ridică ochii şi o privi o clipă, parcă fără să o vadă. Pe urmă întrebă zîmbind:

— Dumneata, tovarăşă Olga, joci şah ?

Fata se uită la el uimită :

— Puţin. Am învăţat de curînd. Cînd am fost angajată aici, la federaţia de şah, am crezut că e de datoria mea să învăţ. Dar sînt o jucătoare foarte slabă. În general, cred că femeile nu prea au aptitudini pentru acest joc.

— Te înşeli, tovarăşă Olga, zise Anton Ciuperceanu şi întinse degetul, arătîndu-i tabloul din perete, de deasupra calendarului. Era o reproducere după Lucas van Leyden, al cărui original se află în Galeria de artă din Berlin şi care reprezenta o partidă de şah între un bărbat cu aspect de negustor bogat şi o frumoasă doamnă.

— Originalul acestui tablou a fost pictat pe la 1530. Dar mărturiile despre talentul femeilor la şah sînt mult mai vechi. Ai citit poveştile cuprinse în „O mie şi una de nopţi” ?

Fata se uita ia el cu ochii mari. Nu putea pricepe că un om în toată firea îşi pierde noaptea ocupîndu-se de pictura olandeză şi de poveştile orientale.

— Da, zise, le-am citit cînd eram în şcoală.

— Atunci, urmă Ciuperceanu, poate că îţi aminteşti că Şeherezada îl distrăgea pe califul Harun al Raşid de la gîndurile sale negre cu ajutorul şahului. Se pare deci că nu era numai o neîntrecută povestitoare, dar şi o bună jucătoare de şah. Harun al Raşid a domnit cam cu 1.200 de ani în urmă.

— Dar astea sînt numai poveşti, spuse fata cu jumătate de gură.

— E adevărat, făcu Ciuperceanu lăsîndu-se pe speteaza fotoliului. Poveştile orientale, atît de pline de imaginaţie şi strălucire, cuprinse în „O mie şi una de nopţi” s-au născut cam prin al zecelea secol. Totuşi, în spatele ficţiunii se află modul de viaţă al acelei vremi, relaţiile, obiceiurile, mentalitatea unei întregi epoci. Dacă Şeherezada este înfăţişată jucînd şah, înseamnă că femeile din haremurile Bagdadului de-atunci cunoşteau jocul şi-l practicau.

Dactilografa nu mai spuse nimic şi aşteptă ca secretarul federaţiei să se decidă dată vrea cafea sau nu. Acesta se închise însă iar îndărătul gîndurilor sale şi păru să uite că se mai afla cineva în cameră.

Aici, cititorul să ne îngăduie o scurtă întrerupere a povestirii noastre, ca să putem arăta de ce tînărul nostru prieten Anton Ciuperceanu a început să vorbească, aşa, deodată, despre talentul la şah al femeilor, făcînd şi unele incursiuni în istoria artei, istoria literaturii şi apoi în istoria propriu-zisă, stîrnind, pe bună dreptate, uimirea fetei ciufulite care intrase să-l întrebe dacă vrea cafea şi care, oricum, nu putea să înţeleagă de ce îşi pierde noaptea în birou, mai ales că văzuse că nu lucrează, ci răsfoieşte numai nişte hîrtii şi se plimbă cu paşi mari prin încăpere.

Spre a putea, aşadar, arăta aceasta, trebuie să ne întoarcem cu cîteva ore, mai precis în ziua de 14 martie, orele patru şi zece minute, cînd avionul care venea de la Berlin a aterizat pe aeroportul Băneasa. Anton Ciuperceanu se afla pe aeroport, deoarece, ca secretar al federaţiei noastre de şah şi ca membru în comitetul de organizare al turneului de primăvară, primise sarcina să se ocupe de chestiunile de presă. Or, cu acest avion urmau să sosească doi ziarişti străini: Trude Hartmann de la ziarul berlinez „Der Abend” şi Filippo Nardi de la revista „Cronaca degli scacchi” din Milano.

Avionul sosi la timpul prevăzut, şi puţină vreme după aceea, cînd formalităţile la vamă fură îndeplinite, Anton Ciuperceanu se prezentă ziaristei berlineze, o tînără blondă, dezgheţată pe măsura profesiunii ei. După cîteva minute descoperiră şi pe redactorul italian, despre care Trude Hartmann spuse că seamănă cu un voiajor în slujba unei întreprinderi de produse optice: în afară de ochelari, purta un magnetofon portativ, un binoclu şi două aparate de fotografiat.

Filippo Nardi se dovedi însă a fi un tînăr atrăgător şi bine dispus, iar cînd colega lui din Berlin observă că avuseseră în avion locuri alăturate, fără să ştie că au aceeaşi profesiune şi destinaţie şi fără să se cunoască, el răspunse galant :

— Mieux vaut tard que jamais[2].

Fiindcă Filippo Nardi nu cunoştea limba lui Goethe, după cum Trude Hartmann n-o cunoştea pe cea a lui Dante; pentru a se înţelege, o aleseseră pe aceea a lui Moliere...

Lui Anton Ciuperceanu i-a convenit de minune această alegere, deoarece, după cum am mai arătat cu prilejul convorbirii cu profesorul Roland Despreux din holul hotelului „Ambasador”, secretarul federaţiei noastre de şah se descurca destul de bine în limba franceză.

Un ceas mai tîrziu, după ce oaspeţii străini se instalaseră la hotel şi se

[2] Mai bine mai tîrziu decît niciodată.

refăcuseră oarecum de pe urma neplăcerilor călătoriei, l-au vizitat pe Anton Ciuperceanu la sediul federaţiei, pentru a stabili unele amănunte cu privire la desfăşurarea turneului, întocmirea buletinelor de presă, transmiterea reportajelor şi cronicilor, precum şi alte chestiuni legate de activitatea corespondenţilor. Se aflau acolo şi alţi ziarişti străini, care sosiseră mai devreme, şi împreună au luat toate măsurile ca munca lor să se desfăşoare în cele mai bune condiţii, astfel ca iubitorii de şah din toate ţările să fie informaţi cu promptitudine şi să aibă imaginea clară a partidelor ce se vor juca în turneul aşteptat cu atîta interes.

După ce ziariştii plecară, Trude Hartmann mai rămase o vreme în biroul lui Anton Ciuperceanu. Secretarului federaţiei noastre de şah îi plăcea fata asta dezgheţată, dar simţea în faţa ei o sfială pe care nu reuşea să şi-o explice.

Cîtva timp tăcură, pe urmă tînărul spuse, doar aşa ca să spună ceva:

— E destul de neobişnuit ca la un mare cotidian, cum este „Der Abend”, cronica şahului să fie făcută de o femeie.

Atîta i-a trebuit. Trude Hartmann s-a înfuriat, ochii ei albaştri şi-au pierdut seninătatea. Încruntîndu-se:

— Află, domnul meu, i-a spus, că dumneata nu eşti nici primul şi nici singurul care vîntură părerea greşită că femeile nu posedă aptitudini pentru jocul de şah...

— Departe de mine asemenea gînd, se repezi Anton Ciuperceanu. Am vrut numai să spun că este neobişnuit ca... vreau să zic... cronica şahului...

Îi era necaz că începuse să se bîlbîie. Ziarista îl privea dintr-o parte şi în jurul gurii ei flutura un surîs care nu avea nimic măgulitor pentru el. Apoi, ea întinse degetul spre tabloul din perete, spre reproducerea după Lucas van Leyden, şi-i vorbi de operele de artă în care femeile sînt reprezentate jucînd şah, de povestirile şi legendele medievale, se întoarse la Şeherezada şi sări apoi la Isolda, mireasa regelui Mark din Cornwallis, care găsise mijlocul de a sta lîngă iubitul ei, cavalerul Tristan, jucînd şah cu el.

Anton Ciuperceanu asculta şi se simţea ca un elev prins cu lecţia neînvăţată şi nevoit să rabde morala profesoarei. Iar Trude Hartmann vorbea într-adevăr ca o profesoară, cu un ton moralizator, uşor ironic:

— Istoria, spunea, ne oferă nenumărate exemple. Ecaterina a II-a a Rusiei era o excelentă jucătoare şi partenerii ei Orlov sau Potemkin pierdeau partidele nu numai din condescendenţă faţă de maiestatea sa imperială. Iar madame de Remusat, autoarea interesantelor memorii asupra curţii lui Napoleon Bonaparte, era adesea partenera de şah a marelui comandant de oşti. Dar de ce să mergem atît de departe şi să nu vorbim de genialele şahiste mai recente, de ceha Vera Mencik, de pildă, care a cîştigat în 1927 campionatul mondial feminin şi şi-a păstrat titlul pînă la moartea ei atît de tragică, în 1944, în timpul

bombardării Londiei de către aviaţia hitleristă. Vera Mencik era oare rnai prejos de cei mai renumiţi şahişti din vremea aceea ? De loc. Marele maestru Flohr propusese, în glumă, înfiinţarea unui club şahist „Vera Mencik”, din care să facă parte toţi cei care fuseseră învinşi sau remizaseră cu ea. Prin urmare, clubul urma să aibă ca membri pe toţi marii şahişti contemporani, în frunte cu maestrul belgian E. Colle, cu maestrul olandez Max Euwe şi cu... Flohr însuşi.

Deşi discursul Trudei Hartmann suna ca o adevărată filipică la adresa lui, Anton Ciuperceanu se surprinse că-i plac înverşunarea fetei şi roşeaţa din obrajii ei, care contrasta plăcut cu albastrul ochilor. Mai ascultă o vreme consideraţiile ziaristei asupra aptitudinilor excepţionale şi stilului de joc al şahistelor sovietice Ludmila Rudenko, Elisabeta Bîkova, Olga Rubţova şi Kira Zvorîkina; apoi, după ce vajnica apărătoare a talentului şi tradiţiei feminine în şah se opri să răsufle, îi spuse liniştit:

— Aperi o cauză dinainte cîştigată. Dar o aperi bine. Izbucniră amîndoi în rîs; un rîs sincer, spontan, care alungă dintr-o dată încruntarea din ochii albaştri ai Trudei şi-l despăgubi pe Anton Ciuperceanu de prelegerea cu nuanţă dojenitoare pe care fusese nevoit s-o asculte.

Această scenă, petrecută în după-amiaza zilei de 14 martie, a însemnat începutul prieteniei dintre ziarista Trude Hartmann si secretarul federaţiei noastre de şah. Seara, Anton Ciuperceanu şi-o petrecu în iureşul pregătirilor pentru marele turneu care avea să înceapă a doua zi, iar mai tîrziu, gîndurile sale au fost absorbite, după cum am mai arătat, de problemele puse de scrisoarea adresată de domnul Garcia-Gomez profesorului Roland Despreux.

Cînd dactilografa cea grijulie l-a întrebat dacă nu vrea cafea, Anton Ciuperceanu şi-a amintit, pentru prima oară în seara aceea, de Trude Hartmann. De ce i-a venit tocmai atunci în minte, nu ştia nici el. Şi atunci, i-a ţinut tovarăşei Olga cuvîntarea despre pictorul van Leyden şi despre Şeherezada, repetînd întocmai unele dintre cuvintele ziaristei berlineze.

Aşa se face că, în acel ceas înaintat din noapte, Anton Ciuperceanu a stîrnit nedumerirea fetei ciufulite şi amatoare de cafea.

Cititorul să ne ierte că am insistat atîta asupra primei întîlniri şi a convorbirii dintre ziarista Trude Hartmann de la „Der Abend” şi secretarul federaţiei noastre de şah, fapte care, la prima vedere, par să nu aibă legătură cu povestirea noastră. Dar desfăşurarea ulterioară a evenimentelor va arăta cu prisosinţă că o asemenea legătură există şi că prietenia dintre cei doi tineri a jucat un rol de seamă.

De asemenea, se va vedea că nici Filippo Nardi, redactorul revistei „Cronaca degli scacchi” şi posesorul unui bogat sortiment de instrumente optice, nu este cu totul străin de aceste evenimente,

CAPITOLUL AL CINCILEA

Unde reporterul Dinu Romanescu povesteşte peripeţiile unui raid-anchetă

Deşi se culcase foarte tîrziu, Anton Ciuperceanu sosi încă de la ora nouă dimineaţa la sediul federaţiei. Pe drum îşi cumpărase ziarele şi acum le răsfoia în grabă. După cum era şi firesc, gazetele acordau un spaţiu larg marii competiţii şahiste internaţionale ce urma să înceapă astăzi în capitală.

Tradiţionalul turneu internaţional al ţării noastre se desfăşura vreme de patrusprezece zile, cu începere din ziua de 15 martie. A şaptea zi a competiţiei, 21 martie, era zi de odihnă şi corespundea calendaristic echinocţiului de primăvară, de unde şi numele acestei mari întreceri, nume lansat la început de un ziarist şi adoptat apoi de cercurile şahiste: „Turneul de primăvară”.

Secretarul federaţiei luă la întîmplare unul dintre ziare şi citi ancheta pe care un reporter al ziarului o întreprinsese printre cei zece mari maeştri internaţionali care participau la turneu. Iată ce declarau ei.

Maestrul suedez Sven Johannson: „Sînt ferm hotărît să-mi iau revanşa după înfrîngerea suferită la Stockholm. După cum vedeţi, se anunţă o luptă aprigă”.

Maestrul sovietic P. A. Cerednikov: „Turneul de la Bucureşti este unul dintre cele mai interesante din ultima vreme. Mă înlîlnesc pentru prima oară, în faţa tablei de şah, cu marele maestru Martin Dacosta. E un jucător redutabil şi plin de surprize. Sper să pot obţine un rezultat bun”.

Maestrul austriac dr. Heinrich Hildebrandt: „Sînt actualmente refăcut după o boală îndelungată, care m-a împiedicat să particip la ultimele competiţii. Aici, la Bucureşti, se realizează o dorinţă mai veche de-a mea: să mă întîlnesc cu Martin Dacosta...”

Maestrul cehoslovac dr. Karel Macek: „Într-o competiţie ca aceasta, unde se întîlnesc cîţiva dintre cei mai buni şahişti din lume, e greu de spus cine va cîştiga. În orice caz, vom avea cu toţii ceva de învăţat...”

Maestrul italian Baldassare Agostini: „La Chamonix, Martin Dacosta m-a învins. Acum, la Bucureşti, am prilejul să-mi iau revanşa. Partida noastră va decide care dintre noi este mai bun”.

Maestrul sovietic Mihail Levinson: «„Turneul de primăvară” constituie o serioasă verificare pentru turneul candidaţilor de la Amsterdam. Cred că nu exagerez afirmind că rezultatul de la Bucureşti va face să se întrevadă viitorul adversar al marelui nostru Igor Vinogradov în lupta pentru titlul mondial».

Maestrul englez Neill Macpherson: „Va cîştiga cel care va juca mai bine... Dacă Martin Dacosta va juca şi la Bucureşti ca la Chamonix şi la Stockholm, va fi foarte greu de învins”.

Maestrul german Ludwig Speriinger: „Cel mai periculos adversar mi se pare Martin Dacosta, datorită jocului său derutant şi plin de neprevăzut. Dar lupta va fi strînsă şi surprizele nu sînt excluse”.

Maestrul bulgar Boris Petrov: „Înainte de terminarea competiţiei, e greu de spus cine va cîştiga. În ceea ce mă priveşte, voi face tot ce-mi stă în putinţă ca să fiu eu acela... Sînt convins că adversarii mei vor face la fel”.

Maestrul american Martin Dacosta: „Sînt într-o formă excelentă. Nu voi pierde nici o partidă”.

Cu un gest brusc, necontrolat, Anton Ciuperceanu mototoli ziarul, îl irita ultima declaraţie, care i se păru plină de îngîmfare, de un nemăsurat orgoliu. O declaraţie lipsită de eleganţă, de curtoazie faţă de ceilalţi participanţi la turneu.

Desfăcu din nou ziarul şi-l netezi cu latul palmei pe placa de sticlă a biroului. Raidul-anchetă se încheia cu cîteva comentarii pe marginea stilului de joc al fiecărui participant şi dădea pronosticuri cu privire la şansele pe care le aveau cei patru şahişti care reprezentau ţara noastră în marea competiţie. Interviul din ziar era semnat D. Romanescu.

Ochii lui Ciuperceanu se întoarseră la declaraţia maestrului Martin Dacosta. Citi şi reciti de cîteva ori cele două rînduri ce depuneau mărturie pentru vanitatea fără măsură a autorului lor.

— Atîta lipsă de sportivitate..., murmură el.

— Întocmai ! se auzi un glas din cealaltă parte a biroului. Dacă vă referiţi la declaraţia maestrului Martin Dacosta, calificarea pe care i-o daţi este cea mai potrivită.

Secretarul federaţiei de şah privi pe cel care vorbise: un tînăr înalt, îmbrăcat cu oarecare îngrijire; intrase probabil în timp ce el era cufundat în lectura ziarului şî se tolănise fără jenă în fotoliul din cealaltă parte a mesei de lucru, întinzîndu-şi picioarele pe covorul din birou. După ce vorbise, începuse să-şi studieze pantofii cu multă atenţie, de parcă ar fi găsit cine ştie ce lucruri deosebite în aspectul lor,

Or, se nimerise ca în dimineaţa aceea, frămîntat de gînduri şi după prea puţine ore de somn, Anton Ciuperceanu să fie mai puţin calm ca de obicei şi destul de prost dispus. De aceea, întrebă brusc şi cam pus pe harţă:

— Cu cine am plăcerea ?

Ca stîrnit de un resort, tînărul din fotoliu sări în picioare şi se înclină cu exagerată şi ironică politeţe:

— Numele meu e Dinu Romanescu, sînt reporter şi autorul raidului-anchetă pe care tocmai aţi binevoit a-l citi.

— Încîntat, mormăi celălalt. Mă numesc Anton Ciuperceanu, sînt secretar al lederaţiei de şah şi tocmai citeam raidul-anchetă pe care aţi binevoit a-l scrie.

Dinu Romanescu izbucni în rîs. Un rîs sincer, nereţinut. Anton Ciuperceanu zîmbi şi el. Toată iritarea dinainte dispăruse şi se simţi atras de tînărul său vizitator...

Reporterul se întinse iar în fotoliu şi - după ce-şi studie cîteva clipe pantofii - întrebă:

— Ce părere ai despre Martin Dacosta ?

Ciuperceanu se uită la el uimit, apoi dădu din umeri fără să răspundă. Dar după cîteva clipe se răzgîndi şi, luîndu-şi o mină cît putu de severă, spuse :

— Acesta e, aşadar, motivul pentru care am cinstea să primesc vizita dumitale. Te interesează ce părere am despre Martin Dacosta... Părerea a zece maeştri internaţionali nu-ţi ajunge ?

— Nu, făcu calm reporterul fără să-şi ridice privirea de pe încălţări.

— Regret, dar altceva decît ce au declarat ei nu sînt în măsură să-ţi spun.

Reporterul se gîndi o vreme, apoi zise:

— Nu mă prea pricep la şah. Am fost însărcinat cu acest raid-anchetă fiindcă redactorul nostru de specialitate s-a îmbolnăvit.

— Îţi vom face toate înlesnirile ca să poţi urmări concursul în cele mai bune condiţii. În Sala Colonadelor funcţionează un birou de presă care...

— Nu despre asta e vorba.

Reporterul ridică ochii şi se uită cu nevinovăţie la Anton Ciuperceanu:

— Am vrut să ştiu părerea dumitale despre Martin Dacosta ca om, nu ca jucător de şah. Cu alte cuvinte, nu despre maestrul internaţional Dacosta, ci despre Dick...

Anton Ciuperceanu sări în sus, holbîndu-se la reporter:

— De unde ai auzit de Dick ? Ce ştii dumneata despre Dick ?

Ziaristul îşi coborî iar ochii şi, cu prefăcuta lui nevinovăţie, spuse:

— Am aruncat şi eu o vorbă, la întîmplare...

Secretarul federaţiei de şah se înfurie de-a binelea. Se repezi la tînărul din fotoliu şi-l apucă de umeri, zgîlţîindu-l:

— Nu înţelegi, omule, că e foarte important să spui ce ştii despre Dick ? De unde cunoşti numele acesta ? Cine ţi-a vorbit de el ?

Dinu Romanescu părea să se amuze copios:

— Să zicem că mi l-a suflat muza, muza ziaristicii. Avem şi noi, reporterii, muzele noastre.

Apoi, ridicîndu-se din fotoliu, desprinse mîinile celuilalt de pe umerii săi şi adăugă:

— Dacă mă iei cu duhul blîndeţei, spun totul. Altfel, tac ca peştele.

Lui Anton Ciuperceanu îi fu ruşine de izbucnirea lui. Se întoarse în spatele biroului şi se aşează, aşteptînd ca reporterul să vorbească. Dar degetele sale, care băteau darabana pe sticla biroului, îi trădau nerăbdarea.

Dinu Romanescu începu să se plimbe cu paşi mari prin încăpere. Ţinea mîinile în buzunarele pantalonilor şi nu părea prea grăbit. Anton Ciuperceanu aşteptă cu răbdare filozofică.

În sfîrşit, ziaristul se hotărî să vorbească:

— Ieri dimineaţa, „Bătrînul” s-a gîndit că ar fi bine să facem un raid-anchetă printre cei zece mari maeştri internaţionali. „Bătrînul” este secretarul nostru de redacţie. M-a chemat şi mi-a pus în vedere ca cel mai tîrziu pînă la ora şase după-masă materialul să fie pe biroul său, bătut la maşină, gata spre publicare. „Zece declaraţii ?” - m-am mirat eu. „Nu e cam mult ?” „Nu, nu e mult” - mi-a spus „Bătrînul” acru, cum îi e felul. „Să nu lipsească nici unul dintre marii maeştri internaţionali”. „Dar dacă nu-i găsesc pe toţi ?” O clipă mai tîrziu mi-a părut rău că am pus întrebarea, fiindcă „Bătrînul” s-a înfuriat, a ţipat la mine că sînt reporter şi că să-i scot din pămînt, din iarbă verde pe cei zece maeştri internaţionali şi să le iau declaraţii...

— Tovarăşe Romanescu, îl întrerupse celălalt nerăbdător, n-are nici un rost să-mi faci un reportaj oral al reportajului dumitale scris. Pe mine mă interesează...

— Ajung numaidecît şi acolo.

Ziaristul se uită pe sub sprîncene la Ciuperceanu şi acesta nu putea să scape de impresia că în privirea asta stăruia ironia. Dar strînse buzele şi se abţinu de la orice comentariu. Înainte de toate, era important să afle ce ştia celălalt despre Dick.

— Şi după cum îţi spuneam, continuă ziaristul, „Bătrînul” nici nu voia să audă ca vreunul dintre marii maeştri să lipsească din interviu. Am luat deci „Pobeda” redacţiei şi m-am oprit întîi la hotelul „Athenee Palace”, unde am găsit pe trei dintre maeştri angajaţi într-o pasionantă discuţie despre avantajele partidei italiene asupra celei spaniole, scoţiene şi siciliene, despre dezavantajele apărărilor Philidor şi Alehin, precum şi despre deschiderea Caro-Kann conjugată cu mai multe feluri de gambituri...

— Să trecem, te rog, peste amănunte.

— Bine. Din discuţia maeştrilor n-am înţeles prea mare lucru, dar în cîteva minute aveam în buzunar cele trei declaraţii. Maeştrii au fost amabili, şi m-au informat că unii dintre colegii lor plecaseră la Sala Colonadelor să joace o partidă sau două. „Ca să se obişnuiască” - mi-au spus ei - „cu tabla şi figurile, cu atmosfera sălii” M-am aruncat în buna şi vechea noastră „Pobedă” şi în cîteva minute eram în Sala Colonadelor, unde am găsit alţi patru maeştri, cărora le-am luat declaraţii.

— Martin Dacosta era printre ei ?

— Nu. Plecase de dimineaţă de la hotel, împreună cu secretarul său, şi de atunci nu-l mai văzuse nimeni. Aveam deci şapte declaraţii. Pe maestrul

Johannson l-am găsit la prînz, în restaurantul hotelului, iar pe maestrul Petrov după-masă, la Muzeul de artă, pierdut în contemplarea unor tablouri din Galeria universală. Prin urmare, nouă declaraţii se aflau însemnate pe filele carnetului meu de notite. Mai lipsea una.

— A lui Martin Dacosta.

— Exact... şi era ora şase după-masă. Am trimis „Pobeda” la redacţie, cu materialul, iar eu i-am telefonat „Bătrînului”, explicîndu-i cum stau lucrurile. „Cum” - a strigat la mine -, „tocmai maestrul Dacosta lipseşte ?!” Apoi mi-a notificat să nu mă întorc la redacţie fără a zecea declaraţie. Am pornit prin oraş, la întîmplare, înarmat numai cu încrederea mea neţărmurită în muza noastră, a reporterilor, care, speram, îmi va călăuzi paşii. Din jumătate în jumătate de oră telefonam la „Athenee Palace” şi întrebam dacă maestrul s-a întors.

— Şi ţi-a călăuzit paşii... muza dumitale ?

— Da, dar numai după ce mi-a pus la grea încercare răbdarea. Aşa e ea, răutăcioasă... Dar pînă la urmă se dovedi totuşi a fi fată bună. L-am descoperit pe viitorul autor al celei de-a zecea declaraţii abia la miezul nopţii, la barul „Continental”. Dacosta, vreau să spun marele maestru internaţional Martin Dacosta, era beat turtă.

Reporterul se opri din plimbarea lui prin cameră şi se uită la Ciuperceanu să vadă ce efect au cele relatate de el. Dar secretarul federaţiei de şah nici nu clipi:

— Fiecare, zise, îşi poate petrece timpul liber cum doreşte. Îmi permit să-ţi atrag atenţia însă că ai omis să-mi vorbeşti de Dick.

— Ajung numaidecît şi acolo. Prin urmare, m-am prezentat la masa maestrului care se afla în tovărăşia secretarului său, i-am spus cine sînt şi ce doresc de la el. Mi-a făcut declaraţia pe care o cunoşti din ziar şi mi-a repetat-o de zece ori. M-am dus la telefon şi am chemat la redacţie. Ziarul era gata pentru tipar, numai cîteva rînduri erau albe, acolo unde urma să apară declaraţia lui Martin Dacosta. I-am dictat-o „Bătrînului” la telefon, adăugînd că nu se poate pune prea mare temei pe această declaraţie, dat fiind starea de ebrietate înaintată a maestrului. Dar „Bătrînul” a fost de părere s-o publicăm totuşi. „Şi înainte de turneele de la Chamonix şi de la Stockholm” - spunea -, „Martin Dacosta a făcut presei declaraţii identice. De ce n-ar vorbi la fel şi înainte de turneul de la Bucureşti ? Eu cred că ar fi făcut declaraţia asta chiar dacă ar fi băut numai lapte.” Am uitat să-ţi spun că „Bătrînul” e un bun jucător de şah şi că urmăreşte cu pasiune toate competiţiile. Mi-e teamă că va trebui să-mi procuri, pentru el, bilete la turneul care începe astăzi. Am auzit că cele trei mii de locuri ale sălii sînt vîndute pentru toate cele patrusprezece zile ale turneului.

— Îţi procur, zise Ciuperceanu sec, dar cu o singură condiţie: Ca în următoarele cinci minute, în cel mult cinci minute, să lămureşti chestiunea cu Dick.

Dinu Romanescu începu să rîdă. Pe urmă se aşeză în fotoliu, întinse picioarele după obiceiul lui şi spuse cu sinceritate:

— Nu ştiu nimic, dar absolut nimic despre acest Dick al dumitale. Adineauri, cînd ţi-am spus că a fost o vorbă aruncată la întîmplare, n-am minţit. Este adevărul adevărat.

— Bine, dar numele acesta, de unde îl cunoşti ?

— E simplu. După ce am terminat convorbirea cu „Bătrînul”, mi-am făcut o socoteală: Este firesc, mi-am zis, că în ajunul începerii marelui turneu, unii maeştri discută probleme de şah, alţii se obişnuiesc cu atmosfera sălii în care vor juca, iar alţii se odihnesc vizitînd muzee. Dar dacă unul dintre ei se îmbată chiar în noaptea precedentă şi afirmă că e într-o formă excelentă, apoi acesta e un fenomen neobişnuit, care merită să fie studiat mai îndeaproape. M-am întors deci la masa lui Dacosta, care, de altfel, mă invitase, şi am stat vreme de un ceas. Îţi pot afirma, cu toată certitudinea, că acest mare maestru a absorbit în noaptea asta o asemenea cantitate de rachiu, încît n-are să poată juca astăzi nu numai şah, dar nici măcar popice. În drum spre federaţie, am trecut pe la hotel şi am întrebat portarul la ce oră s-a întors. „Puţin după ce am intrat în schimb” - mi-a răspuns. „Cînd ai intrat în schimb ?” „La ora şapte dimineaţa”. Pe urmă mi-a spus confidenţial că au trebuit să-i care, pe maestru şi pe secretarul maestrului, pe sus, pînă în camerele lor.

— Mai ai treizeci de secunde, zise Ciuperceanu consultîndu-şi ceasul, ca să-mi spui ce ştii despre Dick.

— În timp ce stăteam cu ei la masă, secretarul îi spunea mereu Dick. Asta-i tot. Altceva nu ştiu.

Ciuperceanu se gîndi o vreme. Pe urmă spuse cam dezamăgit:

— Într-adevăr, mare lucru n-ai reuşit să-mi spui.

Reporterul se sculă şi se înclină :

— Îmi pare foarte rău. E oare atît de important numele cu care secretarul se adresa maestrului ? De fapt, mi-a făcut impresia că între ei sînt mai degrabă relaţii de prietenie decît de la patron la salariat. În orice caz, acest Miller îl tutuia pe maestru.

Ciuperceanu tresări :

— Miller ai spus ?

— Da, Miller. Aşa îl cheamă pe secretar, Jeffrey Miller.

Se scotoci prin buzunare:

— Mi-a dat şi o carte de vizită.

Secretarul federaţiei rămăsese cu privirea pierdută pe peretele din faţa

lui. „Jeffrey Miller”... murmura mereu, „Jeffrey Miller”... Deodată păru să-şi amintească:

— Jeff „Inginerul” !

— Da, răspunse reporterul. Aşa îi spunea Dacosta, Jeff. Iar o dată l-am auzit cînd îi spunea „Mai toarnă un păhărel, inginerule.” Vorbea englezeşte, limbă pe care o cunosc destul de bine şi nu cred să mă fi înşelat.

Anton Ciuperceanu se sculă şi începu să se învîrtească prin încăpere ca un leu în cuşcă, tot bolborosind cuvinte pe care celălalt nu le înţelegea.

La un moment dat, reporterului i se păru însă că aude următoarea frază, cam ciudată şi pentru el de neînţeles:

— Am putea pune bazele unei asociaţii a foştilor deţinuţi de la închisoarea La Plata...

CAPITOLUL AL ŞASELEA

Unde prietenul nostru Anton Ciuperceanu ia o hotărîre neaşteptată

Faptele au dovedit că reporterul Dinu Romanescu s-a înşelat amarnic atunci cînd a crezut că absorbirea unei cantităţi mari de alcool îl va împiedica pe maestrul Martin Dacosta să joace în prima zi a turneului. Nu numai că a jucat, dar a şi cîştigat, în faţa maestrului Sperlinger, care a abandonat după a douăzeci şi opta mutare. De asemenea, a cîştigat şi în următoarele două runde ale turneului.

În dimineaţa zilei de 18 martie, după a treia zi a turneului, maestrul Johannson, care cu o seară înainte dăduse mutarea în plic, a căzut de acord asupra remizei în partida cu maestrul Macpherson. În fruntea clasamentului, pe primele trei locuri, se aflau maeştrii Dacosta, Cerednikov şi Agostini, cu cîte trei puncte din trei posibile; pe următoarele trei locuri se clasaseră maeştrii Levinson, Johannson şi compatriotul nostru Victor Ursu, cu cîte două puncte şi jumătate; pe locurile şapte şi opt, maeştrii Petrov şi Macek, cu cîte un punct şi jumătate; iar pe locul nouă maestrul Macpherson, care obţinuse un punct, remizînd cu Johannson şi cu Ursu, după ce pierduse la Agostini.

Partidele primelor trei runde au fost foarte strînse. Participanţii au dovedit hotărîre fermă de a cîştiga, nu s-au sfiit să intre în poziţii dificile şi au clădit combinaţii strategice îndrăzneţe şi spectaculoase. De altfel, din cele douăzeci şi una de partide disputate în aceste trei runde, numai cinci s-au terminat prin remiză, ceea ce dovedeşte cu prisosinţă că, în general, nu s-a folosit jocul poziţional, ci lupta deschisă.

În fiecare dimineaţă, la biroul de presă al Sălii Colonadelor soseau ziare şi reviste şahiste din numeroase ţări, aduse printr-un serviciu special de poştă aeriană. Presa străină publica reportaje din Sala Colonadelor, comentarii la

diferite partide jucate, clasamente, pronosticuri. Toate ziarele şi revistele erau de acord că forţele ce se ciocnesc şi nivelul la care se desfăşoară partidele confirmă tradiţia bine stabilită a „turneului de primăvară”, care constituie unul dintre evenimentele remarcabile ale vieţii şahiste internaţionale, o adevărată trecere în revistă a forţelor şi cunoştinţelor celor mai buni şahişti din lume.

Revista sovietică „*Şahmatnîi Jurnal*” scria: „*Într-o asemenea competiţie de mare anvergură, în care se întîlnesc jucători cu excepţională putere de calculare a combinaţiilor şi în acelaşi timp îndrăzneţi, nu se poate cîştiga... nepierzînd. De aceea, remizele sînt rare, iar partidele se caracterizează printr-o deosebită combativitate...*”

Sub semnătura trimisului ei special, Filippo Nardi, revista „*Cronaca degli scacchi*” din Milano afirma: „*Cele 2l de partide jucate în primele trei runde s-au prezentat la nivelul cel mai înalt al cunoştinţelor teoretice şi practice actuale în domeniul şahului. Mai sînt zece runde în care se vor juca încă 70 de partide, pe care iubitorii şahului din lumea întreagă le aşteaptă nu numai cu curiozitate sportivă, dar ca pe un excepţional material documentar, un material de studiu asupra şahului modern...*”

În „*Der Abend*” din Berlin, Trude Hartmann făcea o judicioasă analiză a cauzelor pentru care maestrul Sperlinger se clasase numai pe locurile 10-12, cu o jumătate de punct obţinută în partida nedecisă cu maestrul Levinson. „*Sorţii nu i-au fost favorabili compatriotului nostru*” - scria Trude Hartmann. „*El a fost primul care a jucat cu Dacosta şi prima victimă a marelui maestru american. Poate că această situaţie a acţionat ca un factor psihologic deprimant... Turneul de la Bucureşti a demonstrat că, în concepţia modernă despre şah, elementul surpriză nu este chiar atît de redus şi că, într-o competiţie de mare anvergură, nu predomină numai rezultatele normale prin jocul poziţional...*”

Toate celelalte reviste aduceau comentarii asemănătoare, pe acelaşi ton. Organizatorii turneului de la Bucureşti aveau deci toate motivele să fie mai mult decît mulţumiţi, avînd în vedere succesul deplin înregistrat de competiţie.

Cu toate acestea, înfăţişarea unuia dintre organizatori nu reflecta cîtuşi de puţin o asemenea mulţumire. Este vorba de prietenul nostru Anton Ciuperceanu, care, în cele trei zile de cînd începuse turneul, devenise de nerecunoscut. Umbla tot timpul preocupat, dormea foarte puţin, slăbise şi se trăsese la faţă, era irascibil şi biata tovarăşă Olga trebuise nu o dată să rabde ieşirile lui nervoase şi exagerat de severe.

În dimineaţa asta, dimineaţa zilei de 18 martie, Anton Ciuperceanu părea mai obosit şi mai preocupat ca oricînd. Cînd a stat de vorbă cu preşedintele federatiei noastre de şah, acesta observase starea lui Anton Ciuperceanu dar o pusese pe seama surmenajului. Organizarea „turneului de primăvară” căzuse, în bună parte, în sarcina secretarului federaţiei, care lucrase foarte mult în

ultima vreme. Aşa se face că preşedintele nu dăduse prea mare atenţie aerului preocupat şi nervozităţii lui Ciuperceanu, mulţumindu-se să-şi noteze în agenda de birou ca, imediat după terminarea competiţiei, să-i acorde secretarului federaţiei un concediu de odihnă.

Cititorul îşi imaginează, desigur, motivele pentru care prietenul nostru Anton Ciuperceanu era atît de preocupat. Sînt motivele care preocupau, în acelaşi timp, pe alţi doi iubitori ai jocului de şah, aflaţi în două părţi opuse ale lumii: profesorul Roland Despreux, care era acum la Amsterdam, şi Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires.

„Îţi cer se taci” - îi spusese profesorul Despreux lui Anton Ciuperceanu, după ce-i adusese la cunoştinţă cele conţinute în scrisoarea sosită de la Buenos Aires. „Îţi cer să taci, cel puţin deocamdată. Asta, din două motive; în orimul rînd pentru că prietenul meu Garcia-Gomez se poate înşela şi Martin Dacosta să nu fie una şi aceeaşi persoană cu măsluitorul şi fostul puşcăriaş Dick Martin; în al doilea rînd, fiindcă turneul de la Bucureşti, această frumoasă competiţie aşteptată cu atîta nerăbdare de iubitorii şahului din toată lumea, nu trebuie să fie umbrit de asemenea lucruri... asemenea lucruri... respingătoare. Da, acesta este cuvîntul: respingătoare”.

Acum, primul dintre aceste motive dispăruse. Dacosta era indubitabil Dick Martin. În această privinţă, mărturia adusă de reporterul Romanescu era edificatoare. Iată deci că „măsluitorul şi fostul puşcăriaş” - cum se exprimase profesorul Despreux -, era unul dintre participanţii turneului de la Bucureşti. „Măsluitorul şi fostul puşcăriaş” era partenerul a nouă mari maeştri internaţionali, al unora dintre cei mai buni jucători de şah din lume. Iar „secretarul” său, acest Jeffrey Miller, era plămădit din acelaşi aluat cu prietenul său Dick Martin.

Cu cîteva zile în urmă, Ciuperceanu îl condusese pe profesorul Despreux la aeroportul Băneasa. În timp ce schimbau o strîngere de mînă, la despărţire, preşedintele federaţiei internaţionale îi spusese:

— Ţi-arn împărtăşit îndoielile mele cu privire la Martin Dacosta şi ţi-am arătat scrisoarea domnului Garcia-Gomez pentru că socotesc că măcar unul dintre organizatorii turneului de la Bucureşti trebuie să fie informat în această chestiune. Urmăreşte jocul lui Dacosta, supraveghează comportarea lui în timpul competiţiei. Dacă intervine ceva deosebit, o situaţie nouă, neprevăzută, socoteşte-te dezlegat de promisiunea ce mi-ai făcut. Într-un asemenea caz, las la aprecierea dumitale dacă să păstrezi în continuare discreţia asupra celor aflate.

Acestea au fost ultimele cuvinte pe care i le spusese profesorul. Cîteva minute după aceea, cvadrimotorul argintiu se ridica lin de pe sol, lăsînd pe secretarul federaţiei noastre de şah pradă gîndurilor sale întunecate.

La toate acestea se gîndea Anton Ciuperceanu în dimineaţa zilei de 18 martie, plimbîndu-se cu înverşunare în biroul său. Era singur în sediul federaţiei. Toţi ceilalţi se aflau în Sala Colonadelor, unde urmau să înceapă partidele celei de-a patra runde; pînă şi tovarăşa Olga, care fusese detaşată, pe întreaga durată a competiţiei, ca dactilografă pe lîngă biroul de presă al turneului.

„Ce să fac ?” - se frămînta secretarul federaţiei noastre de şah. De mii de ori îşi pusese în ultimele zile această întrebare : „Ce să fac ? Ce să fac ?” De cîteva ori se apropiase de preşedintele federaţiei şi voise să-i relateze tot ce ştia despre Martin Dacosta. Dar întotdeauna se răzgîndise în ultima clipă. „Ce să fac ? Ce să fac ?”

De cîteva ori se aşezase la biroul său şi începuse o scrisoare către profesorul Roland Despreux, dar de fiecare dată rupsese hîrtia după primele cuvinte. Protesorul Roland Despreux era departe, la Amsterdam, la mii de kilometri. Scrisoarea ar ajunge tîrziu, răspunsul şi mai tîrziu. Şi apoi, cu ce-l putea ajuta profesorul Despreux ?

Anton Ciuperceanu cântărise toate soluţiile. Ar fi putut, desigur, să convoace o conferinţă de presă şi să dea în vileag adevărata identitate a lui Martin Dacosta, după care juriul international al turneului ar hotărt eliminarea din competiţie a acestui element dubios şi anularea partidelor pe care le jucase pînă atunci. Fără îndoială că o asemenea hotărîre a juriului ar avea aprobarea deplină a profesorului Despreux, în calitatea sa de preşedinte al Federaţiei internationale de şah.

Dar aceasta ar fi însemnat un scandal de proporţii uriaşe în lumea şahului. Existau, în Occident, o seamă de publicaţii şahiste, reprezentînd cercurile cele mai reacţionare, care ar fi interpretat cu totul tendenţios o asemenea hotărîre luată de juriul turneului...

Tînărul se trînti în fotoliu, cu capul în mîini. „Ce să fac ? Ce să fac ?”

Stătu o vreme cu ochii închişi, apoi sări în picioare, sub imboldul unei hotărîri subite. Îşi consultă ceasul: trecuse de ora nouă. Mai era aproape un ceas ptaă la începerea partidelor rundei a patra. Îşi luă in grabă pardesiul şi pălăria, apoi coborî scările sărind treptele cîte două.

În stradă avu şansa să găsească imediat un taximetru liber.

— La hotelul „Athénée Palace”, îi spuse şoferului.

Ajuns la destinaţie, se adresă funcţionarului de la poarta hotelului:

— Vreau să vorbesc cu domnul Dacosta. Martin Dacosta din Buenos Aires.

CAPITOLUL AL ŞAPTELEA

Unde vedem ce convorbire neobişnuită se desfăşoară într-o cameră a hotelului „Athénée Palace”

Anton Ciuperceanu îl găsi pe Martin Dacosta în halat de casă şi cu o pungă de gheaţă pe cap. Un halat în carouri mari, violent colorat, „Iar a băut” - se gîndi Ciuperceanu uitîndu-se la punga cu gheaţa şi la cearcănele vinete de sub ochii şahistului.

— Am o migrenă îngrozitoare, spuse Dacosta drept orice salut. Dar nu trebuie să aveţi nici o grijă. Voi juca şi astăzi, ca în fiecare zi. Mă simt în formă.

Zîmbi, dezvelind de sub mustăcioara scurtă două şiruri de dinţi albi. Ochii vioi se mişcau neastîmpăraţi, căutînd parcă ceva.

Se aşezară pe două taburete situate lîngă o măsuţă încărcată cu reviste de şah. Sprîncenele lui Dacosta se ridicară, arcuindu-se ca două semne de întrebare.

Anton Ciuperceanu se hotărî să treacă la un atac direct. Cunoştinţele sale de limbă engleză nu erau prea avansate, dar îşi pregătise încă pe drum cîteva fraze:

— Cunosc identitatea lui Dick Martin, originar din San Diego, California, condamnat la şase luni pentru că a trişat la jocul de cărţi. Pedeapsa a făcut-o la închisoarea La Plata din Buenos Aires.

Dacosta se întunecă la faţă. Privi o clipă fix la Ciuperceanu şi păru că vrea să spună ceva. Dar se răzgîndi. Deschise o cutie de lemn aflată pe măsuţă şi alese cu deosebită grijă o ţigară de foi. Îi muşcă vîrful şi-l scuipă pe jos.

„Vrea să cîştige timp” — se gîndi Anton Ciuperceanu. Şahistul îşi aprinse tacticos ţigara, dar degetele care ţineau chibritul tremurau. Anton Ciuperceanu nu-şi dădea seama dacă la originea acestui tremur era emoţia sau numai rachiul pe care, în ultima vreme, americanul îi consumase în cantităţi apreciabile.

Învăluindu-se într-un nor de fum albăstrui, Dacosta începu din nou să zîmbească:

— Nu ştiu nimic despre toate astea. N-am auzit de Dick Martin şi nici de închisoarea La Plata. Dick Martin ? Cine e acest gentleman? De fapt, nici nu mă interesează.

Îşi luă punga de cauciuc de pe cap şi o aruncă pe covor. Nimic din tulburarea de adineauri nu se mai vedea în atitudinea lui.

Anton Ciuperceanu îi privi faţa cu nasul subţire, ochii injectaţi, cu pungi vinete, şi dinţii albi, încremeniţi într-un zîmbet batjocoritor. „Omul acesta e jucător de profesiune” - se gîndi. „Are calmul şi impenetrabilitatea jucătorului de pocher, ştie să-şi stăpînească faţa, să-şi ascundă gîndurile”.

— Domnule Dick Martin, zise rar, avem dovezi incontestabile. Atît dumneata, cît şi... secretarul dumitale, Jeffrey Miller, sau, dacă vrei, Jeff „Inginerul”, aveţi caziere la poliţia din Buenos Aires. Pentru noi, chestiunea e limpede.

Spunea „noi” - deşi la ora aceea era singurul om din Bucureşti care cunoştea adevărata identitate a lui Dacosta - fiindcă i se părea că asta dă mai multă greutate cuvintelor sale.

Dacosta pufăi din ţigară, scoţînd nori groşi de fum. Pe urmă îşi îngustă pleoapele, părind să se gîndească intens.

— Domnule, spuse, în sfîrşit, nici nu ştiu prea bine cine eşti dumneata. Spui că eşti secretarul federaţiei romîne de şah şi unul dintre organizatorii acestui turneu. Foarte bine. Mai departe, pretinzi că eu aş fi un anume Dick Martin şi că aş avea cazier la poliţia din Buenos Aiies. Să zicem că este adevărat. Reţine că nu recunosc nimic, ci pun numai ipoteza că ar fi adevărat.

Ridică privirea şî se uită drept în ochii lui Ciuperceanu.

— De ce îmi spui toate astea ? Ce pretenţii ai ?

„Vrea să-mi ofere bani” - îi ţîşni prin minte lui Anton Ciuperceanu. „Vrea să-mi ofere bani ca să tac. Vrea să-mi cumpere tăcerea”. Simţi deodată un val de dezgust, de scîrbă amestecată cu dispreţ faţă de omul acesta. Pe urmă, un fel de încleştare, ca un nod ce i se pusese în gît:

— Nu pot cădea la învoială cu dumneata, domnule Dick Martin. Asemenea tranzacţii poţi face cu Jeff „Inginerul” sau cu... cu... cu Jo „Cicatrice”.

Celălalt nu-şi putu reţine o mică tresărire. Dar ochii nu i se dezlipiră de pe faţa lui Ciuperceanu. Urmărea foarte atent, cu pasiune chiar, ce-i spunea vizitatorul său.

„E curios să afle cît ştii” - se gîndi Ciuperceanu şi-şi închipui ca în felul acesta trebuie să se desfăşoare lucrurile şi la o partidă de pocher, unde fiecare jucător încearcă să ghicească ce cărţi are adversarul în mînă.

Lui Dacosta nici nu-i trecea prin minte că vizitatorul său ar putea să refuze banii pe care era dispus să-i ofere. „Se preface că nu acceptă” - îşi zicea - „şi-mi aminteşte de Jo «Cicatrice» ca să-mi arate că ştie destul de mult. Asta înseamnă că preţul va fi mai mare. Dar, cît ştie ? Trebuie să aflu neapărat cît de mult ştie”.

Fără să-şi clintească privirea de pe faţa lui Ciuperceanu şi fără să-şi părăsească o clipă zîmbetul care parcă îi încremenise pe buze, întrebă:

— Dacă aş fi într-adevăr acel Martin... Dick Martin şi dacă aş fi dispus să cad la o învoială cu dumneata, crezi că n-am reuşi să ne înţelegem ? Între doi oameni se poate cădea totdeauna la învoială. N-am cunoscut încă pe nimeni care să nu aibă nevoie de bani.

Secretarul federaţiei noastre de şah îşi stăpîni furia:

— Oamenii pe care i-ai cunoscut, domnule Dick Martin, sînt din lumea dumitale. Cu mine n-ai să poţi cădea niciodată la o asemenea învoială. Totuşi, deşi acest lucru îmi repugnă, sînt dispus să închei cu dumneata o... să zicem o tranzacţie. Bineînţeles, în condiţiile dictate de mine.

Cu o mişcare bruscă, Dacosta îşi stinse ţigara de foi în scrumiera de pe masă.

— Ei vezi ?! zise rînjind. Ei vezi ?! Nu ştiu dacă-ţi repugnă sau nu să închei o... cum spuneai ? da, o tranzacţie cu mine, dar sînt convins că banii mei nu-ţi repugnă.

— N-am nevoie de banii dumitale.

Şahistul se uită la el uimit. Pentru prima dată Ciuperceanu avea impresia că e sincer. Pe urmă însă, Dacosta izbucni în rîs:

— Te ţii tare ! îi spuse şi încercă să-l bată familiar pe umăr.

Anton Ciuperceanu se feri aproape instinctiv. Îl scîrbea atingerea acestui individ.

În clipa aceasta, uşa se dcschlse şi din camera alăturată apăru un bărbat, îmbrăcat ca şi Dacosta într-un halat de casă. Avea părul în dezordine şi căsca de-i trozneau fălcile. Era vădit că tocmai se trezise din somn.

Anton Ciuperceanu nu-l văzuse niciodată, dar presupuse, pe bună dreptate, că era Jeffrey Miller.

Acesta din urmă se uită la ceas.

— Trebuie să te grăbeşti. E aproape zece. În fiecare zi întîrzii. Unui mare maestru internaţional îi stă bine să fie punctual. Asta face impresie publicului.

Secretarul federaţiei noastre de şah se convinse astfel că reporterul Dinu Romanescu nu exagerase. Jeffrey Miller nu-i vorbea „maestrului” ca un salariat, ci pe un ton poruncitor şi chiar uşor dispreţuitor.

Dacosta îi arată lui Miller pe vizitatorul său:

— Domnul, îi spuse, a venit să ne povestească unele lucruri interesante şi să ne propună o... tranzacţie.

Miller se întoarse spre Ciuperceanu şi acesta văzu că faţa „secretarului” era la fel de răvăşită ca şi a „maestrului”. Numai că Jeff „Inginerul” avea cam de două ori mai mulţi ani ca Dick Martin şi prin urmare viaţa dezordonată pe care o dusese lăsase urme de două ori mai adînci.

Fără să ia în seamă pe vizitatorul său, Dacosta îl trase pe Miller deoparte şi-i vorbi cîtva timp în limba spaniolă. Din cele cîteva cuvinte pe care le înţelese, Ciuperceanu deduse că Dick Martin îşi punea prietenul la curent cu cele discutate pînă acum.

— Aha ! făcu Miller crezînd că a înţeles scopul vizitei. Prin urmare, şantaj !

Anton Ciuperceanu sări în picioare, palid de mînie, strîngînd pumnii. Miller nu-i dădu atenţie. Se apropie de un dulăpior, scoase o sticlă cu băutură şi-şi turnă un pahar pe care-l dădu pe gît dintr-o sorbitură. Dacosta se uită la el cu invidie şi-şi trecu limba peste buzele uscate. Era un gest deosebit de elocvent.

— Nu acum, îi spuse Miller. Deseară, după ce ai să termini partida din

runda a patra.

Astupă sticla şi o puse la loc în dulăpior. Apoi închise dulapiorul şi băgă cheia în buzunarul halatului.

— Să auzim ! făcu întorcîndu-se către Ciuperceanu. La cît îţi preţuieşti tăcerea ?

Secretarul federaţiei noastre de şah simţi cum îl cuprinde, încetul cu încetul, mînia. „Trebuie să fiu calm” - îşi spuse strîngînd dinţii, „înainte de toate, trebuie să fiu calm”.

— Domnul Dick Martin, spuse, v-a informat probabil despre datele pe care le posed. Tranzacţia pe care v-o propun e următoarea: să se prezinte imediat la preşedintele juriului şi să anunţe că se retrage din competiţie. Puteţi indica un motiv oarecare, de exemplu că Martin Dacosta s-a îmbolnăvit. Apoi, pînă cel mai tîrziu mîine dimineaţă, să părăsiţi ţara.

Cei doi rămaseră cu gura căscată.

Jeffrey Miller fu primul care-şi reveni. Se repezi la dulăpior, mai dădu un păhărel pe gît, apoi spuse răstit spre Dacosta:

— Îmbracă-te. E aproape zece.

— Nu, interveni Ciuperceanu calm. Mai întîi trebuie să capăt răspunsul la propunerea mea.

Miller se întoarse spre el:

— Sînt convins că n-ai vorbit serios. Mai gîndeşte-te. Poate ca vom reuşi să găsim o altă modalitate. O sumă frumuşică, rotunjoară...

— Nu, spuse tînărul calm. V-am spus care sînt condiţiile mele.

— Şi dacă nu le acceptăm ?

— Voi convoca pentru astăzi la prînz o conferinţă de presă, cu participarea corespondenţilor străini care sînt acum la Bucureşti, şi voi dezvălui tot ce ştiu.

Jefîrey Miller se gîndi o vreme. Pe furiş se uita la Ciuperceanu. Nu-i venea să creadă că acesta vorbeşte serios. Dar faţa încruntată a tînărului, pe care se citea o hotărîre nestrămutată, îl convinse.

Se trînti pe taburetul pe care cu cîteva minute înainte şezuse Dacosta şi îşi aprinse o ţigară.

— Crezi, spuse, că ai să poţi obţine să fim eliminaţi din turneu ?

— Da. Cunosc pe membrii juriului. Sînt oameni... sînt... altfel de oameni decît voi. Pentru ei, şahul reprezintă o cauză, o idee şi nu o afacere comercială. Sînt sigur că vom avea şi aprobarea federaţiei internaţionale. Profesorul Roland Despreux...

Se opri şi-şi muşcă buzele. Nu voia să vorbească prea mult. În nici un caz nu trebuia să divulge sursa informaţiilor sale.

Celălalt nu păru să dea atenţie ultimelor cuvinte ale lui Ciuperceanu.

Fuma dus pe gînduri. Se vedea însă că aceste gînduri îi cereau un efort serios şi că ar fi preferat probabil să-şi pună punga cu gheaţă pe cap. În cameră plutea un uşor abur de alcool, rămas probabil încă din seara precedentă.

— Ai face o mare greşeală, spuse în sfîrşit, dacă ai convoca o conferinţă de presă şi ai debita acolo toate prostiile astea despre maestrul Dacosta. S-ar face, desigur, oarecare zgomot în jurul întregii afaceri, dar pe care temei l-ar elimina juriul din competiţie ? A stat şase luni la închisoarea La Plata. Să admitem că e adevărat. Ei şi ? Omul şi-a ispăşit pedeapsa şi acum poliţia nu mai are nimic cu el. Dacă nu-l înscria de la început, era altceva, dar acum, după trei runde, cînd se află pe primul loc în clasament şi este favoritul turneului...

— Asta va fi o învăţătură de minte pentru alţii, spuse Ciuperceanu cu amărăciune, pentru cei care vor organiza turneul candidaţilor de la Amsterdam şi pentru ceilalţi. Toţi iubitorii de şah din lume trebuie să ştie cu cine au de-a face, cine este „marele maestru” Dacosta, alias Dick Martin.

Presupusul secretar al „maestrului”, fără să se formalizeze cîtuşi de puţin de faptul că vorbele lui Ciuperceanu puteau fi interpretate ca o insultă, se mai gîndi o vreme, pe urmă continuă:

— Cred că ar trebui să mai ai ceva în vedere. Martin Dacosta e unul dintre cei mai buni jucători de şah din lume. Poate că, în urmă cu cîţiva ani, cînd era mai tînăr, a „învîrtit” cîte o mică afacere nu prea cinstită. Poate că a stat şi la închisoare. Dar oare nu-i păcat ca pentru atîta lucru şahul să piardă un strălucit reprezentant ? Un jucător de talia lui Martin Dacosta apare o dată la o sută de ani. Partidele lui sînt acum tipărite în milioane de exemplare şi studiate de şahiştii din toate ţările lumii.

Jeffrey Miller se opri şi încercă să vadă pe faţa lui Ciuperceanu ce efect au cele spuse de el. Rezultatul acestui examen nu păru să-l satisfacă.

Din încăperea de alături apăru Martin Dacosta, care între timp se îmbrăcase. Lăsase uşa deschisă ca să audă tot ce vorbeau cei doi. În timp ce-şi lega cravata, se uită la secretarul federaţiei noastre de şah şi rîse batjocoritor.

— Prietenul meu Jeff Miller, zise, nu ţi-a spus esentialul.

Îşi puse haina şi pardesiul, începu să-şi îmbrace încet, tacticos, mănuşile. Nişte mănuşi galbene, din piele de porc:

— Nu ţi-a spus, continuă el, că avem prieteni foarte puternici şi foarte bogaţi. Da, foarte bogaţi şi cu multă influenţă. Aceşti prieteni ai noştri vor dezlănţui o campanie de presă. Sînt destule ziare amatoare de afaceri scandaloase. Asemenea afaceri aduc mulţi cititori şi cititorii aduc bani...

Deşi nu lăsa să se vadă nimic pe faţa lui, Anton Ciuperceanu trebui să recunoască, nu fără amărăciune, că Dick Martin avea dreptate. Cu ochii minţii vedea parcă titlurile senzaţionale din unele reviste de şah şi din anumite ziare

reprezentînd cercurile cele mai reacţionare din Occident: „Decizia arbitrară a juriului de ia Bucureşti”, „Cel mai bun şahist eliminat din turneul de primăvară”, „Comuniştii de la Bucureşti încearcă să se descotorosească de maestrul american Dacosta!”, „Martin Dacosta, victimă a persecuţiei comuniste !”.

— Ziarele pe care le finanţează aceşti prieteni ai noştri, continuă Dacosta rînjind, îmi vor lua apărarea, ba chiar vor face din mine o victimă. Unele vor spune că este o eroare, că n-am nici o legătură cu Dick Martin. Altele vor arăta că totul este o înscenare comunistă şi vor aduce şi documente pe care le vor reproduce în fac.... în fac... Cum se cheamă asta ? A, da, în facsimil. Ehei ! Se pricep băieţii din presă la de-alde astea ! Şi nu trebuie să uiţi pe cei care se vor grăbi să găsească tot felul de justificări, pe cei care vor spune că pentru talentul meu excepţional trebuie să mi se ierte greşelile tinereţii, că şi marele Capablanca a fost acuzat de abuz de încredere şi a avut un proces şi aşa mai departe.

— Ai pronunţat adineauri un nume, interveni Jeffrey Miller. Numele profesorului Roland Despreux. Îmi amintesc de scurta cuvîntare pe care a ţinut-o la festivitatea de deschidere a turnelui de la Chamonix. „Indiferent de deosebirile politice si economice dintre sistemele diferitelor ţari” - spunea -, „şahiştii din întreaga lume se întîlnesc în faţa tablelor de şah, întrecîndu-se în luptă paşnică şi contribuind la întărirea prieteniei dintre ţările lor”. Am citat bine ? Cred că da.

Dădu capul pe spate şi izbucni într-un hohot de rîs, un rîs care avea ceva artificial, silit şi răutăcios.

— Ştii, continuă, ce ai să obţii cu destăinuirile dumitale, cu campania de presă pe care ai s-o dezlănţui ? O scindare a mişcării şahiste internaţionale. Cunosc pe cîţiva care abia aşteaptă să scape de şahiştii sovietici, care domină de mulţi ani în toate turneele. Alţii, de bună-credinţă, se vor lăsa induşi în eroare de furibunda campanie pe care o vom dezlănţui şi ne vor urma. Vom face o altă federaţie şi un campionat al „lumii libere”. Şi atunci, toate eforturile voastre de pînă acum vor fi fost zadarnice şi nici autoritatea de care se bucură, deocamdată, Despreux al vostru nu va mai folosi la mare lucru.

— Prietenii noştri de care vorbeam, interveni Dacosta, prietenii noştri influenţi, abia aşteaptă prilejul unei asemenea campanii. Au mai dus ei şi altele...

Ciuperceanu înlemnise. I se părea că fiecare cuvînt aruncat de vreunul din cei doi îl izbea drept în faţă.

Martin Dacosta îşi luă pălăria şi deschise uşa dinspre coridor. Din prag, se întoarse şi spuse rînjind:

— Acum plec, domnule secretar al federaţiei de şah. Astăzi joc cu

Macpherson. Îi voi trage scoţianului o bătaie, să mă ţină minte.

Anton Ciuperceanu privi faţa răvăşită a americanului, pe care încremenise iar rînjetul acela rigid, care acum i se părea mai respingător ca oricînd. Un gînd îi tîşni prin minte:

„Omul acesta trişează ! Omul acesta e un jucător profesionist şi trişează !”

În faţa hotelului, Ciuperceanu se opri o clipă pe trotuar şi-şi roti absent privirea peste clădirile Ateneului, restaurantului „Cina”, biroului de voiaj, Muzeului de artă. Apoi trase o dată adînc, în piept, aerul proaspăt al dimineţii şi porni, cu paşi mărunţi şi umeri gîrboviţi, murmurînd mereu: „Omul acesta trişează... Dar cum ? ... Cum se poate trişa la şah ?... Cum ?... Cum ?...”

Trecătorii se întorceau şi priveau cu mirare în urma lui.

CAPITOLUL AL OPTULEA

Unde Trude Hartmann şi Anton Ciuperceanu discută despre hipnotism şi despre altele

Din runda a opta mai rămăsese o singură partidă neterminată, cea dintre maestrul italian Agostini şi compatriotul nostru Victor Ursu.

În seara de 25 martie, acesta dăduse mutarea în plic, iar a doua zi dimineaţa, la cîteva minute după reluarea partidei, maestrul Agostini propuse remiza. Propunerea, acceptată de partener, sfîrni senzaţie printre spectatori, pe de o parte fiindcă, aparent, maestrul italian avea un uşor avantaj poziţional, pe de altă parte fiindcă era prima jumătatea de punct pe care o pierdea de la începerea turneului.

În consecinţă, la conducerea clasamentului rămăseseră P. A. Cerednikov şi M. Dacosta, cu cîte opt puncte, urmaţi îndeaproape de B. Agostini, cu şapte puncte şi jumătate. Pe locurile următoare se aflau M. Levinson, cu şase puncte şi jumătate, V. Ursu cu şase puncte, şi S. Jo-hannson, cu cinci puncte şi jumătate. B. Petrov şi N. Macpherson îşi împărţeau locurile şapte şi opt, cu cîte trei puncte, iar locurile nouă şi zece H. Hildebrandt si L. Sperlinger, la o jumătate de punct diferenţă.

Cele cincizeci şi şase de partide jucate pînă acum stîrniseră entuziasmul iubitorilor de şah. Revistele de specialitate, ca şi presa zilnică, acordau spaţii largi rezultatelor, comentau jocul armonios, prin care străbătea o excepţională putere de calculare, al maestrului sovietic P. A. Cerednikov, jocul variat, punînd probleme combinative complicate, al maestrului italian Baldassare Agostini, superioritatea maestrului sovietic Mihail Levinson în domeniul jocului poziţional, afirmarea maestrului Victor Ursu ca un strateg de mare clasă, pregătirea teoretică solidă şi voinţa de luptă a maestrului suedez Sven Johannson.

Dar, mai înainte de orice, publicaţiile se întreceau în a aduce elogii

maestrului Martin Dacosta, jocului său variat şi plin de surprize.

„Tribune des echecs” din Paris scria: „...Dacosta atacă atunci cînd te aştepţi mai puţin: după un joc poziţional relativ liniştit, în care prudenţa pare să fie linia generală a partidei, atacul său se dezlănţuie neaşteptat şi năvalnic, furibund chiar, derutînd pe adversar şi răsturnîndu-i ipotezele şi combinaţiile clădite pînă atunci cu trudă şi migală...”

În „Schweizer Schachblätter” din Zürich, un comentator afirma: „...multe dintre partidele jucate în turneul de primăvară au răsturnat concepţiile noastre asupra unor probleme teoretice şi practice ale şahului. Îndeosebi Martin Dacosta s-a dovedit o personalitate şahistă uimitoare şi va mai trece o vreme pînă cînd vom putea face o analiză temeinică şi completă a stilului său, cu totul ieşit din comun. Pe bună dreptate, în cercurile şahiste se vorbeşte acum de «problema Dacosta», şi chiar de «misterul Dacosta».”

Filippo Nardi semna în „Cronaca degli scacchi” un reportai cu aspecte din timpul turneului. Revista milaneză, sub menţiunea „De la trimisul nostru special la Bucureşti”, descria impunătoarea Sală a Colonadelor şi sistemul de transmisie electrică, simultan pe şapte imense table de şah, a fiecărei mutări de la cele şapte mese de joc, elogia apoi disciplina şi competenţa publicului romînesc, apoi dădea două declaraţii ale unor amatori entuziaşti care-şi luaseră concediul de odihnă acum, ca să poată urmări din sală, dimineaţa şi după-amiaza, desfăşurarea partidelor.

Mai departe, Filippo Nardi arăta unele caracteristici ale maeştrilor în timpul jocului: B. Agostini îşi încrucişa braţele la piept şi rămînea minute întregi nemişcat ca o statuie; P. A. Cerednikov se juca tot timpul cu creionul cu care îşi nota, într-un carneţel, fiecare mutare: M. Dacosta părea să nu acorde atenţie tablei de şah şi îşi înregistra mutările cu ajutorul unui mic aparat în genul marinii de scris; M. Levinson îşi sprijinea tot timpul fruntea în mînă, astfel că atunci cînd juca în stînga mesei, cu albele, spectatorii nu-i vedeau faţa: V. Ursu purta ochelari fumurii şi - după propria sa declaraţie - se gîndea cu ochii închişi; S. Johannson mînca tot timpul bomboane cu mentă, fiindcă mestecatul îl calma şi... îî limpezea gîndurile.

Acestea şi multe altele erau preocupările presei de specialitate şi ale rubricilor de şah din ziare.

În dimineaţa de 24 martie, la cîteva minute după ce începuseră partidele rundei a noua şi imediat ce se anunţase că Victor Ursu acceptase remiza în reluarea cu Baldassare Agostini, Trude Hartmann intră în biroul presei, unde-l găsi pe Anton Ciuperceanu.

— Te-am căutat peste tot, îi spuse ea. Toată lumea e în sală, numai dumneata te-ai retras aici ca un urs.

Secretarul federaţiei de şah o privi cu ochii obosiţi. Frămîntările ultimelor

zile îl slăbiseră şi dăduseră paloare feţei sale.

Trude Hartmann se aşează pe un colţ al mesei, picior peste picior, şi îşi aprinse o ţigară.

— Ai citit presa ? întrebă.

— Da.

— E de mirare ce prostii pot îndruga unii. O revistă atît de serioasă ca „Schweizer Schachblätter” vorbeşte despre „misterul Dacosta”. Un ziar din Madrid scrie că Dacosta îşi hipnotizează adversarii şi că maeştrii au decis să-şi pună ochelari negri în timpul partidelor cu el.

Ciuperceanu zîmbi:

— Şi despre alţii s-a spus asta. În timpul unor turnee s-au găsit maeştri occidentali care şi-au pus ochelari fumurii ca să nu fie „hipnotizaţi”. Despre Emanuel Lasker se spunea, încă de la începutul secolului, că îşi „vrăjea” adversarii.

— Numai Victor Ursu poartă ochelari fumurii, remarcă ziarista.

— Da, dar îi poartă întotdeauna. Şi apoi, Victor Ursu încă nici n-a jucat cu Dacosta. Întîlnirea lor e prevăzută pentru runda a zecea.

Se uită la Trude şi întrebă curios:

— Crezi în hipnotism ?

Fata şovăi. Pe urmă spuse:

— Fără îndoială că hipnoza, ca atare, există. Orice psihiatru îţi va putea da o definiţie exactă care, dacă nu mă înşel, sună cam aşa: stare asemănătoare cu somnul, provocată de sugestie, acţiunile celui hipnotizat fiind supuse hipnotizatorului. Cu alte cuvinte, hipnotizatorul provoacă apariţia unor faze de somn artificial în celulele scoarţei cerebrale a celui hipnotizat.

Văzînd că tînărul se uită surprins la ea, fata rîse:

— Am studiat filozofia. Am avut ca profesor de psihologie pe unul dintre psihiatrii noştri renumiţi şi am fost o studentă foarte bună.

— Mărturisesc ca nu m-am ocupat niciodată de hipnotism. Nu ştiu de ce, dar în mintea mea această noţiune se asocia cu prestidigitaţia şi cu scamatoriile de bîlci...

— Profundă eroare, domnul meu. Evident că au existat şi mai există poate şarlatani care folosesc hipnotismul pentru unele numere mai mult sau mai puţin spectaculoase de bîlci, menite să impresioneze pe naivi şi pe neştiutori. Dar hipnoza este astăzi un fenomen ne deplin explicat şi medicii o folosesc ca metodă de tratament. În Uniunea Sovietică s-au obţinut rezultate promiţătoare în vindecarea prin hipnoză a unor boli psihice, ca obsesiile şi fobiile. Alţi medici au încercat hipnoza în unele cazuri de ulcer gastric şi la eczeme.

Ciuperceanu întrebă şovăitor:

— Crezi că într-o partidă de şah... vreau să spun... poate că Dacosta... ar fi o explicaţie...

Trude Hartmann rîse cu poftă, dar fără răutate:

— E o explicaţie, din păcate, neacceptabilă. Mai întii, fiindcă pentru acţiunea de hipnotizare trebuie anumite condiţii, care la masa de şah, în timpul partidei, nu există. Apoi, fiindcă Dacosta cîştigă datorită jocului său surprinzător, neaşteptat şi nu fiindcă sugerează adversarilor săi să comită greşeli. De altfel, ai observat cred că în timpul partidei nu se uită decît foarte rar la partener. Nu se uită nici măcar la tabla de şah, ci preferă să privească orice altceva, de pildă ceasul de control sau aparatul cu care-şi notează mutările.

Anton Ciuperceanu căzu pe gînduri. Trude Hartmann nu ştia cine era în realitate Dacosta şi faplul că pînă în urmă cu doi ani acesta nu jucase şah. Fata nu cunoştea nici convingerea lui intimă că Dacosta trişa. Nici el, Ciuperceanu, nu crezuse o clipă că Dick Martin îşi hipnotiza adversarii, dar se agăţase copilăreşte de această explicaţie fiindcă alta nu putea găsi.

Lui Ciuperceanu îi plăcea felul de a fi al Trudei şi ar fi vrut să-i destăinuiască frămîntările lui, să-i spună ce ştia şi dilema îngrozitoare pe care trebuia s-o rezolve. Cu cîteva zile în urmă, plecînd de la „Athénée Palace” după convorbirea cu Dick-Dacosta şi cu complicele lui, luase hotărîrea să facă tot ce-i va sta în putinţă ca să descopere modul în care trişa aventurierul. Dacă reuşea în această acţiune şi aducea dovezi incontestabile, nici un „prieten” cricît de „influent”, şi nici un ziar din lume n-ar mai putea să ia apărarea măsluitorului...

Dar deocamdată trebuia sâ tacă. Promisese aceasta profesorului Despreux. Şi apoi, mai era şi rîsul Trudei, rîsul acesta care-i plăcea atît de mult, dar de a cărui nuanţă uneori sarcastică se temea. Parcă o auzea: „La şah nu se poate trişa, domnul meu. E un joc de inteligenţă, nu de noroc. Figurile de şah nu se pot măslui. Istoria nu cunoaşte nici un şahist trişor”.

— Ai auzit de automatul lui Kempelen ? se surprinse întrebînd.

Trude se gîndi, încruntînd sprîncenele:

— Numele nu mi-e complet necunoscut...

— Era un aşa-zis şahist automat. A fost prezentat, cam prin anul 1770, la curtea imperială din Viena: reprezenta un indian, căruia constructorul, baronul Wolfgang von Kempelen, îi întorcea cu o cheie resorturile şi care îşi mişca braţul şi degetele mutînd figurile de şah, ba putea chiar să pronunţe două cuvinte: „şah” şi „mat”. Robotul acesta a cîştigat partide cu cancelarul Kaunitz şi chiar cu împărăteasa Maria Tereza, apoi a pornit cu Kempelen în turneu la Londra şi la Paris, iar în oraşul dumitale natal, la Berlin, a jucat şi a cîştigat o partidă cu regele Frederic cel Mare. Toată Europa vorbea de „androidul” şahist ca de o minune.

— La 1770, glumi Trude, se mai întimplau poate minuni. Astăzi însă...

— Nici atunci nu se întîmplau minuni. Mulţi ani mai tîrziu s-a aflat că şahistul lui Kempelen era o escrocherie ! În aşa-zisul automat era ascuns un pitic.

— Poate că Dacosta, zîmbi ziarista, îşi are şi el piticul lui. Îl ţine în buzunarul de la vestă sau poate în portvizit...

— Poate, zîmbi şi Ciuperceanu. În cazul acesta însă, piticul lui Dacosta e un şahist excelent, unul dintre cei mai buni din lume.

CAPITOLUL AL NOUĂLEA
Unde se arată la ce concluzii poate duce analiza unor cifre

În cele cîteva zile care trecuseră de la convorbirea cu Dick Martin şi cu Jeffrey Miller, Ciuperceanu nu stătuse inactiv. Mai întîi, socotind că faptele noi care s-au produs de la plecarea profesorului Despreux îl dezleagă în parte de promisiunea făcută, pusese la curent pe preşedintele federaţiei de şah despre cele aflate.

Preşedintele ceruse timp să se gîndească şi a doua zi, înainte de începerea partidelor programate pentru dimineaţa aceea, îl chemă pe Ciuperceanu în biroul său.

— Cele ce mi-ai adus la cunoştinţă, îi spuse, sînt cît se poale de interesante. Am crezut că nu trebuie să luăm singuri o decizie şi m-am sfătuit aseară cu tovarăşii din conducerea mişcării noastre sportive. Ei au fost de părere, ca şi mine, de altfel, că deocamdată nu putem întreprinde nimic. Din păcate, în privinţa asta cei doi aventurieri au dreptate: dacă juriul turneului l-ar elimina pe Dacosta din competiţie, ar izbucni un scandal ale cărui proporţii nu sîntem în măsură să le prevedem, un scandal care, în ultimă instanţă, ar dăuna mişcării şahiste internaţionale şi cauzei noastre.

— Bine, dar ei trişează !

Preşedintele se uită la el dintr-o parte şi zîmbi din colţul gurii:

— Eşti surmenat, răspunse, ai lucrat mult în ultimul timp. Am luat măsuri ca imediat ce se termină turneul să poţi pleca în concediu.

Tînărul se înverşună:

— Tovarăşe preşedinte, uitaţi-vă bine la mine. Nu sînt nici nebun şi ştiţi foarte bine că nu sînt nici nepriceput la jocul de şah. Sînt poate obosit, dar această oboseală nu mă împiedică să gîndesc. Vă repet: am convingerea fermă că Martin Dacosta trişează.

— Poate, dar la jocul de cărţi. În materie de şah însă, asta nu se poate. Şahul are terminologia lui, în care nu intră verbul a trişa.

Anton Ciuperceanu se simţi deodată foarte obosit. „Are dreptate” - se gîndi -, „trebuie să plec în concediu”. În sinea lui recunoştea că preşedintele,

un om înzestrat cu o gîndire rece, logică avea dreptate atunci cînd refuza să creadă că cineva poate trişa la şah. „El n-a stat încă de vorbă cu Dacosta şi cu Miller, nu i-a auzit pe Dick şi pe Jeff «Inginerul» cînd îmi ofereau bani ca să tac”.

Întreaga zi, Anton Ciuperceanu şi-o petrecu în sala concursului, studiind fiecare gest al lui Dacosta. Într-adevăr, americanul nu privea decît foarte rar pe adversarul său. Nu era nimic neobişnuit în asta, fiindcă, în general, în timpul unei partide de şah, adversarii nu se privesc. Totuşi, ajuns în biroul său, Ciuperceanu notase pe o foaie de hîrtie: „D. nu-şi priveşte partenerul, deşi, ca fost jucător de pocher, trebuie să fie obişnuit sâ studieze figura adversarului”. Dar apoi şterse însemnarea, gîndindu-se că, în definitiv, într-o partidă de şah nu încerci să ghiceşti ce carte are adversarul. „Cartea” e pe faţă, sînt figurile de pe tabla de şah.

Ca rezultat al observaţiilor sale, Ciuperceanu mai notase pe foaia lui: „D. nu priveşte decît puţin tabla. Întîi voi să şteargă şi această însemnare, dar apoi se mulţumi să pună un semn de întrebare în dreptul ei. Un jucător de şah cu experienţă nu avea nevoie să privească tabla, ştia în orice moment în ce poziţie sînt piesele. Sînt destul de frecvente cazurile în care şahiştii cu clasificare superioară joacă simultane la mai multe mese fără să privească, ci dictînd mutările lor prin sistemul obişnuit de numerotare a tablei. Este aşa-zisul joc „à l'aveugle” - „orb”, destul de răspîndit mai ales printre marii maeştri.

Cu toate acestea, Ciuperceanu se răzgîndise şi nu ştersese însemnarea, fiindcă era convins că Dacosta nu este chiar atît de experimentat încît să-şi poată permite renumitele sale mişcări - atît de complicate şi neaşteptate - ca urmare a unui calcul mintal. Şi apoi, chiar cel mai reputat maestru, atunci cînd joacă într-un turneu internaţional, nu-şi dezlipeşte ochii de pe tablă: oricît de bine ar funcţiona memoria şi facultatea de a calcula mintal, tabla de şah - comparată pe drept cuvînt cu un cîmp de bătaie - îţi oferă o vedere de ansamblu şi posibilitatea verificării rapide şi în orice moment a poziţiei fiecărei piese în parte. Cînd ai ca adversar maeştri de talia lui Cerednikov, Agostini sau Johannson, cînd trebuie să calculezi, să prevezi deci, cinci-şase sau chiar mai multe mişcări înainte, studiul concret al poziţiei, care se schimbă cu fiecare mutare, este o condiţie esenţială.

A treia însemnare a lui Anton Ciuperceanu era o împărţire, desigur aproximativă, pe minute, a ocupaţiilor lui Dacosta în timpul unei partide. Din această „statistică” reieşea că un sfert din timp i l-au răpit ţigările de foi. Dacosta fuma fără întrerupere, şi în timpul partidei din dimineaţa aceasta scosese de cîteva ori cutia de lemn cu havane, de fiecare dată alesese cu grijă o ţigară, îi retezase vîrful, o aprinsese tacticos. Aceste operaţii păreau să-i absoarbă toată atenţia, ca şi cînd n-ar îi fost în faţa tablei de şah, în timpul unei partide a cărei desfăşurare era aşteptată cu interes de armtorii de şah din

toată lumea. În sfîrşit, o treime din timp era absorbită de „studiul” ceasului de control de pe masă şi al aparatului cu ajutorul căruia Dacosta înregistra desfăşurarea partidei. Restul timpului părea dedicat jocului propriu-zis: în partida cu maestrul Neill Macpherson, acest „rest” însumase mai puţin de jumătate din durata totala a partidei...

Mai departe, secretarul federaţiei de şah făcuse o ultimă însemnare, tot de natură statistică: cronometrase timpul de gîndire al lui Dacosta înainte de fiecare mişcare. N. Macpherson cedase la mutarea a treizeci şi doua. Prin urmare, treizeci şi două de cifre se aflau însemnate pe hîrtie, iar alături cîteva socoteli simple şi menţiunea: „Timpul mediu - 115 secunde. Timpul maxim - 160 de secunde. Timpul minim - 75 de secunde”.

Aceste treizeci şi două de cifre, împreună cu ultima însemnare, Ciuperceanu le arătă Trudei Hartmann, care venise la biroul presei să-şi redacteze corespondenţa către „Der Abend”.

— Ce reprezintă cifrele acestea ? întrebă fata.

Secretarul federaţiei îi explică.

— Văd, zîmbi ziarista, că procedezi ştiinţific pentru a dezlega... „misterul Dacosta”, ca să folosim expresia confratelui din Zürich.

După aceea, Trude îşi sprijini bărbia în podul palmei şi studie cîtva timp hîrtia, încruntîndu-se uşor.

— Se pot trage unele concluzii interesante pe marginea acestor cifre, zise ea în sîîrşit.

— Să auzim, se bucură Ciuperceanu.

— În primul rînd, că Dacosta se gîndeşte relativ puţin. În orice caz, mult mai puţin decît îi dă dreptul regulamentul de organizare al concursului. 115 secunde reprezintă mai puţin de două minute. Este un timp mediu uimitor de scăzut.

— Ceea ce spui nu-i nou. Este ştiut, şi toate ziarele au menţionat asta, că Dacosta are un joc foarte rapid. Este oarecum ciudat să vorbeşti de „joc rapid la şah”, de parcă ar fi vorba de fotbal sau de box, dar aceasta e realitatea: Dacosta se gîndeşte mai puţin decît toţi ceilalţi.

— Şi joacă mai bine, zîmbi Trude.

— Hm, da...

— În al doilea rînd, continuă ziarista, decalajul dintre timpul minim şi timpul maxim este foarte mic, numai de 85 de secunde. Şi acest fapt este, după cum te exprimi dumneata, ciudat, ştiul fiind că la începutul partidei, mai ales la primele mutări, orice jucător se gîndeşte mai puţin. Mai ales aici, unde avem de-a face cu maeştri internaţionali, excelenţi cunoscători ai teoriei deschiderilor. Timpul cîştigat la primele mutări foloseşte apoi în desfăşurarea partidei, cînd se ivesc poziţii complicate, cînd orice jucător trebuie să se

gîndească mai mult, să cerceteze multiplele variante şi posibilităţi, să deducă planul adversarului, să aleagă mutarea pe care o socoteşte ca fiind cea mai bună.

— Foarte just!

— Ei bine, în partida cu Macpherson văd că Dacosta s-a gîndit la fel de puţin şi la primele, ca şi la ultimele mutări. Aceste cifre par sâ exprime mişcările unui automat.

Ciuperceanu tresări:

— Da, zise. Mişcările unui automat... Chiar dacă ar avea un pitic ascuns în mîneca hainei şi tot n-ar putea juca atît de uniform în timp. În definitiv, şi piticii trebuie să se gîndească înainte de a face o mutare... Alte concluzii ai mai tras pe marginea acestor cifre ?

— Nu. Dar sînt convinsă că la concluziile mele mai ai şi dumneata cîte ceva de adăugat.

Secretarul federaţiei de şah fixă hîrtia din faţa lui, întocmai cum făcuse şi ziarista cu cîteva minute înainte. Pe urmă spuse:

— În general, am tras aceleaşi concluzii. La cele spuse de dumneata, cred că ar mai fi de adăugat un singur lucru: faptul că aceste cifre nu reprezintă timpul real de gîndire al lui Dacosta. Dacă luăm în considerare ţigările lui de foi, ceasul de control şi aparatul de înregistrare a mutărilor, trebuie înjumătăţite aceste cifre. Cu alte cuvinte, Dacosta gîndeşte de două ori mai repede decît arată cronometrul.

— Bine, dar atunci omul acesta e un fenomen, un... un geniu şahist !

Ciuperceanu avu un gest de iritare:

— Asta rămîne de văzut.

— Ce vrei să spui cu asta ? Acum, după ce mi-ai atras atenţia asupra îndeletnicirilor lui Dacosta în timpul partidelor, îmi amintesc că am remarcat şi eu un fapt neobişnuit: cu ajutorul aparatului sau, el îşi notează mişcările după ce mută adversarul. Prin urmare, pierde din timpul său de gîndire. Şi alţii obişnuiesc să-şi însemne mutările, de pildă Petrov, Levinson, Ursu, care stau tot timpul cu creion şi notes. Sperlinger are şi el un mic aparat cu care le înregistrează. Dar toţi îşi fac notele după ce au executat o mutare, adică în timpul de gîndire al adversarului.

— Mă întreb, făcu Ciuperceanu îngîndurat, pentru ce-i trebuie lui Dacosta să-şi noteze mutările. Partidele lui sînt reproduse în toate revistele de şah şi în numeroase ziare din toate cele cinci continente...

În această clipă, convorbirea lor fu întreruptă de sosirea unui al treilea: Filippo Nardi. Corespondentul italian apăru însoţit de magnetofon şl de cele două aparate de fotografiat, ustensile de care nu se despărţea niciodată.

Anton Ciuperceanu remarcă faptul că redactorul revistei „Cronaca degli

scacchi” avea un ochi umflat şi cam vînăt: ochelarii înrămaţi cu sîrmă subţire, aurită, nu reuşeau să ascundă prea bine această podoabă...

Se pare că vînătaia nu scăpă nici perspicacităţii ziaristei berlineze, care nu pierdu prilejul să-l ia peste picior pe colegul ei milanez:

— Ai avut o divergenţă de păreri cu un boxer ?

Filippo Nardi nu se supără, ba chiar zîmbi:

— A fost într-adevăr o divergenţă, de păreri. Din fericire, nu cu un boxer, ci cu un şahist.

— Nu mai spune! De cînd sînt şahiştii atît de... nervoşi ?

— N-aş putea afirma că toţi participanţii la „turneul de primăvară” sînt nervoşi, dar cel puţin unul din ei este.

Trude Hartmann îi făcu lui Ciuperceanu, strengăreşte, cu ochiul, pe urmă îl întrebă pe Filippo Nardi:

— Domnul va binevoi să ne destăinuiască numele preopinentului ?

— Cum nu, cu plăcere, rîse milanezul. Adversarul meu se numeşte Martin Dacosta. Iar locul luptei a fost confortabila sa cameră de la hotelul „Athénée Palace”, care mi-e teamă că arată acum ca o vitrină de porţelanuri prin care s-a plimbat un taur...

CAPITOLUL AL ZECELEA

Unde se vorbeşte despre cea de-a doua profesiune a corespondentului Filippo Nardi

Afirmaţia lui Filippo Nardi a fost primită în mod diferit de cei doi cărora le fusese făcută.

Trude Hartmann s-a mulţumit să rîdă foarte amuzată. Pentru ea, faptul că un mare maestru internaţional s-a bătut cu un ziarist - oricare ar fi fost motivul - nu putea să fie decît amuzant. Şi, în ultimă instanţă, toată întîmplarea nu făcea decît să contureze personalitatea lui Dacosta, să dea... culoare „misterului Dacosta”.

Nu tot aşa se petreceau lucrurile cu Anton Ciuperceanu. Pentru pricinile pe care te cunoaştem, pe secretarul federaţiei noastre de şah îl interesa foarte mult diferendul şahistului cu corespondentul italian.

— Povesteşte cum s-a întîmplat, îl ruga el pe Filippo Nardi.

— Domnul e curios, îl luă peste picior Trude Hartmann.

— Mă interesează tot ce e în legătură cu Martin Dacosta, spuse Ciuperceanu scurt şi Trude se simţi şocată de tonul dur pe care-l folosise secretarul federaţiei.

Cît priveşte pe Filippo Nardi, se pare că n-avea nevoie de prea mult îndemn, ci, întocmai ca şi colegul său de breaslă Dinu Romanescu, povestea cu plăcere peripeţiile prin care trecea ca să-şi poată întocmi reportajele.

— Ieri după-amiază, începu el, am primit o telegramă din Milano de la directorul revistei.

Se scotoci prin buzunare şi scoase o hîritie:

— Iată ce spune telegrama: „Interviu Dacosta amănunte biografice stop declaraţii asupra desfăşurării turneului şi pronosticuri pentru Amsterdam stop foarte urgent stop”.

Zîmbi şi arătă telegrama:

— E stilul patronului. Deşi în fiecare cronică insist asupra partidelor lui Dacosta, domnilor din conducerea revistei li se pare aceasta insuficient. Se vede că unii dintre cititorii noştri şi-au făcut din Dacosta un fel de idol şi vor să ştie ce număr poartă la pantofi, dacă mănîncă ouăle fierte sau jumări, dacă-i plac filmele cu gangsteri şi cu ce lamă se bărbiereşte. Dacosta este „omul zilei” şi patronul vrea să exploateze popularitatea lui.

„Acest Filippo Nardi” - se gîndi Ciuperceanu plictisit - „e vorbă lungă, ca şi Dinu Romanescu. Poate că e o deformaţie profesională a reporterilor...”

De parcă ar fi ştiut că unul dintre cei ce se aflau în biroul presei se gîndeşte în clipa aceasta la el, reporterul Dinu Romanescu îşi vîri capul pe uşă. Văzînd că în birou se aflau doi dintre colegii lui cu secretarul federaţiei de şah, intră şi se tolăni într-un fotoliu, întinzîndu-şi picioarele lungi, după obiceiul său.

— Deşi mă plictiseşte acest gen de interviu, continuă Nardi, n-am avut încotro şi m-am dus la Dacosta. Am avut însă grijă să-l prind singur, fiindcă rîndul trecut secretarul lui se tot băga în vorbă şi-i dicta ce să-mi declare...

— Simpaticul Jeffrey Miller, murmură Dinu Romanescu privindu-şi pantofii.

— Da, zise corespondentul italian. Mi se pare că aşa îl cheamă. Nu mi-a fost prea greu să-l găsesc pe Dacosta singur. Şi eu locuiesc la „Athénée Palace”, iar camerele noastre s-au nimerit a fi alăturate. Am pîndit pînă l-am văzut pe Miller plecînd şi am intrat la maestru. Mi se pare că am uitat să bat la uşă.

— Se întîmplă, şopti reporterul Dinu Romanescu fără să-şi ridice privirea de pe încălţări.

Filippo Nardi îi făcu cu ochiul. Cei doi tineri se împrieteniseră în zilele turneului şi petrecuseră împreună o parte a timpului liber. Dinu Romanescu îi arătase oaspetelui italian oraşul, îl ajutase să cunoască pe bucureşteni.

— Prima încăpere era goală, continuă Nardi. Din camera de baie se auzea însă zgomotul duşului. Se pare deci că, deşi era trecut de nouă dimineaţa, maestrul abia se sculase şi se spăla. M-am aşezat pe un taburet, hotărît să aştept pînă ce avea să-şi termine toaleta.

„Taburetul pe care am stat şi eu” - se gîndi Ciuperceanu şi o cută de amărăciune i se desenă în jurul gurii la amintirea discuţiei penibile avute, cu

cîteva zile în urmă, cu cei doi aventurieri.

— Pe măsuţa lîngă care mă asezasem, îşi urmă ziaristul povestirea, erau cîteva reviste de şah, iar deasupra, aparatul cu care Dacosta obişnuieşte să-şi înregistreze mutările în timpul partidei. Am luat cutiuţa neagră în mînă şi am început s-o studiez. Mă interesează în cel mai înalt grad asemenea mici jucării.

— Prietenul nostru Filippo Nardi, interveni Dinu Romanescu, e de profesiune inginer şi specialist în electronică.

— Da, aprobă acesta, aşa este. Din păcate, în ţara mea nu poţi totdeauna găsi o slujbă potrivită cu studiile şi calificarea pe care o ai. Aşa că, decît un inginer şomer, mai bine cronicar de şah cu leafă... în orice caz, meseria nu mi-am uitat-o şi, în afară de şah, pasiunea mea a rămas electronica. Nu degeaba colega noastră Trude Hartmann m-a asemuit, pe aeroportul Băneasa. cu un voiajor în slujba unei firme de produse optice...

Zîmbiră cu toţii, amintindu-şi de gluma făcută de Trude cînd dăduse pentru prima oară ochii cu Nardi.

— După cum ştiţi, continuă acesta, aparatul lui Dacosta are cam mărimea unui pachet de ţigări sau a două cutii de chibrituri, puse una alături de cealaltă. E din material plastic, de culoare neagră; pe faţă are desenată o tablă de şah, cu cele şaizeci şi patru de căsuţe albe şi negre, numerotate după sistemul obişnuit. Pe marginea din dreapta are şase căsuţe mai mari, unde sînt înscrise iniţialele pieselor: K, Q, B, H, R, P [3] - respectiv: Rege, Damă, Nebun, Cal, Turn, Pion. Am făcut o schiţă a aparatului şi-mi permit să v-o arăt.

— Dar ce importanţă are aparatul, făcu Trude. Vînătaia de la ochi ...

— Arată-mi schiţa, spuse repede Ciuperceanu şi luă dîn mîna ziaristului hîrtia. Foarte interesant !

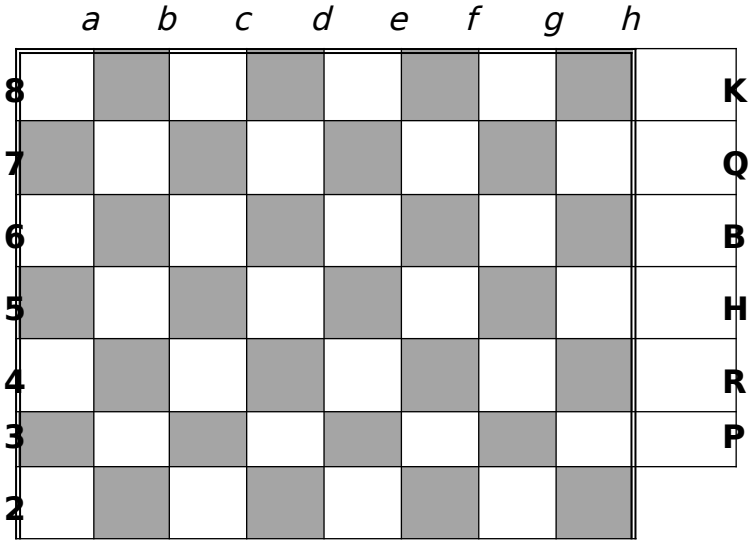

[3] Iniţialele denumirilor englezeşti: king (rege), queen (damă), bishop (nebun), horse (cal), rook (turn), pawn (pion).

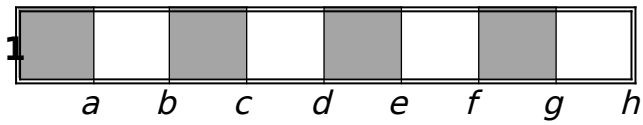

— Nu văd de ce-i atît de interesant, interveni Trude Hartmann. Aparatul acesta nu face altceva decît să înlocuiască hîrtia şi creionul. E un fel de maşină de scris simplificată. Şi maestrul Sperlinger are ceva în genul acesta. De asemenea, nu văd legătura care există între aparat şi ochiul vînăt al colegului Nardi.

— E mai simplu decît crezi, zîmbi cel cu vînătaia. În timp ce examinam jucăria asta şi o întorceam pe toate părţile, maestrul Martin Dacosta a ieşit din baie. Văzîndu-mă cu aparatul în mînă, a răcnit ca o fiară şi s-a repezit la mine. Pînă să mă dezmeticesc, încasasem vreo doi pumni în lege. Unul dintre ei este cauza acestei frumoase vînătăi pe care o admiraţi atîta.

— Şi pe urmă ? întrebă Dinu Romanescu, de felul său foarte curios.

— Ei, pe urmă..., făcu Nardi cu o prefăcută modestie. I-am plătit maestrului în aceeaşi monedă. Întîi l-am tăvălit puţin pe covor, pe urmă l-am înghesuit în nişte dulapuri, cu care prilej inventarul hotelului „Athénée Palace” s-a redus cu o oglindă, iar la sfîrşit, fiindcă ridicase o sticlă de whisky ca să-mi dea în cap, mi-am amintit de lecţiile de jiu-jitsu pe care le luasem cînd am făcut armata şi i-am scrîntit un umăr. Îl puteţi vedea în sală, cu braţul legat într-o eşarfă. Asta nu-l împiedică însă să aibă un avantaj poziţional în partida cu maestrul Sven Johannson.

— Nu ştiu de ce, zise Dinu Romanescu ţuguîndu-şi buzele, dar dacă l-ai bătut într-adevăr după cum spui, asta îmi face o plăcere deosebită.

— Aparatul acela..., făcu Ciuperceanu gînditor, spui că l-ai examinat. Ai făcut şi o schiţă...

Filippo Nardi scoase din spatele batistei care-i înflorea buzunarul un pachet de ţigări şi aprinse una. Pe urmă suflă fumul în tavan şi spuse încet:

— Cu aparatul ăsta e o poveste.

— Cum adică ?

Ciuperceanu şi Trude Hartmann întrebaseră aproape în acelaşi timp. Fata începuse sa bănuiască de ce secretarul federaţiei arăta atîta interes întîmplării care dusese la diferendul dintre Nardi şi Dacosta. Deocamdată însă, era o bănuială foarte vagă.

— Pe una dintre laturile sale, spuse Nardf, aparatul lui Dacosta avea imprimat marca fabricii. Scria acolo „G.E.O. - Cincinnati”.

— Ce fabrica e asta ? întrebă Dinu Romanescu.

— Sînt iniţialele societăţii „General Electronic of Ohio”.

— Ei, cineva trebuia doar să construiască aparatul.

— Nu e chiar atît de simplu, făcu corespondentul scuturînd scrumul ţigării. Ca inginer am lucrat o vreme într-o uzină din Livorno, filială a trustului G.E.O., astfel că sînt oarecum orientat în producţia acestei societăţi, una dintre cele mai mari din America. Ea este specializată în aparataj electronic greu, în instalaţii pentru uzinele electromagnetice, pentru laboratoarele de cercetări atomice şi pentru producerea plutoniului. Trusturi filiale ale lui „General Electronic” produc lămpi fluorescente, aparate de radio şi de televiziune, experimentează rachete şi proiectile teleghidate, construiesc maşini de calculat. La Cincinnati, de pildă, G.E.O. are o mare uzină specializată în lămpi electronice şi maşini de calculat.

— Asta nu înseamnă, interveni Trude Hartmann, că nu poate produce şi un aparat pentru înregistrarea mutărilor la şah.

— Poate, dar este foarte puţin probabil. Este... cum să vă spun... ca şi cînd o uzină care produce locomotive de mare putere s-ar apuca să fabrice maşini de ascuţit creioane. Aparatul lui Dacosta are cea mai simplă construcţie: o claviatură, cîteva clape care, prin apăsare, imprimă semnele. Asta, bineînţeles, teoretic...

Ciuperceanu se foi pe scaun:

— Teoretic ? Ce vrei să spui cu asta ?

— Teoretic, fiindcă practic..., ei, da, practic, aparatul lui Dacosta mi se pare mult mai complicat. Aş putea spune inutil de complicat pentru destinaţia pe care trebuie s-o aibă.

— Ascultă, tinere, se supără Trude, ce aştepţi ca să dai drumul la tot ce ştii ? De o jumătate de oră ne tot străduim să-ţi scoatem fiecare cuvînt cu cleştele din gură.

Corespondentul lui „Cronaca degli scacchi” şovăi. Părea foarte încurcat şi ceilalţi îl vedeau pentru prima oară în asemenea postură pe îndrăzneţul şi guralivul Filippo Nardi.

— Vedeţi, zise el alegîndu-şi cu grijă cuvintele, mi-e teamă să nu rîdeţi de mine şi de aceea am încercat să trec sub tăcere o presupunere a mea. Nu v-am spus că aparatul lui Dacosta era întredeschis acolo, pe masă. Sau poate că i s-a deschis carcasa cînd l-am luat în mînă.

— Se întîmplă, interveni Dinu Romanescu şi de data aceasta el fu acela care făcu cu ochiul. Era evident că reporterul Romanescu nu credea în deschiderea întîmplătoare a acelei cutii...

— Şi ce ai văzut înăuntru ? întrebă nerăbdătoare Trude.

— Am văzut nişte piese care nu aveau ce căuta într-un aparat de acest gen: nişte transistori de dimensiuni minuscule, pe care se lăfăia aceeaşi emblemă, „G.E.O. - Cincinnati”.

— Ei, şi ce-i cu asta ? făcu Trude, care nu înţelegea. Dă-ne cîteva

explicaţii. Noi nu sîntem ingineri specialişti în electronică.

— Transistorii sînt semiconductori care îndeplinesc funcţiile unor tuburi electronice. În aparatul lui Dacosta sînt de tipul triodelor cu germaniu, folosiţi în aparatura mobilă, Ia radiotelefoane, receptoare, magnetofoane. Cu asemenea tipuri se realizează aparate de radio foarte reduse ca volum şi greutate. În diferite ţări s-au construit asemenea aparate care se ţin în buzunar ca un pachet de ţigări sau se poartă la mînă, prinse cu o curea de ceas. O fabrică din Leningrad produce, încă din 1960, asemenea aparate în serie; ele cîntăresc uumai 300 de grame şi lămpile sînt înlocuite cu şase semiconductori minusculi; îmi amintesc şi numele aparatului: „Ceaika”. Mă gîndeam că dacă o să vă spun că Dacosta, care joacă atît de repede, îşi mai pierde din timpul de gîndire ascultînd muzică, o să mă luaţi peste picior.

— Poate că muzica îi stimulează gîndirea, fu de părere Dinu Romanescu. Am citit undeva că unele animale...

Ciuperceanu îi făcu semn să tacă. Se apropie de Filippo Nardi şi-i întrebă:

— Eşti sigur de ce spui ? Pentru dumneata nu mai încape nici o îndoială că e vorba de un aparat de radio ?

Corespondentul şovăi, apoi:

— Nu pot fi chiar sigur. N-am putut privi înăuntru decît o clipă, fiindcă Dacosta s-a repezit la mine de parcă turbase. Cred că ochiul meu albastru arată cu prisosinţă cît de furios era că mă uitam la aparatul acela. De altfel, însuşi faptul că americanul voia să mă împiedice să examinez jucăria...

Ciuperceanu începu să se plimbe agitat prin încăpere, urmărit de privirea îngîndurată a Trudei şi de cea mai mult amuzată a reporterului Dinu Romanescu. Cît despre Filippo Nardi, acesta scosese o oglindă mică de buzunar şi-şi examina ochiul tumefiat.

După o vreme, secretarul federaţiei de şah se opri în faţa corespondentului italian şi-l întrebă liniştit:

— Ce te face să crezi că, în timpul partidelor de şah, Dacosta ascultă muzică ?

Filippo Nardi dădu din umeri:

— Ce altceva ar putea face cu un aparat de radio ?

— Undele radiofonice nu transportă numai muzică, ci şi cuvinte...

— Da, zise Trude gînditoare. Şi atunci, nu mai e nevoie nici de hipnotism şi nici de piticul din buzunarul vestei.

De data aceasta, reporterii Dinu Romanescu şi Filippo Nardi, care pînă acum dăduseră totuşi dovadă de multă inteligenţă, nu pricepură nimic.

CAPITOLUL AL UNSPREZECELEA

Unde Anton Ciuperceanu şi prietenii săi clădesc ipoteze

În aceeaşi seară, Anton Ciuperceanu se întîlni cu cei trei ziarişti la sediul federaţiei de şah, după cum se înţeleseseră. Trude Hartmann, care sosi ultima, aduse şi rezultatele acelei zile, în care se disputase runda a zecea.

Cîştigătorul turneului nu se conturase încă, lupta pentru primul loc fiind foarte strînsă. În clasamentul general continuau să conducă Dacosta şi Cerednikov, cu cîte zece puncte, urmaţi de Agostini, cu nouă puncte şi jumătate. Nici în rest, clasamentul nu suferise modificări substanţiale, pe locurile următoare menţinîndu-se, în ordine, Levinson, Ursu şi Johannson, cu respectiv opt puncte şi jumătate, şase puncte şi cinci puncte şi jumătate.

Şi runda a unsprezecea era aşteptată cu legitim interes, dar mai ales ultimele două runde, în care Martin Dacosta urma să ioace cu Baldassare Agostini şi cu P. A. Cerednikov; partidele acestea decideau pe cîştigătorul turneului, pe cel care va primi mult rîvnita cupă.

Deşi ocupa locul trei în clasament, maestrul Agostini se afla numai la o jumătate de punct de cei care-şi împărţeau primele două locuri şi în cazul că obţinea victoria în partida cu Dacosta, trecea în fruntea clasamentului. Mai ales dacă Dacosta remiza cu Cerednikov, şansele maestrului italian se măreau considerabil. Cu alte cuvinte, lupta pentru primul loc era deschisă şi promitea a fi foarte strînsă.

Cînd rugase pe cei trei ziarişti să vină în seara aceasta la sediul federaţiei de şah, Anton Ciuperceanu n-avea încă un plan precis. Simţise însă că, faţă de datele noi ale problemei pe care încerca s-o rezolve, nu mai putea să lupte singur. Acum, nu numai că era sigur de faptul că Dacosta juca necinstit, dar în mintea lui începuse să se contureze, deocamdată vag ce-i drept, mijlocul pe care-l foloseau cei doi aventurieri.

După ce-i pofti pe musafiri să se aşeze, o rugă pe tovarăşa Olga să fiarbă cafele şi începu să vorbească:

— Cele ce vă voi relata acum nu sînt cunoscute deocamdată decît de încă doi oameni. Unul se află acum la Amsterdam, iar celălalt la Buenos Aires. Am promis să păstrez taina, dar ultimele întîmplări mă dezleagă de promisiunea făcută. Vă voi spune tot ce ştiu şi voi adăuga rugămintea să mă sprijiniţi în ceea ce vreau să întreprind.

Trecu dinadins sub tăcere faptul că relatase o parte din fapte preşedintelui federaţiei şi că acesta se arătase foarte sceptic în ceea ce priveşte presupunerile sale.

Anton Ciuperceanu povesti apoi despre întrevederea cu profesorul Roland Despreux, citi ziariştilor copia scrisorii domnului Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires, arătă frămîntăriîe sale şi făcu o expunere amănunţită a convorbirii cu Dick Martin şi Jeffrey Miller. În încheiere, ajutat de Trude Hartmann, arătă concluziile la care ajunseseră supraveghind jocul lui Dacosta

şi cronometrînd timpul său de gîndire.

— Aceste concluzii, spuse el, concordă cu presupunerea că Martin Dacosta primeşte mutările cu ajutorul aparatului său de radio. Iată de ce nu trebuie să gîndească, de ce îşi poate permite să facă mutările într-un timp foarte redus.

— E absurd, sări Filippo Nardi. Se poate să-l cheme în realitate Dick Martin, să fie trişor la cărţi şi fost puşcăriaş, dar ipoteza că primeşte indicaţii prin radio asupra mutărilor pe care urmează să le facă, mi se pare prea fantastică.

— De ce ?

— În primul rînd fiindcă nu e de ajuns să primească indicaţiile; înainte de asta, el trebuie să transmită mutările adversarului. Or, aparatul pe care-l are nu poate fi folosit şi în acest scop.

— Eşti sigur ?

— Da. Aparatul nu e construit ca un emiţător. E un receptor, ce-i drept ingenios, economic şi probabil destul de puternic, dar numai un receptor. La această concluzie am ajuns prin urmărirea etajelor cu transistori. Pentru mine, aceasta este în afară de orice îndoială.

Ciuperceanu fixă hîrtia de pe biroul lui, pe care era schiţa făcută de Filippo Nardi după capacul aparatului. Pe urmă spuse:

— Va trebui să cercetam această chestiune. Poate că rezolvarea e mai simplă decît credem noi.

— În al doilea rînd, se înverşună corespondentul lui „Cronaca degli scacchi”, cine îi dă lui Dacosta indicaţiile, cine îi spune ce mutări trebuie să facă ? Fără îndoială că un şahist de prima forţă, ba chiar un şahist genial, aş putea spune. Am scris cu toţii cronici despre jocul lui Dacosta şi am fost de acord că jocul său e uimitor, extraordinar şi aşa mai departe.

— Are dreptate, spuse Trude Hartmann încet.

— Şi atunci, continuă Nardi, vă întreb: Cine poate fi acel şahist genial ? Cei mai buni jucători din lume sînt acum aici, la Bucureşti. Zece dintre ei au şi jucat cu Dacosta şi au pierdut. Doar nu-i nici unul nebun să joace împotriva lui însuşi.

— Poate e unul necunoscut...

— E neverosimil. Dacă undeva a apărut un asemenea jucător, cum poate şahul n-a cunoscut încă în istoria sa, de ce nu joacă personal ? De ce trimite în locul lui un trişor, spărgător de grevă şi puşcăriaş, indicîndu-i mişcările prin radio ? E absurd. Veţi recunoaşte, împreună cu mine, că e cu totul absurd.

— Are dreptate, se auzi din nou vocea Trudei.

— Atunci, întrebă Ciuperceanu încet, cum explici existenţa aparatului de radio, produs al trustului „General Electronic of Ohio”, pe masa de şah a lui

Dacosta ? Ascultă muzică în timp ce joacă ?

Filippo Nardi tăcu o vreme. Pe urmă spuse rar:

— Confratele nostru „Schweizer Schachblätter” a nimerit-o fără să vrea. Sîntem într-adevăr în faţa unui „mister Dacosta”, pe care, din păcate, nu reuşim încă să-l pătrundem. Astăzi după-masă n-am stat nici eu cu mîinile în sîn. Am făcut o mică anchetă, foarte discretă, printre membrii juriului. Conform regulamentului, singurii care au voie să se apropie de mesele jucătorilor în timpul partidei sînt arbitrii. Nici unul dintre ei n-a auzit vreun sunet venind din aparatul lui Dacosta sau măcar în preajma mesei lui. De altfel, în clipa cea scurtă în care aparatul se afla deschis în mîna mea, n-am văzut să aibă vreun difuzor.

— Un radio fără difuzor, murmură Dinu Romanescu parodiind pe Caragiale, vasăzică că nu-l are.

Colegul său italian n-a înţeles însă această frază, fiindcă fusese spusă pe romîneşte. Or, în scurtul timp de cînd se afla la Bucureşti, Filippo Nardi nu învăţase decît cîteva fraze uzuale romînesti, în care nu intra, desigur, nici un text de Caragiale... Dar asta nu-l împiedică să-şi continue şirul gîndurilor:

— După discuţia noastră de astăzi dimineaţă, dîndu-mi seama că unii dintre dumneavoastră acordă multă importanţă aparatului, mi-am revizuit observaţiile. Mi-am amintit cu acest prilej că desenul tablei de şah de pe capac era aplicat pe un material plastic translucid. Aceasta poate constitui explicaţia faptului că aparatul, deşi e construit ca un radioreceptor, nu are difuzor.

— Cum ? întrebă Trude curioasă. Dă-ne cîteva explicaţii.

— Semnalele radio se pot transforma printr-un sistem destul de simplu în semnale luminoase. Dacă aparatul lui Dacosta este astfel construit, nu are nevoie de difuzor, iar partenerul şi arbitrii nu vor auzi nici un sunet. Numai Dacosta va vedea apărînd două puncte luminoase pe schema tablei de şah de pe cutie, indicîndu-i mutarea.

— Asta trebuie să fie ! sări Anton Ciuperceanu. Dacă am înţeles bine, aparatul lui Dacosta funcţionează ca un televizor.

— Cam în genul acesta, zise Nardi. Numai că televizorul necesită o construcţie mult mai complicată, deoarece trebuie să recepţioneze imaginile obiectelor în mişcare. Aparatul pe care fabrica din Cincinnati l-a construit pentru Dacosta se poate limita la redarea a două puncte luminoase nemişcate. Este, dacă vreţi, un fel de radiotelegraf: undele electromagnetice folosite pentru transmiterea semnalelor sînt recepţionate, iar semnalul obţinut la recepţie se aplică unui dispozitiv, care îl transformă în semnal luminos, care apare sub forma unor puncte luminoase pe ecranul împărţit în cele şaizeci şi patru de pătrăţele ale tablei de şah.

— Prin urmare, spuse Ciuperceanu luînd iar hîrtia pe care Filippo Nardi

desenase schema de pe capacul aparatului, dacă două puncte luminoase apar, să zicem, în al şaptelea pătrăţel din primul rînd şi în al şaselea din rîndul al treilea, Dacosta va şti că trebuie să mute calul din g1 în f3.

— Da, se poate ca lucrurile să se petreacă astfel. Dar nu trebuie să luăm toate acestea decît ca o ipoteză. Ca inginer, sînt nevoit să recunosc că o asemenea telesemnalizare este posibilă, ba este chiar probabilă, avînd în vedere construcţia aparatului: lipsa difuzorului, tranzistorii, plasticul translucid care poate acţiona ca un ecran şi care, probabil, formează un mozaic de celule luminescente,.. Dar, ca jucător de şah şi ca om înzestrat cu gîndire logică, refuz să accept această ipoteză; acel jucător-minune, acel geniu şahist care-i dictează lui Dacosta ce mutări să facă, nu avea decît să vină şi să joace personal, evitînd complicaţiile inutile ale unui asemenea sistem de transmitere. Şi apoi, să nu uităm un lucru: în privinţa modului în care Dacosta comunică mutările adversarului, nu avem deocamdată nici o ipoteză. Aparatul său recepţionează numai, nu transmite.

Cîtva timp domni tăcere. Anton Ciuperceanu şi vizitatorii săi sorbiră gînditori cafelele pe care tovarăşa Olga le adusese. După o vreme, secretarul federaţiei de şah spuse:

— Ar mai fi o posibilitate. Să presupunem că mutările nu sînt dictate de un singur om, că la postul emiţător se află mai mulţi iucători de şah, care-i indică lui Dacosta ce să joace, după ce în prealabil au studiat poziţia, s-au sfătuit şi au decis împreună care e cea mai bună mutare.

— E o ipoteza interesantă, îl sprijini Trude Hartmann. Mai mulţi oameni gîndesc totdeauna mai bine decît unul singur.

Filippo Nardi puse ceaşca de cafea pe o măsuţă şi dădu din umeri:

— M-am gîndit şi eu la această posibilitate şi vă mărturisesc că, la început, mi s-a părut într-adevăr interesantă. Dar, la o analiză mai amănunţită, se dovedeşte a fi la fel de defectuoasă. Înainte de toate, nu trebuie să uităm că acum cei mai buni jucători din lume sînt totuşi aici, la Bucureşti. Prin urmare, acest presupus grup care joacă pentru Dacosta ar fi format din şahişti de categoria a doua. Apoi, sîntem obligaţi să ţinem seamă de cronometrare: timpul mediu de gîndire al lui Dacosta însumează mai puţin de două minute, cu o diferenţă foarte mică între timpul maxim şi cel minim. Credeţi că într-un timp atît de scurt un grup de şahişti poate studia poziţia, poate analiza în colectiv şi decide mutarea următoare ? Eu cred că nu.

Dinu Romanescu veni în sprijinul prietenului şi colegului sau:

— Are dreptate. Din cronometrare reiese că unele mutări ale lui Dacosta au fost făcute la şaptezeci şi cinci de secunde după mutarea adversarului. Prin urmare, în acest timp extrem de scurt, Dacosta a transmis mutarea făcută de maestrul Neill Macpherson, ea a fost recepţionată undeva - nu ştim încă unde -,

presupusul colectiv a analizat poziţia de pe tablă şi a decis mutarea următoare, apoi a transmis-o, Dacosia a recepţionat-o cu aparatul construit de G.E.O. si apoi a executat-o pe tabla de şah. Gîndiţi-vă: toate acestea în şaptezeci şi cinci de secunde ! Ştiu, undele radiofonice au o viteză de-a dreptul fantastică...

— Aproape trei sute de mii de kilometri pe secundă, zîmbi Nardi.

— ...mă rog, fie şi atîta. Cu toate astea, operaţiile de transmitere şi recepţie cer un anumit timp. Este foarte greu să ne imaginăm că un singur om, chiar deosebit de înzestrat, poate gîndi atît de repede. Pentru mai mulţi care în prealabil se sfătuiesc între ei, acesta este cu totul imposibil !

Din nou domni tăcere cîtva timp. În sinea lui, Anton Ciuperceanu trebui să recunoască justeţea argumentelor aduse de cei doi ziarişti şi constată că au ajuns din nou la un punct mort. „Misterul Dacosta” se dezvăluia în fiecare zi, dar cîte puţin, cu zgîrcenie parcă. Şi după fiecare fapt nou se părea că lanţul se opreşte, că nici o veriga nu va mai veni să se adauge celor vechi.

Pînă la terminarea turneului nu mai erau decît trei zile, în care se vor disputa tot atîtea runde. Dacosta va juca cu încă trei adversari şî va juca necinstit. Da, va trişa ! De asta, Ciuperceanu era sigur. Dar cum ? Cum ? Întrebarea, stăruitoare, obsedantă, care îl urmărea de atitea zile, nu-şi găsise încă rezolvarea.

— Capul sus! strigă deodată Trude Hartmann. La primul obstacol mai serios, domnii s-au descurajat şi sînt gata să depună armele. Dacă o să stăm ceasuri întregi să despicăm firul în patru, n-o să ajungem nicăieri. Am realizat, graţie prietenului nostru Filippo Nardi, un serios pas înainte. Dacă m-aş exprima în limbajul colegilor noştri care se ccupă de faptele diverse, aş putea spune că „un colţ al vălului care acoperă «misterul Dacosta» a fost ridicat”. Numai un colţ. Eu cred că stă în puterea noastră să smulgem întreg vălul.

— Cum ?

— În nici un caz stînd la taifas ore în şir. Trebuie să acţionăm.

— Iată o propunere înţeleaptă, o sprijini Dinu Romanescu pe colega sa de la „Der Abend”. Trebuie să acţionăm. Dar cum ?

— În privinţa asta, interveni Ciuperceanu, am o propunere. Înainte de a vă arăta tot ce ştiu despre Dacosta, v-am adresat rugămintea să mă sprijiniţi. Interesul pe care l-aţi arătat celor povestite de mine mă îndreptăţeşte să presupun că veţi da urmare acestei rugăminţi.

Ceilalţi aprobară. Apoi ţinură o consfătuire, stabilind în amănunt ceea ce urmau să întreprindă a doua zi, în timp ce în Sala Colonadelor se va desfăşura cea de-a unsprezecea rundă a turneului.

Aici se cuvine din nou să cerem scuze cititorului pentru faptul că deocamdată trecem sub tăcere cele discutate de cei patru prieteni ai noştri înainte ca ei să părăsească biroul secretarului federaţiei de şah. Planul pe care

l-au întocmit în seara aceea, seara de 25 martie, precum şi sarcina pe care şi-a asumat-o fiecare vor reieşi foarte limpede chiar din următoarele pagini ale povestirii noastre, unde se va vedea că lanţul de care vorbeam mai sus s-a îmbogăţit cu încă o verigă importantă.

Prin urmare, deocamdată ne vom mulţumi să arătăm că, în seara aceea, la despărţire, Anton Ciuperceanu şi prietenii săi erau mai bine dispuşi decît înainte de propunerea făcută de Trude Hartmann şi că îşi puneau mari speranţe în planul de acţiune pe care urmau să-l realizeze în cursul zilei următoare.

De asemenea, se cuvine să menţionăm că unul dintre ei, şi anume Filippo Nardi, avea totuşi o cută de amărăciune în jurul gurii şi o privire cam abătută.

— Parcă ţi s-au înecat corăbiile, remarcă Dinu Romanescu în timp ce coborau scările.

— Mă gîndesc la patron, făcu trist corespondentul lui „Cronaca degli scacchi”. Ca răspuns la telegrama lui, în loc să-i trimit interviul cu Martin Dacosta, am să-i trimit fotografia mea din profil, cu ochiul vînăt în prim plan...

CAPITOLUL AL DOISPREZECELEA

Unde vedem cu ce s-au îndeletnicit unii dintre prietenii noştri în dimineaţa zilei de 26 martie

Pentru cineva care nu cunoaşte cele întîmplate pînă acum, purtarea unora dintre prietenii noştri, din dimineaţa aceasta de 26 martie, ar fi părut cît se poate de curioasă.

Să-l luăm, de pildă, pe Filippo Nardi, inginer şi redactor al revistei „Cronaca degli scacchi” din Milano.

Dis-de-dimineaţă, îi telefona lui Anton Ciuperceanu şi-l întrebă... cît e ora. Apoi îşi potrivi cronograful de la mînă exact după ora pe care i-o indică secretarul federaţiei. Cu cîteva minute înainte de ora zece, ieşi pe uşa turnantă a hotelului „Athénée Palace”, prevăzut cu tot arsenalul optic de care dispunea, între care un binoclu, două aparate de fotografiat, precum şi diverse dispozitive de schimb, ca lentile, teleobiective, filtre colorate şi o celulă fotoelectrică pentru determinarea intensităţii luminii.

Nu era nimic neobişnuit în aceasta, fiindcă şi în alte dimineţi redactorul din Milano îşi căra instrumentele după el, iar personalul hotelului se obişnuise cu aparatele sale, ba se obişnuise şi cu ochiul său vînăt.

Mai puţin obişnuite au fost însă îndeletnicirile la care s-a dedat prietenul nostru Nardi după ce părăsise hotelul unde locuia. Fiindcă în Sala Colonadelor, în loc să se aşeze în faţă, la masa presei, unde i se rezervase locul la care avea dreptul în calitatea sa de redactor şi corespondent, el se amestecă printre spectatorii ultimelor rînduri de la balcon.

Imediat după începerea partidelor programate pentru runda a unsprezecea, ziaristul milanez se postă în partea stîngă a sălii şi începu să fotografieze, de sus, pe şahiştii de pe estradă. După ce termină filmul, îl înlocui, îşi făcu în grabă cîteva însemnări pe un carnet şi trecu în dreapta balconului, unde procedă întocmai ca şi în cealaltă parte. Între două filme, scotea carnetul de notiţe, făcea cîteva însemnări, pe urmă ducea binoclul la ochi şi, după ce regla lentilele, rămînea nemişcat minute în şir. Apoi se întorcea în cealaltă parte a sălii şi o lua de la capăt.

Pînă la urmă reuşi să plictisească pe unii dintre spectatori, care vociferară ; ba, un tînăr cu ochelari şi insignă de student îi aduse la cunoştinţă că stătuse la rînd de la cînci dimineaţa ca să-şi poată achiziţiona un bilet, care-i dă dreptul să urmărească partidele şi nu-i creează obligaţia de a se lăsa călcat pe pantofi de către un fotograf.

Prietenul nostru Nardi nu înţelese nici un cuvînt din cele ce-i spunea studentul, dar fiindcă acea parte a protestului care se referea la călcatul pe pantofi a fost însoţită de un gest elocvent, spuse „pardon”, cuvînt care în cele mai multe dintre limbile europene se foloseşte pentru a cere scuze.

După aceea, corespondentul Iul „Cronaca degli scacchi” ieşi pe uşa din spatele balconului, dar în loc să coboare în sală, cum ar fi făcut orice om cumsecade, se căţără pe scăriţa în spirală care ducea pe cupola sălii. Aici se întinse pe burtă şi prin luminatoarele de sticlă mai făcu cîteva zeci de fotografii, imorlalizîndu-i pe maeştri care jucau la cele şapte mese ale turneului. Pompierul care se afla acolo nu fu de loc impresionat. Îi cunoştea el pe tovarăşii aceştia de la cinematografie, care totdeauna se căţărau aici ca să ia vederi de ansamblu din sală...

În timp ce colegul ei milanez se îndeletnicea cu asemenea manevre, nici Trude Hartmann nu stătea degeaba. Mai întîi, cînd coborî din camera ei de la „Athénée Palace”, întrebă la poartă de domnul Jeffrey Miller din Buenos Aires.

— A plecat acum cîteva minute, îi răspunse funcţionarul de la poartă.

— Era singur ? întrebă Trude.

Portarul se gîndi puţin, pe urmă decise:

— Da, era singur. Domnul Dacosta a plecat mai devreme.

Telefonul sună în clipa aceea şi portarul fu nevoit sa răspundă şi să dea informaţii despre plecarea unor avioane de pe Aeroportul Băneasa. Trude aşteptă cuminte ca celălalt sa termine convorbirea, apoi întrebă:

— Cum era îmbrăcat? Ştiţi, eu nu-l cunosc personal şi dacă mi-l descrieţi, poate îl voi recunoaşte în sala unde se dispută turneul.

Funcţionarul de la poartă, sensibil faţă de o pasageră care se arăta atît de amabilă, descrise cît putu mai bine îmbrăcămintea domnului Jeffrey Miller din Buenos Aires.

— În mînă, încheie el, poartă o valiză mică de voiaj.

Pe Trude Hartmann păru s-o intereseze în mod deosebit acea mică valiză:

— Domnul Miller, întrebă, ia în fiecare dimineaţă valiza cu el ?

Portarul se uită cam ciudat la ea, fiindcă nu putea să priceapă ce importanţă are dacă domnul Miller din Buenos Aires îşi ia sau nu, în fiecare dimineaţă, valiza cu el. Dar în ochii albaştri ai Trudei se citea atîta nevinovăţie, încît portarul consimţi să facă un efort suplimentar şi să se gîndească.

— Nu-mi amintesc, spuse după o vreme, dar de multe ori l-am văzut cu valiza aceea, O valiză mică, neagră, din piele de crocodil sau dintr-un material care imită pielea de crocodil.

Corespondenta lui „Der Abend” mulţumi portarului pentru informaţiile date cu atîta solicitudine şi porni cu pas grăbit spre Sala Colonadelor. Partidele începuseră de vreo jumătate de oră. Trude se strecură, în vîrful picioarelor, pe lîngă perete, uitîndu-se cu atenţie de-a lungul rîndurilor de scaune. Se pare că nu găsi pe cine căuta, astfel că repetă aceeaşi manevră în cealaltă parte a sălii. Dar nici de data aceasta nu avu succes. Atunci urcă la balcon şi se postă într-un loc de unde să poată vedea şirurile de scaune.

Nici la balcon, Trude nu găsi pe cine căuta! Nu e uşor să dai de un om printre trei mii... În schimb, fata îl găsi pe colegul ei Filippo Nardi în picioare, cu un binoclu la ochi, nemişcat ca o statuie. Trude nu se apropie de el, ci rămase în picioare acolo unde se găsea, lipită de perete.

După cîteva minute, Filippo Nardi lăsă binoclul şi începu să fotografieze, apoi avu o discuţie cu un student, după care îşi părăsi locul şi ieşi pe uşa din fund a balconului. În clipa aceasta, Trude Hartmann îl găsi pe Jeffrey Miller, pe care pînă atunci nu-l putuse vedea, deoarece activul corespondent al lui „Cronaca degli scacchi” stătuse în faţa lui.

În ceea ce îl priveşte pe Filippo Nardi, absorbit de mînuirea aparatului de fotografiat şi a binoclul ui, nu văzuse nici pe Trude Hartmann şi nici pe secretarul maestrului Dacosta, în faţa căruia stătuse cîtva timp.

Jeffrey Miller stătea în ultimul rînd, pe scaunul din margine. Trude se aşează lîngă el, pe o treaptă a scării laterale, scoase un carnet şi se prefăcu că notează mişcările care se transmiteau electric pe cele şapte panouri mari reprezentînd table de şah. Americanul se uită o clipă la ea, apoi întoarse privirea spre panouri, fără să-i dea atenţie.

Nu tot aşa se purtă Trude, căreia nu-i scăpa nici un gest al lui Miller. Primul lucru pe care-l remarcă fata fu că secretarul lui Dacosta ţinea mica valiză din piele de crocodil pe genunchi. Miller deschisese unul dintre pereţii laterali ai valizei şi ziarista văzu că de după învelitoare apăruse schema unei table de şah, avînd, într-o parte, şase butoane corespunzătoare celor şase piese. Schema era întru totul asemănătoare celei de pe aparatul lui Dacosta,

numai că era mai mare, întinzîndu-se pe aproape întreaga suprafaţă laterală a valizei.

Cînd pe panoul cel mare de deasupra mesei nr. 4, unde jucau Martin Dacosta cu Mihail Levinson, apăru una dintre mutările acestuia din urmă, Trude observă că Jeffrey Miller mînui butoanele valizei sale.

— Înregistraţi mutările ? îl întrebă.

Americanul se întoarse spre ea. Trude era blondă şl drăguţă, iar ochii ei albaştri exprimau nevinovăţie şi o curiozitate foarte feminină.

— Da, se hotărî să răspundă Millei.

Răspunsul acesta scurt şi cam morocănos dădea a înţelege că cel ce îl rostise nu este în dispoziţia de a face conversaţie.

Jeffrey Miller n-avea nici un motiv să fie bine dispus în dimineaţa aceasta. Păcătosul de italian - cum fi numea ei Pe Filippo Nardi -, cel pe care Dick l-a surprins cercetîndu-i aparatul şi cu care s-a bătut, se învîrtise vreun ceas pe-aici, studiind pe jucători cu binoclul, făcînd fotografii şi însemnînd mereu cîte ceva în carnetul său. Lui Miller nu-i scăpase faptul că lentilele lui Nardi, atît cele de la binoclu, cît şi cele ale aparatului de fotografiat, se îndreptau mai ales către masa nr. 4, la care juca astăzi maestrul Martin Dacosta...

— Nu înregistraţi decît mutările de la masa a patra? îl întrebă fata de lîngă el.

Miller se foi pe scaun. Abia acum îşi dădu seama că blonda aceea vorbea englezeşte: Prin urmare, îl cunoştea. Dacă ar fi fost o simplă spectatoare, normal ar fi fost să i se adreseze în limba ţării.

Totuşi, nu era nimic neobişnuit în faptul că tînăra îi vorbise. În sala aceasta, unde se disputau partidele marelui turneu international, iubitorii şahului vorbeau între ei spontan, fără să se cunoască. Între ei există un fel de comunitate, creată de pasiunea pentru jocul de şah. În asemenea împrejurări, conversaţia se leagă mai repede, aşa cum se întîmplă şi la un meci de fotbal între simpatizanţii unei echipe, ba chiar într-un compartiment de tren în care călătorii au aceeaşi destinaţie.

Fata care şedea pe scară nu păru să se formalizeze de faptul că ultima ei întrebare rămăsese fără răspuns şi după citeva minute încercă din nou:

— Văd că înregistraţi numai mutările maestrului Levinson...

Fusese cît pe ce să spună „transmiteţi” în loc de „înregistraţi”.

Simţi o mare veselie la gîndul mutrei pe care ar fi făcut-o Jeffrey Miller dacă i-ar fi spus: „Văd că transmiteţi mutările maestrului Levinson.”

Americanul se întoarse spre ea şi-i spuse furios:

— Înregistrez ce-mi place şi pe cine-mi place.

Apoi se ridîcă şi plecă în celălalt colţ al balconului, unde se aşează pe o treaptă a scării, aşa cum făcuse şi Trude. Aceasta din urmă mai rămase o

vreme pe locul ei, dusă pe gînduri şi cu un surîs fluturîndu-i în jurul buzelor. Pe urmă se ridică şi ieşi pe uşa din spate a balconului. Corespondenta lui „Der Abend” nu se căţără însă pe scăriţa ce ducea sub cupolă, aşa cum făcuse corespondentul lui „Cronaca degli scacchi”, ci coborî scara pînă la uşa pe care se afla un carton cu menţiunca „Biroul presei”.

La cîteva minute după Trude Harlmann sosi şi Dinu Romanescu, cane-i spuse încă înainte de a închide uşa:

— Am veşti interesante.

... Pentru a vedea ce veşti aducea prietenul nostru Dinu Romanescu şi cît de interesante sînt ele, trebuie să-i urmărim activitatea din această dimineaţă, fiindcă nici Dinu Romanescu nu stătuse cu mîinile în sîn şi - întocmai ca şi colegii săi Nardi din Milano şi Hartmann din Berlin - îşi îndeplinise misiunea ce i se încredinţase la consfătuirea din seara precedentă.

Plecînd de acasă, reporterul se dusese drept la Palalul Radioteleviziunii, unde avea cîţiva prieteni, colegi de breaslă, care lucrau la emisiunile de radioreportaj. După ce explică scopul vizitei sale, care stîrni oarecare nedumerire, Dinu Romanescu fu condus la ultimul etaj al palatului şi prezentat unui inginer destul de tînăr, dar despre care i se spusese că e foarte priceput. Aici, explică din nou ce voia.

— Îmi puteţi spune lungimea de undă ? întreba inginerul.

— Nu.

— Dar frecvenţa ?

— Nici.

— Unde este situat postul emiţător ?

— Nu ştiu.

— E vorba de o emisiune muzicală ?

— Nu.

— Atunci vorbită.

— Nu. Nu e nici vorbită.

Tînărul inginer se uită cam curios la vizitatorul său. Dinu Romanescu se scărpina după ureche şi încercă să explice:

— E o emisiune cu anumite semnale. Aparatul de recepţie funcţionează ca... ca un... radiotelegraf. Da, chiar aşa spunea Nardi, ca un radiotelegraf. Are şaizeci şi patru de căsuţe, albe şi negre, împărţite ca o tablă de şah. Siguri nu sîntem, dar probabil că semnalele fac să apară puncte luminoase pe pătrăţelele acestea.

Fiindcă inginerul continua să se uite în acelaşi fel la el, Dinu izbucni:

— Dacă amicul meu Filippo Nardi ar fi aici, ar şti să-ţi explice. El e priceput în de-alde astea, nu ageamiu ca mine.

— Cine e Filippo Nardi ? întrebă inginerul.

— Asta e o altă chestiune, făni reporterul. Crezi că mă poţi ajuta?

Inginerul dădu din umeri:

— Indicaţiile pe care mi le dai dumneata sînt mai mult decît vagi.

După ce se gîndi o vreme, tehnicianul întrebă:

— Cunoşti construcţia aparatului de recepţie ? Spune-mi tot ce ştii despre această chestiune.

Căutînd să-şi amintească de observaţiile lui Filippo Nardi, reporterul explică, atît cît se pricepu, cum arată aparatul lui Martin Dacosta. Din nou vorbi despre tabla de şah de pe capac, de lipsa difuzorului şi nu uită să menţioneze transistorii, a căror prezenţă păru să intereseze foarte mult pe tînărul inginer. De asemenea, cînd Dinu Romanescu spuse că e probabil ca cineva să emită, în acelaşi fel, de aici din Bucureşti, inginerul se lumină la faţă:

— Cam din ce cartier ?

— Nu ştiu, răspunse reporterul.

Dar după ce se gîndi puţin, reveni asupra celor afirmate:

— Ba ştiu. De undeva din centru. Da, nu poate fi altfel. E probabil că emite chiar din Sala Colonadelor.

— Ei, zise atunci satisfăcut inginerul, acestea sînt într-adevăr indicaţii preţioase.

Cîteva minute după aceea, Dinu Romanescu se afla în faţa unor aparate cu multe butoane, pe care tehnicianul le răsucea, făcînd să oscileze diverse ace indicatoare. Din lămuririle pe care le căpătă, reporterul nu înţelese mare lucru, dar transcrise conştiincios în carnetul său termenii tehnici fîe care-i folosea inginerul: detector de unde electromagnetice... impedanţa circuitului receptor ... intensitatea radiaţiei detectate... captarea şi înregistrarea emisiunii...

— După descrierea pe care ai dat-o aparatului, îi spuse inginerul, nu poate fi vorba decît de unde scurte. Cu butonul acesta, continuă el, acţionez un condensator variabil pentru a acorda aparatul pe lungimea de undă pe care o căutăm...

— Să sperăm că o vom găsi, şopti reporterul.

Din aparat se auziră în clipa aceasta cîteva semnale: „Piip, pip, pip, piip...” Apoi o pauză, care i se păru reporterului că durează o veşnicie, şi din nou: „Pip, pip, piip, piip...”.

Între timp, tînărul inginer, despre care Dinu Romanescu se convinsese că era într-adevăr priceput pe cît îi fusese lăudat, începuse să mînuiască butoanele altor aparate.

— Le fixez pe aceeaşi lungime de undă, explică el.

Reporterul nu înţelese de ce era nevoie să mai fixeze şi alte aparate pe respectiva lungime de undă, nu înţelese nici de ce inginerul chemă la telefon Clujul şi rugă pe un coleg de-al său de acolo să fixeze un aparat pe aceeaşi

lungime de undă, dar peste două ore părăsea clădirea avînd notate, pe carnetul său, următoarele indicaţii date de inginer:

1. Pe lungimea de undă de 18,75 de metri, respectiv pe o frecvenţă de 16.000 de kilocicli, două posturi diferite emit semnale lungi şi scurte, dispuse probabil după un cod.

2. Emisiunile celor două posturi sînt alternative, după emisiunea unuia dintre posturi, urmează cea a celuilalt.

3. Postul mai apropiat emite totdeauna după o pauză mai mare decît cel depărtat.

4. Este posibil ca semnalele să se transforme în semnale optice.

5. Unul din posturi este foarte apropiat, chiar în centrul oraşului. Celălalt este situat în direcţia vest-nord-vest, la aproximativ 1.500 de kilometri.

Aceste cinci puncte, însemnate în carnetul lui de reporter şi subliniate de cîte două ori, l-au îndreptăţit pe Dinu Romanescu să-i spună colegei sale Trude Hartmann că are veşti interesante.

Despre Anton Ciuperceanu, ultimul dintre cei patru participanţi la consfătuirea din seara precedentă, nu se poate spune că a avut în dimineaţa aceasta îndeletniciri la fel de neobişnuite ca prietenii săi din presă. Secretarul federaţiei noastre de şah şi-a petrecut jumătate din dimineaţă în Sala Colonadelor, cu cronometrul în mînă, notînd cu aceeaşi conştiinciozitate timpul de gîndire al lui Martin Dacosta.

Cealaltă jumătate a dimineţii, Anton Ciuperceanu şi-o petrecu în biroul său de la federaţia de şah, de unde ceruse o convorbire telefonică urgentă cu Amsterdam. Legătura îi fu dată pe la prînz şi dură mal mult de o oră. O convorbire atît de lungă cu Amsterdam costă foarte mult, dar Ciuperceanu avea dezlegarea preşedintelui federaţiei noastre şi trebuia să-i facă profesorului Roland Despreux, preşedinte al Federaţiei internaţionale de şah, unele comunicări ce nu sufereau amînare.

CAPITOLUL AL TREISPREZECELEA

Unde Trude Hartmann vorbeşte despre o nuvelă a lui Ştefan Zweig

— Prietena noastră Trude Hartmann, spuse Ciuperceanu, şi-a îndeplinit cu multă abilitate misiunea încredinţată. Acum suntem siguri că Jeffry Miller este cel care transmite mutările făcute de partenerii lui Dacosta.

— Numai colega Hartmann putea îndeplini această misiune, remarcă Dinu Romanescu. Pe mine, Miller mă cunoştea din noaptea de la barul “Continental”. Dumneata eşti deocheat pentru ei de cînd le-ai repins încercarea de mituire, iar Filippo Narti a fost surprins cu aparatul în mînă şi s-a bătut cu Dacosta. Numai Trude Hartmann mai rămăsese…

Reporterul se lăsă pe spatele fotoliului în care stătea şi-şi întinse picioarele după obiceiul lui:

— Mi-a făcut o deosebită plăcere, adăugă el privind visător în tavan, să-l văd pe maestrul Martin Dacosta cu braţul scrîntit în eşarfă...

— Din păcate, remarcă Anton Ciuperceanu, ca să mute piesele pe tabla de şah e de ajuns o singură mînă.

Trude Hartmann îşi consultă ceasul:

— Unde e Nardi ? E trecut de ora şapte.

— E în baie, spuse calm Dinu Romanescu.

— ?! ?

— Da, continuă el, şi-a amenajat în baia lui de la hotel o cameră obscură şi developează filmele făcute azi dimineaţă. Mi-a spus că a luat peste o sută de fotografii.

Cîteva clipe după aceea, cel despre care se vorbea deschise uşa şi pătrunse în birou:

— Vă rog să mă scuzaţi că am întîrziat, dar nu m-am putut opri să nu trec pe la sala turneului, ca să iau rezultatele rundei a unsprezecea. Cerednikov a remizat cu Agostini ! A fost o partidă „tare”, o luptă strînsă şi frumoasă, demnă într-adevăr de mari maeştri internaţionali.

— Şi Dacosta ? întrebă Ciuperceanu cu jumătate de gură.

Noul sosit dădu din umeri fără să răspundă şi secretarul federaţiei îşi dădu seama că pusese o întrebare inutilă.

— Prin urmare, zise cu amărăciune, Dacosta a preluat conducerea clasamentului. Mari maeştri internaţionali, personalităţi şahiste eminente, talente pline de vigoare şi cu o mare putere de calculare a variantelor, şahişti deosebit de înzestraţi nu pot face nimic în faţa acestui aventurier, a acestui trişor. Oamenii aceştia, animaţi de sportivitate şi onestitate, luptă cu fermitate şi dîrzenie, cu optimism şi încredere în forţele lor, fac partide variate, combinaţii interesante, folosesc tactici ingenioase..., dar toate astea se lovesc de jocul lui Dacosta ca de un perete de granit. Jocul lui Dacosta ? Acest om profund necinstit, acest trişor...

Ciuperceanu se opri: de indignare, i se pusese parcă un nod în gît, care-l împiedica să mai vorbească.

— E timpul să punem capăt acestei sinistre escrocherii, încheie el încruntîndu-se.

Cu o mişcare iute, Filippo Nardi desfăcu fermoarul servietei sale şi scoase cîteva fotografii. Ceilalţi se apropiară curioşi.

— N-am reuşit, spuse ziaristul milanez, să obţin decît două fotografii care să ne intereseze, desi am stricat peste o sută de clişee. Dar aceste două fotografii, şi mai ales una dintre ele, merită osteneala.

Le întinse fotografia respectivă:

— De fapt, zise, e numai un fragment mărit de şaisprezece ori. Se vede aici mai mult de jumătate din tabla de şah desenată pe aparatul lui Dacosta. Iată şi cele două puncte luminoase. Se văd destul de clar pe coloana a treia din dreapta.

— La ce oră ai luat această fotografie ? întrebă Ciuperceanu.

Nardi întoarse cartonul şi citi însemnarea de pe spate:

— Aproximativ la ora zece şi douăzeci şi cinci de minute.

Ciuperceanu îşi scoase carnetul pe care notase mişcările lui Dacosta în partida cu Levinson din dimineaţa aceasta. După fiecare mutare, erau însemnate două cifre, reprezentând timpul de gîndire faţă de mişcarea precedentă şi ora exactă la care fusese făcută mutarea:

— Ora zece, douăzeci şi patru de minute şi patruzeci şi cinci de secunde: Dacosta mută pionul din f2 în f4.

— Exact ! sări Nardi bătînd cu latul palmei peste fotografie. Se vede clar ! Cele două puncte luminoase sînt în căsuţele f2 şi f4.

— Iată, zise Dinu Romanescu, o dovadă palpabilă a faptului că jocul lui Dacosta nu este altceva decît o escrocherie, o mare escrocherie.

— Pariez, făcu Trude adresîndu-se lui Nardi, că azi dimineaţă Jeffrey Miller ar fi dat mult să ştie ce tot scrii în carnet. Dacă ar fi văzut că notezi pur şi simplu orele şi minutele la care faci fiecare grup de fotografii, ar fi rămas foarte dezamăgit.

— De dimineaţă, remarcă Nardi zîmbindu-i lui Ciuperceanu, înainte de a porni la... desfăşurarea operaţiilor, mi-am potrivit ceasul după cronometrul federaţiei de şah. De aceea am putut stabili cu destulă exactitate mutarea căreia îi corespunde fotografia respectivă. Din păcate, numai două fotografii ne pot folosi. Din celelalte, unele nu prezintă decît un colţ al aparatului lui Dacosta, restul fiind acoperit de spatele „maestrului” sau de eşarfa în care-şi ţine braţul. Altele sînt luate cînd aparatul trustului din Cincinnati nu funcţiona sau, mai bine zis, cînd punctele luminoase nu se aflau pe ecran.

— Partenerul lui Dacosta, întrebă Trude Hartmann, nu poate vedea aceste puncte în timpul desfăşurării partidei ?

— Cred că nu, zise gînditor Nardi. Ar fi prea imprudent pentru escroci. Probabil că plasticul translucid prezintă unele striuri, care fac ca punctele să fie văzute numai cînd privirea cade aproximativ vertical pe ecran. Sistemul este destul de simplu şi nu prezintă nici o dificultate pentru o întreprindere a lui „General Electronic”. Aceste două fotografii, în care se văd punctele luminoase, sînt luate dintr-o încăpere situată sub bolta sălii, de unde obiectivul aparatului meu fotografic a căzut aproape vertical pe suprafaţa ecranului.

— Mai trebuie să ţinem seamă de un lucru, interveni Dinu Romanescu. Un

jucător de şah nu-şi poate permite, în timpul unei partide, să privească prea mult în jurul lui, mai ales cînd are ca adversar pe un Dacosta. Eu cred că partenerii escrocului n-ar fi observat aceste puncte luminoase chiar dacă de pe locul lor ar fi fost vizibile.

— Prin urmare, spuse Nardi, ştim sigur că Dacosta primeşte indicaţii prin radio, fotografiile dovedesc aceasta. Ştim, de asemenea, aproape sigur, că Jeffrey Miller transmite din sală mutările adversarilor lui Dacosta. „Geamantanul" lui dispune probabil de o antenă specială cu proprietăţi deosebite. Observaţiile colegei Hartmann sînt, în privinţa asta, edificatoare. Dar n-am aflat încă rezultatul cercetărilor întreprinse de Dinu Romanescu.

Filippo Nardi venise tîrziu şi nu aflase încă cele cinci concluzii la care ajunsese inginerul de la Palatul Radioteleviziunii. Dinu Romanescu scoase din buzunar carnetul de notiţe şi-i traduse colegului său din Milano textul.

— În fond, încheie el, mijloacele tehnice ne-au dezvăluit numai amănunte. În rest, nu fac decît să confirme ceea ce ştiam sau ceea ce bănuiam. Acum ştim şi pe ce lungime de undă lucrează amicii noştri Dacosta şi Miller, iar urechile mele au avut cinstea să asculte şi semnalul acustic al aparatelor.

— Cred că n-ai dreptate, spuse Ciuperceanu liniştit.

— Cum adică ? Crezi că n-am auzit.. ?

— Nu pun la îndoială faptul că ai auzit semnalele. Dar asta e mai puţin important pentru noi. Cred că n-ai dreptate cînd spui că mijloacele tehnice nu ne-au dezvăluit decît amănunte. În notele dumitale este un fapt nou, care poate fi de cea mai mare însemnătate.

— Te referi la ultimul punct din însemnările colegului Romanescu ? întrebă Trude Hartmann.

— Da.

Dinu scoase blocnotesul şi citi: „Unul din posturi este foarte apropiat, chiar în centrul oraşului. Celălalt este situat în direcţia vest-nord-vest, la aproximativ 1.500 de kilometri".

Secretarul federaţiei de şah luă o linie gradată de pe biroul său şi se apropie de peretele pe care se afla o hartă mare a Europei. Localităţile unde se ţineau anul acesta turnee de şah mai importante aveau înfipte cîte un steguleţ. Un asemenea steguleţ avea şi oraşul Bucureşti, unde se disputa acum „turneul de primăvară", şi un altul se afla la Amsterdam, unde peste cîteva săptămîni avea să înceapă turneul candidaţilor. Pe fiecare dintre ele erau însemnate datele între care urmau să se ţină competiţiile.

— Scara hărţii, zise Ciuperceanu, este 1 :6.000.000. Unui centimetru de pe hartă îi corespund deci şaizeci de kilometri. O mie cinci sute de kilometri fac, după o socoteală destul de simplă, douăzeci şi cinci de centimetri.

Puse linia pe hartă, apoi:

— În direcţia vest-nord-vest, cifra 25 de pe linia noastră se situează cam între Montblanc şi un punct la sud de Strasbourg.

— În ce ţară ? întrebă Trude

— E greu de spus. Inginerul Radioteleviziunii n-a dat o cifră chiar exactă, a menţionat că postul este situat la aproximativ o mie cinci sute de kilometri. Or, în direcţia indicată, la distanţa aproximativă, este, după cum se poate vedea, regiunea punctului de graniţă a trei ţări: Elveţia, Franţa şi Italia. De asemenea, poate fi şi în Germania occidentală.

— Eu sper totuşi că nu e Italia, spuse Filippo Nardi şi zîmbi. Montblanc, adăugă el, e situat la mai puţin de două sute de kilometri de oraşul meu natal, Milano. Aş prefera ca escrocii să-şi fi ales ca bîrlog altă ţară.

— Vedem deci, continuă Ciuperceanu, că vizita lui Dinu Romanescu de azi dimineaţă ne-a adus prima indicaţie despre misteriosul şahist - sau poate ar trebui să folosesc pluralul şi să spun: misterioşii şahişti -, despre care pînă acum nu ştiam nimic. Nici acum nu sîntem prea avansaţi în această privinţă, dar cel puţin i-am delimitat geografic.

— În fond, făcu Trude, despre el... sau despre ei, nu ştim nici acum mai mult decît ştiam ieri sau alaltăieri. Am descoperit numai mijloacele pe care le folosesc escrocii, dar fondul escrocheriei a rămas pentru noi complet necunoscut.

— Din păcate, o sprijini Ciuperceanu, asta e realitatea, trista realitate. Undeva între Montblanc şi Strasbourg se ascunde o taină împotriva căreia ne-am dovedit pînă acum neputincioşi.

O clipă domni tăcere, după care Filippo Nardi spuse gînditor:

— Am impresia că ceva ne scapă totuşi, că soluţia nu trebuie căutată la o mie cinci sute de kilometri în direcţia vest-nord-vest, ci se găseşte aici, la Bucureşti. În definitiv, Dacosta aici joacă...

— Am studiat, zise Ciuperceanu, în amănunt jocul lui Dacosta. De unsprezece runde nu fac altceva decît să studiez jocul lui. Cred că aş fi în stare să reproduc fără greşeală toate cele unsprezece partide pe care le-a jucat pînă acum în „turneul de primăvară”.

— Ai ajuns la vreo concluzie ? Vreau să zic, la altă concluzie decît cea la care ajunge un ziarist care urmăreşte jocul pentru a scrie o cronică în ziarul său sau la care ajunge un simplu amator care se interesează de desfăşurarea turneului...

— Înţeleg ce vrei să spui. Am urmărit jocul lui Dacosta, într-adevăr, de pe cu totul alte poziţii decît voi sau decît un spectator oarecare. L-am urmărit avînd siguranţa că Dacosta joacă necinstit, că trişează. Ştiam, firește, că nu poate utiliza aceleaşi mijloace ca la o partidă de pocher sau la zaruri. La aceste

jocuri, măsluitorul nu face altceva decît să dea o mînă de ajutor norocului. La şah însă nu există noroc.

— Foarte logic, remarcă Trude şi lui Ciuperceanu i se păru din nou că distinge în vocea fetei bine cunoscuta nuanţă de ironie.

— Unele partide ale lui Dacosta, continuă el fără să ia în seamă întreruperea, se desfăşoară după cele mai clasice principii. În runda a cincea, de exemplu, în partida cu maestrul Heinrich Hildebrandt, jocul lui Dacosta a fost foarte simplu, bazat pe obţinerea avantajului poziţional, un joc dovedind o solidă pregătire teoretică.

— Pregătire teoretică ?! se miră Dinu Romanescu. Pînă acum trei ani, Dick Martin nici nu ştia cum se mută un pion !

— Nu vorbesc de Dick Martin, răspunse Ciuperceanu liniştit, ci de jocul lui, de jocul maestrului internaţional Martin Dacosta. În timpul desfăşurării partidei cu maestrul Hildebrandt, aveam tot timpul impresia că Dacosta, înzestrat cu o memorie excepţională, reeditează o partidă jucată de mult, una dintre partidele aşa-zise clasice. Gîndul acesta nu-mi dădea pace şi mi-am pierdut o noapte întreagă cercetînd cărţile de specialitate din biblioteca federaţiei.

— Şi rezultatul... ?

— Partida dintre maeştrii Dacosta şi Hildebrandt este reeditarea uneia dintre celebrele partide jucate în 1936, la Nottingham, între Botvinik şi Fine, continuînd cu o variantă folosită în 1949, la al XVII-lea campionat al Uniunii Sovietice, în partida dintre Kotov şi Furman.

Trude începu să rîdă:

— Aţi citit „Jucătorul de şah” de Ştefan Zweig[4] ?

Dinu Romanescu clătină capul negativ.

— Eroul cărţii, ţinut prizonier multă vreme de către nazişti, a avut ca singură lectură o carte în care se reproduceau partide celebre de şah. A citit de atîtea ori cartea, încît a învăţat partidele pe dinafară, devenind imbatabil în poziţiile respective.

— În partida cu maestrul Hildebrandt, zise Ciuperceanu, l-am asemuit adesea pe Dacosta cu eroul lui Zweig. Avea în jocul său un fel de... un fel de automatism. În alte partide, Dacosta a jucat însă cu totul altfel, folosind atacuri neaşteptate, poziţii extrem de complicate, care necesită calcularea unui mare număr de variante, lovea pe adversar prin surpriză, acolo unde se aştepta mai puţin, şi-l deruta. De fapt, acesta este ceea ce dumneavoastră, cronicarii, numiţi „stilul Dacosta”.

— Atunci, făcu Trude, cum rămîne cu automatismul ?

---

[4] Această povestire a fost publicată în nr. 47-48 al „Colecţiei POVESTIRI ŞIINŢIFICO-FANTASTICE” (n.r.).

— Oricît ar părea de ciudat, n-am putut scăpa o clipă de impresia că un fel de automatism există şi în cea mai surprinzătoare mişcare a lui Dacosta. Nu ştiu dacă automatism e aici cuvîntul cel mai potrivit, dar v-aţi gîndit vreodată la faptul că pentru cea mai neaşteptată mutate Dacosta nu se gîndeşte mai mult decît pentru cea mai simplă, decît pentru răspunsul firesc, normal, la avansarea unui pion de la începutul partidei ?

— Dacosta nu gîndeşte, interveni Dinu Romanescu. Acest lucru este stabilit în afară de orice îndoială.

— Dar nu vorbesc de Dacosta, se enervă Ciuperceanu. De fapt, Dacosta nici nu există. Ca persoană fizică avem de-a face cu un escroc pe nume Dick Martin. Eu încercam să analizez jocul unui şahist - sau al unor şahişti - situaţi la o mie cinci sute de kilometri şi care participă la „turneul de primăvară” sub pseudonimul Dacosta.

Dîndu-şi seama că ridicase tonul, secretarul federaţiei adăugă mai potolit şi nu fără amărăciune:

— După cum vedeţi, această încercare de analiză nu ne duce prea departe. Trude Hartmann are dreptate: despre fondul aşa-zisului „mister Dacosta” ştim şi astăzi tot atît cît ştiam şi la începutul Turneului.

Din nou tăcură cîtva timp. Anton Ciuperceanu luă de pe birou hîrtia pe care Nardi însemnase clasamentul turneului. În frunte se afla Dacosta, cu unsprezece puncte. Cerednikov şi Agostini, care remizaseră, ocupau locurile următoare, primul cu zece puncte şi jumătate şi celălalt cu zece puncte. Pe locurile patru, cinci şi şase se aflau Levinson, Ursu şi Johannson cu respectiv opt puncte şi jumătate, şapte puncte şi şase puncte şi jumătate. Sperlinger şi Macpherson îşi împărţeau locurile şapte şi opt la egalitate de puncte.

— Cerednikov, remarcă gînditor secretarul federaţiei, n-a suferit nici o înfrîngere. A pierdut o jumătate de punct remizînd cu Agostini, după o partidă splendidă. Nici maestrul italian n-a pierdut pînă acum vreo partidă; el a remizat cu Cerednikov şi cu Victor Ursu, trebuind astfel să se mulţumească, deocamdată, cu locul trei în clasament.

— Mîine, zise Nardi, Baldassare Agostini înfruntă pe Dacosta. Iar poimîine, în ultima rundă, cu Dacosta joacă maestrul Cerednikov. Şahiştii din toată lumea aşteaptă această întîlnire.

— Mi-e teamă, zise Ciuperceanu încet, că şahiştii din toată lumea vor avea o dezamăgire. Fiindcă nici mîine şi nici poimîine Dacosta nu va juca nici cu Agostini şi nici cu altcineva. E timpul să punem capăt acestei escrocherii.

CAPITOLUL AL PAISPREZECELEA

Unde vedem ce rugăminte ciudată formulează corespondentul Nardi din Milano

În lunga convorbire telefonică avută cu Amsterdam, Anton Ciuperceanu adusese la cunoştinţa profesorului Roland Despreux faptele noi ce se produseseră şi care arătau, în afară de orice îndoială, că Martin Dacosta joacă necinstit.

— Vă dau mînă liberă, îi spusese profesorul. Hotărîrea pe care o veţi lua, împreună cu juriul internaţional al concursului, va găsi aprobarea deplină a federaţiei internaţionale.

— Această hotărîre nu poate fi decît una singură, domnule profesor: eliminarea lui Dacosta din turneu.

— Oricare ar fi soluţia, ea trebuie neîntîrziat pusă în aplicare. Dacosta nu poate fi lăsat să mai joace.

— Vă este, fără îndoială, cunoscut că o asemenea hotărîre a juriului va stîrni senzaţie în lumea şahului şi vii proteste din partea anumitor cercuri. Trebuie să ne aşteptăm şi la o susţinută campanie de presă. Dacosta şi Miller au făcut în acest sens mai mult decît aluzii. Nu putem încă prevedea proporţiile pe care le va lua această afacere. Nu putem prevedea, din păcate, nici urmările ei, care ar putea fi foarte dăunătoare pentru întreaga mişcare şahistă.

De la celălalt capăt al firului nu veni nici un răspuns.

— Alo ! strigă Ciuperceanu. Mă auziţi, domnule profesor ?

— Da, vă aud foarte bine. Înţeleg ceea ce vreţi să spuneţi. Aveţi perfectă dreptate, lucrurile stau întocmai aşa cum le-aţi expus. Din păcate, nu avem altă soluţie. Nu putem lăsa ca vechiul şi ingeniosul joc al şahului, care pentru noi reprezintă o idee plină de nobleţe, să fie întinat de o bandă de escroci. Onestitatea este o condiţie de bază în orice întrecere sportivă şi turneele şahiste nu fac nicidecum excepţie.

Profesorul Despreux făcu o pauză şi, cu ochii minţii, Ciuperceanu parcă-l vedea frămîntîndu-şi nasturele de la haină.

După cîteva clipe se auzi iar glasul preşedintelui federaţiei internaţionale, acum mai liniştit:

— Oricare ar fi preţul şi oricît de dureroase vor fi pentru noi urmările, trebuie să procedăm cu onestitate şi corectitudine, aşa cum ne dictează conştiinţa şi dragostea comună pentru jocul de şah. Am în dumneavoastră cea mai deplină încredere şi - repet - hotărîrea pe care o veţi lua va găsi aprobarea deplină a federaţiei internaţionale.

Cu aceasta, convorbirea cu Amsterdam, care durase mai mult de o oră, luă sfîrşit.

Seara, după ce se despărţi de prietenii săi, Anton Ciuperceanu se duse la Sala Colonadelor, unde avea întîlnire cu preşedintele federaţiei noastre de şah. Îl găsi împreună cu Stanislas Snyatkovski, preşedintele juriului internaţional al concursului. Ciuperceanu expuse încă o dată faptele, enumeră dovezile

adunate de Trude Hartmann şi de Dinu Romanescu, arătă cele două fotografii făcute dimineaţa de Filippo Nardi.

Toate acestea stîrniră indignarea celor doi şi preşedintele federaţiei noastre de şah îi ceru scuze lui Ciuperceanu pentru faptul că, în urmă cu cîteva zile, primise cu atîta scepticism părerea că Dacosta joacă necinstit.

Stanislas Snyatkovski fu de părere să fie convocaţi, chiar acum, noaptea, membrii juriului şi să se decidă eliminarea lui Martin Dacosta din competiţie. Dar Anton Ciuperceanu făcu o altă propunere: preşedintele juriului internaţional să se ducă a doua zi dimineaţa, înainte de începerea partidelor din runda a douăsprezecea, la Martin Dacosta, să-i arate dovezile adunate şi să-i ceară să se retragă singur din competiţie.

— În felul acesta, încheie el, vom asigura desfăşurarea corectă şi în bune condiţii a turneului şi vom evita deocamdată atacurile la adresa noastră. Ulterior, vom pune la dispoziţia profesorului Roland Despreux materialul doveditor şi sînt sigur că federaţia internaţională va decide excluderea lui Martin Dacosta de la toate competiţiile, excluderea lui din viaţa şahistă internaţională.

Ceilalţi fură de acord cu propunerea. Înainte de a se despărţi, hotărîră ca deocamdată să nu încunoştinţeze presa, urmînd ca aceasta să se facă după festivitatea de închidere a turneului.

— Trude Hartmann de la „Der Abend” şi Filippo Nardi de la „Cronaca degli scacchi”, spuse în încheiere Ciuperceanu, vor înţelege motivele noastre şi deocamdată vor păstra taina. Ceilalţi nu ştiu încă nimic.

A doua zi dimineaţa, Anton Ciuperceanu sosi încă de la ora nouă la biroul presei, ca să aştepte rezultatul demersului ce urma să-l întreprindă preşedintele juriului pe lîngă Martin Dacosta.

Pe la nouă şi jumătate sosi Trude Hartmann:

— Noi, cei de la etajul al doilea, am avut o noapte agitată, anunţă ea.

— Dar ce s-a întîmplat ? întrebă Ciuperceanu, mai mult din politeţe.

— Domnii Dacosta şi Miller au venit, ca niciodată, mai devreme, adică pe la orele două. Cîteva minute după aceea, Dacosta a ieşit în goană, strigînd că în camera lui s-a introdus un spărgător.

Ciuperceanu deveni atent:

— A fost prins?

— Nu. Funcţionarul de la poartă, pe care mi l-am făcut prieten, mi-a spus că personalul hotelului a întreprins cercetări fără să descopere însă ceva. Dacosta lăsase uşa de la balcon deschisă, vîntul a mişcat-o probabil şi i s-o fi părut că cineva a intrat. De altfel, însuşi Dacosta a declarat că nu i-a dispărut nimic. Băuse însă, ca de obicei, şi a făcut mare tapaj.

— Şi Jeffrey Miller?

— Portarul mi-a spus că Miller era atît de beat, încît atunci cînd a intrat în cameră a căzut pe o canapea şi a adormit buştean.

Stanislas Snyatkovski, preşedintele juriului internaţional, deschise uşa şi-i făcu semn lui Ciuperceanu că vrea să-i vorbească. Acesta se scuză faţă de Trude şi ieşi pe culoar.

— Escrocul refuză să se retragă de bună voie, spuse Snyatkovski. La un moment dat credeam că-şi face bagajele şi pleacă. Probele aduse de dumneata au băgat frica în el. Dar pe urmă a intervenit secretarul lui.

— Jeffrey Miller?

— Da, mi se pare că aşa îl cheamă. Acest Miller mi-a spus că lui Dacosta nici nu-i trece prin minte să se retragă de bună voie din competiţie, iar dacă juriul va decide eliminarea lui, se va dezlănţui un scandal enorm. M-a ameninţat cu nişte prieteni influenţi pe care-i are, cu o campanie de presă şi cu scindarea mişcării şahiste internaţionale în două tabere.

Ciuperceanu clătină capul. Cunoştea mai bine ca oricine argumentele celor doi escroci.

Stanislas Snyatkovski îl luă de braţ şi-l duse spre biroul unde lucra juriul:

— Ceilalţi membri sosesc abia pe la ora zece. Vom amîna cu o jumătate de oră începerea partidelor din runda o douăsprezecea, ca să ne putem întruni spre a discuta cazul Dacosta.

Cîteva minute mai tîrziu, secretarul federaţiei aducea la cunoştinţă prietenilor săi - Filippo Nardi şi Dinu Romanescu sosiseră între timp - rezultatul negativ al demersului întreprins de Stanislas Snyatkovski şi faptul că juriul se va întruni spre a decide eliminarea lui Dacosta din turneu.

— Partidele de astăzi vor începe cu o jumătate de oră mai tîrziu, încheie el.

Filippo Nardi îşi frecă gînditor bărbia:

— Am o rugăminte, se adresă el lui Ciuperceanu. Să nu amînaţi începerea partidelor de astăzi.

Secretarul federaţiei îl privi mirat:

— Nu înţeleg... Juriul se întruneşte abia la ora zece şi expunerea faptelor necesită un oarecare timp. Probabil că membrii juriului vor voi să vadă şi fotografiile făcute de dumneata.

— Puteţi oricînd întrerupe partida de la masa la care va juca Dacosta.

— Nu se obişnuieşte... şi apoi nu înţeleg raţiunea acestei rugăminţi a dumitale. Nu uita că Dacosta urmează să joace astăzi cu maestrul Agostini. Nu vrei să-l scuteşti pe compatriotul dumitale de o înfrîngere ?

— Lasă-i să înceapă partida.

Tonul lui Nardi deveni rugător:

— Să joace măcar o jumătate de ceas. Lasă-i să facă numai primele cinci

sau şase mutări.

Ciuperceanu nu ştia ce să răspundă. Nu putea înţelege nici în ruptul capului motivele care-l făceau pe corespondentul lui „Cronaca degli scacchi” să-i adreseze, o rugăminte atît de ciudată.

— Nu-l poţi refuza pe Nardi, interveni Trude Hartmann în favoarea colegului ei milanez. Nu trebuie să uităm că a adus o contribuţie foarte importantă la demascarea celor doi escroci.

— Lui Nardi, spuse şi Dinu Romanescu, îi datorăm primele informaţii despre aparatul construit de G.E.O. din Cincinnati şi tot el este autorul fotografiilor; în fond, aceste două fotografii constituie singura noastră dovadă concretă, fiindcă aparatele sînt în mîna escrocilor, iar undele radiofonice zboară prin aer şi nu pot fi puse la dosar.

— Bine, se hotărî Ciuperceanu. Mă duc să vorbesc cu preşedintele juriului. Cred că şedinţa n-a început încă. Poate voi reuşi să-i conving.

Din prag se întoarse şi privi gînditor la corespondentul italian:

— Vă mărturisesc însă că nu pot pricepe de loc raţiunea care-l împinge pe prietenul nostru Filippo Nardi la asemenea rugăminte.

Pe Stanislas Snyatkovski îl găsi într-o discuţie aprinsă cu preşedintele federaţiei şi cu doi membri ai juriului internaţional. Aceştia din urmă sprijiniră cererea lui Ciuperceanu:

— Orice am decide, spuse unul dintre ei, partidele nu trebuie amînate nici măcar cu o jumătate de oră. Turneul trebuie să se desfăşoare conform normelor stabilite şi regulamentului concursurilor internaţionale. După ce vom lua decizia noastră, toate partidele jucate de Martin Dacosta se anulează de drept.

Aşa se face că în dimineaţa de 27 martie, la ora zece, ca de obicei, partidele rundei a douăsprezecea începură la toate cele şapte mese ale turneului. Nici cei trei mii de spectatori din sală şi nici maeştrii care se înfruntau în faţa tablelor de şah nu ştiau ce frămîntare era în timpul acesta la biroul presei şi mai ales în încăperea rezervată şedinţelor juriului internaţional.

— Să mergem în sală, spuse Filippo Nardi după ce-şi consultă ceasul.

— Prefer să rămîn aici, făcu Dinu Romanescu şi-şi întinse picioarele. Sînt sătul pînă peste cap de mutra „maestrului” Dacosta.

— Eu te sfătuiesc să vii totuşi în sală.

Nardi se uită la el dintr-o parte şi zîmbi cu gura pînă la urechi.

— Astăzi, adăugă, vom avea, dacă nu mă înşel, un spectacol cu totul diferit de cele cu care ne-am obişnuit în primele unsprezece runde.

Apoi, corespondentul lui „Cronaca degli scacchi” îi făcu colegului şi prietenului său, Dinu Romanescu, cu ochiul, aşa cum procedase şi în urmă cu două zile, cînd pretinsese că, intrînd în camera lui Dacosta, uitase să bată la

uşa...

CAPITOLUL AL CINCISPREZECELEA

Unde se vede că Filippo Nardi obişnuieşte să-şi plătească datoriile

Anton Ciuperceanu se aşează şi el la masa presei, împreună cu ceilalţi. Din obişnuinţă, scoase cronometrul şi-l puse în faţa sa. La masa juriului se aflau numai doi membri, ceea ce era minimul permis de regulament. Ceilalţi se aflau în şedinţă, discutînd ceea ce ei numeau „cazul Dacosta”. O şedinţă care se arăta a fi foarte furtunoasă şi care, în pofida prevederilor preşedintelui Stanislas Snyatkovski, urma să se prelungească mult peste jumătatea de oră preconizată.

Cele şapte partide începură cîteva minute după ora zece.

Ciuperceanu nu se uita la jucători, ci urmărea tabelele semnalizatoare, în special cea de la masa a cincea, unde juca maestrul Agostini cu Dacosta.

În schimb, Dinu Romanescu evita tocmai masa a cincea. Privirea lui aluneca, pe rînd, la maestrul Johannson, care mesteca nelipsitele lui bomboane cu mentă, apoi la masa unde maestrul Cerednikov se juca cu creionul înaintea maestrului Levinson, cu fruntea sprijinită în palmă, pe urmă la maestrul Victor Ursu, care din cînd în cînd îşi scotea ochelarii fumurii şi-i ştergea cu un gest mecanic, probabil fără să-şi dea seama ce face.

Trude Hartmann scosese o tablă mică de şah, de mărimea unui portvizit, din piele, cu marginile imprimate în motive veneţiene, şi muta pe ea nişte figuri minuscule din fildeş. Lui Ciuperceanu îi fu de ajuns o privire ca să-şi dea seama că ziarista berlineză reproducea mutările ce se făceau la masa a cincea de către Baldassare Agostini şi Martin Dacosta.

Primele mişcări fură destul de repezi şi de o parte şi de cealaltă. Dacosta, cu albele, începu 1. e2-e4 şi primi, răspunsul e7-e5, după care urmă 2. Cg1-f3, cu răspunsul Cb8-c6. Următoarele trei mişcări se succedară destul de rapid: 3. Nf1-b5, a7-a6. 4. Nb5-a4, d7-d6. 5. d2-d4, b7-b5.

— Partida spaniolă, îi şopti Ciuperceanu Trudei. Partida spaniolă după cele mai clasice reguli ale ei.

Fata dădu din cap aprobator.

Continuarea partidei îi dădu dreptate secretarului federaţiei noastre de şah. Dacosta mută: 6. Na4-b3 şi primi prompt răspunsul Cc6xd4. Prin urmare, negrul forţa schimbul. Mutarea normală a albului se lăsă totuşi aşteptată.

Dacosta începu să dea semne de nelinişte. Se tot foia pe scaun şi-şi trecea nervos mîna prin păr. Deschise cutia de lemn cu ţigări de foi şi scoase una, dar uită s-o aprindă şi o lăsă pe masă. În sfîrşit, se decise: 7. Cf3xd4. Agostini răspunse imediat: e5xd4.

Toate cele şapte mişcări, împreună cu răspunsurile lor, nu duraseră mai mult de douăzeci de minute. Acest fapt nu stîrni nici un fel de nedumerire, deoarece între marii maeştri internaţionali, perfect cunoscători ai teoriei, era destul de obişnuit ca primele mutări să se facă într-un timp foarte scurt. Minutele cîştigate astfel devin extrem de preţioase către sfîrşitul partidei.

Înainte de mişcarea următoare, Dacosta se gîndi mai mult ca de obicei, iar nervozitatea lui păru să crească. Îşi trecea tot mai des mîna prin păr şi Trudei i se păru că vede broboane de sudoare pe fruntea lui.

— O sută patruzeci de secunde, şopti Ciuperceanu cu ochii pe cadranul cronometrului. Nu s-a gîndit niciodată atîta.

— O să se gîndească şi mai mult, murmură Nardi şi lentilele ochelarilor săi sclipiră.

După o sută şaizeci de secunde de la mişcarea precedentă, albul mută 8. Dd1xd4.

În sală se produse rumoare. Toate manualele de şah precizează că pionul d4 nu trebuie luat în cazul acesta. Cei mai mulţi dintre spectatori erau convinşi că maestrul Martin Dacosta încearcă o inovaţie. Nimănui nu i-a trecut prin minte că poate face o greşeală atît de elementară şi toţi aşteptau, captivaţi, urmarea partidei.

La început, maestrul Baldassare Agostini păru oarecum derutat şi-şi permise un timp mai lung de gîndire. Dar apoi se hotărî să răspundă conform regulilor teoretice: 8. … c7-c5.

De data aceasta, Martin Dacosta nu se mai frămîntă atît de mult şi jucă: 9. Dd4-d5. În felul acesta, albul nu numai că-şi apăra dama, dar, aparent, ameninţa mat în f7 şi turnul din a8. Apărarea negrului e însă simplă şi Agostini jucă: 9. Ne8-c8. Dacosta dădu şah: 10. Dd5-c6+ şi negrul se apără 10. Ne6-d7.

Dacosta nu avea decît cîmpurile d5 şi b7, unde putea să-şi apere dama. Se gîndi mult şi nervozitatea lui creştea cu fiecare clipă.

— O sută şaizeci de secunde, anunţă Ciuperceanu şi simţi cum inima îi bate mai repede. Nu înţelegea încă limpede situaţia, era prea emoţionat ca să poată judeca la rece, dar îşi dădea seama că în jocul lui Dacosta a intervenit ceva nou, neobişnuit.

În sală se produse din nou rumoare şi unul dintre membrii juriului trebui să ceară publicului să facă linişte. Toţi membrii juriului veniseră şi se aşezaseră la masa ce le era rezervată. Cineva îi anunţase de neaşteptata desfăşurare a partidei Dacosta-Agostini şi şedinţa se întrerupsese.

La masa presei, Filippo Nardi se juca cu un tub mic, metalic, pe care-l învîrtea ca pe un titirez între degete. Ochelarii lui sclipeau, reflectînd o rază de lumină. Fără nici un motiv, corespondentul lui „Cronaca degli scacchi” îi făcu cu ochiul lui Dinu Romanescu, care începuse şi el să se intereseze de partida ce se

juca la masa a cincea.

Apoi, Filippo Nardi se aplecă înspre Trude Hartmann şi cită din „Don Carlos”: „Die schönen Tage von Aranjuez sind nun vorüber”[5].

Trude păru să aprecieze faptul că Nardi, colegul ei milanez, îl citează pe Schiller în original, dar avea să înţeleagă oportunitatea citatului abia ceva mai tîrziu…

La masa a cincea, după aproape şase minute de gîndire, albul mută: 11. Dc6-d5 şi primi prompt răspunsul: 11. c5-c4.

Pentru majoritatea zdrobitoare a spectatorilor deveni limpede că nebunul alb din b3 era iremediabil pierdut. Aici nu mai putea fi vorba de o variantă nouă în continuarea partidei spaniole, de un sacrificiu neaşteptat, de una dintre acele mişcări surprinzătoare cu care Dacosta îşi derutase adversarii în multe partide jucate în primele unsprezece runde.

Se pare că, într-un tîrziu, Dacosta îşi dădu şi el seama că piesa e pierdută. Într-o partidă cu un mare maestru internaţional de talia lui Baldassare Agostini, o piesă pierdută echivalează cu partida pierdută. Asupra acestei chestiuni nu mai încăpea nici un fel de îndoială.

Dacosta părea complet derutat. Nicicînd miile de spectatori din sală, între care se numărau foarte mulţi admiratori ai jocului său original, nu l-au văzut atît de nervos. Nu mai rămăsese nimic din calmul său, ţigara de foi fumega uitată pe marginea scrumierei, privirea îi aluneca, rătăcită, de la tabla de şah la cutiuţa neagră a aparatului său, apoi la ceasul de control şi din nou pe tablă. Scoase o batistă mare, cadrilată, cu care îşi şterse fruntea, apoi păru să ia subit o hotărîre. Se ridică şi se apropie de masa juriului, unde spuse cîteva cuvinte lui Stanislas Snyatkovski, pe urmă părăsi estrada prin uşa laterală.

Cîteva minute mai tîrziu, cei de la masa presei aflară că maestrul Dacosta, fiind bolnav, nu putea continua partida şi era nevoit să se retragă în camera sa de la hotel. Ceruse ca juriul să aprobe continuarea partidei după-amiază.

— Arăta într-adevăr ca un om bolnav, îi spuse preşedintele Snyatkovski lui Ciuperceanu. Părea să aibă febră şi asuda. Şi-a uitat batista şi ţigările de foi pe masă.

— Aparatul de „înregistrat” nu l-a uitat ? întrebă Nardi continuînd să se joace cu tubuşorul lui argintiu.

— Părea într-adevăr bolnav, repetă gînditor Stanislas Snyatkovski.

O jumătate de oră după aceea, în încăperea unde funcţiona serviciul presei, Filippo Nardi le spuse prietenilor săi:

— „Maestrul” nu are nevoie de doctor. Diagnosticul pot să-l pun eu.

— Ce vrei să spui cu asta ? îl întrebă Trude.

---

[5] Frumoasele zile din Aranjuez s-au terminat.

Corespondentul lui „Cronaca degli scacchi” vîrî două degete în buzunarul de la vestă, de unde scoase tubuşorul argintiu cu care se jucase în tot timpul partidei dintre Dacosta şi Agostini:

— Iată agentul patogen al maladiei lui Dacosta.

Trude Hartmann luă tubul în mînă. Avea cam mărimea unui mosoraş.

— „G.E.O.”, silabisi ea literele imprimate în partea de jos a tubului.

— Înţeleg ! sări Dinu Romanescu luminîndu-se la faţă. Jucărioara asta provine din aparatul lui Dacosta.

— Ce perspicacitate ! se prefăcu mirat Nardi, dar Dinu Romanescu nu se supără, ci, tolănindu-se în fotoliu, îşi întinse picioarele şi remarcă:

— Pentru mine a fost o adevărată desfătare să pot urmări evoluţia „maladiei” pe faţa „maestrului” Dacosta. Ai avut dreptate, un asemenea spectacol nu se poate vedea în fiecare zi.

Trude Hartmann întinse un deget acuzator către Nardi şi întrebă, cu prefăcută seriozitate, cam aşa cum îşi închipuia ea că ar face un judecător de instrucţie:

— Acuzat Nardi ! Ce ai făcut în noaptea asta între orele unu şi două ?

Intrînd în rol, corespondentul lui „Cronaca degli scacchi” se gîndi puţin, apoi răspunse:

— Am stat pe balconul camerei mele de la hotel.

— Ce făceai acolo ?

— Luam aer.

— Ce uşă se mai deschide în balconul respectiv ?

— Uşa camerei marelui maestru internaţional Martin Dacosta.

— Îţi este cunoscut că noaptea asta, la orele două, maestrul de care vorbeai a reclamat că în camera sa s-ar fi introdus un hoţ ?

Nardi şovăi, apoi spuse cu nevinovăţie:

— Cred că maestrul s-a înşelat. Înainte de a se întoarce de la cîrciumile pe care le frecventează împreună cu secretarul domniei sale, am fost şi eu în camera cu pricina, dar n-am văzut nici un hoţ.

Izbucniră cu toţii in ris.

Mai tîrziu, Dinu Romanescu, foarte curios de felul său, îi ceru colegului Filippo Nardi cîteva lămuriri:

— După cum ştii, îi spuse acesta, am un magnetofon de buzunar pentru reportaj, un aşa-zis minifon, care funcţionează cu baterii minuscule. Aseară am observat că bateria era pe terminate, cel mult putea să mai ţină o jumătate de ceas. Am căutat prin bagaje şi mi-am dat seama că uitasem bateriile de schimb acasă, la Milano. Ce era de făcut ?

— Da, spuse şi Dinu Romanescu. Ce era de făcut ?

— Cînd am ieşit pe balcon să iau aer.

— ... la ora două noaptea.

— ... da, la ora două noaptea e aerul mai proaspăt. Cînd am ieşit, deci, să iau aer, am observat că uşa camerei vecine era deschisă. Atunci mi-am adus aminte că în aparatul vecinului meu de cameră Dacosta există o asemenea baterie.

— ... şi ai împrumutat-o.

— Da, zise Nardi, acesta e cuvîntul. De fapt, nu i-am făcut nici o pagubă maestrului, fiindcă în locul bateriei sale produse de trustul din Cincinnati, i-am pus bateria mea fabricată într-o modestă, dar corectă întreprindere din Livorno.

— ... care mai avea o jumătate de oră de funcţionare.

— După cum bine spui. Puterea bateriei a început să scadă pe la mişcarea a şasea sau a şaptea, cînd amicul nostru Dick a început să dea primele semne de enervare. Ea s-a descărcat înainte de mişcarea a opta, cînd escrocul a început să asude abundent şi a comis eroarea de a lua pionul din d4. Pionul ăsta va rămîne în istoria şahului...

— Cînd mă gîndesc, tăcu Dinu Romanescu visător, că azi dimineaţă toată lumea s-a mirat cît de mult insistai pe lîngă Ciuperceanu să nu amîne începutul partidelor, să-l lase pe escrocul nostru să joace măcar o jumătate de oră... Şi asta chiar în ziua cînd trebuia să joace cu compatriotul dumitale Baldassare Agostini.

Corespondentul lui „Cronaca degli scacchi” îi făcu iar cu ochiul, cu ochiul pe care, cu două zile înainte, Dacosta îl învineţise şi care mai păstra şi acum o uşoară nuanţă albăstruie.

— În orice caz, încheie Dinu Romanescu, pentru ochiul cel vînăt i-ai plătit-o „maestrului” cu vîrf şi îndesat.

— Obişnuiesc să-mi achit datoriile, zise Nardi cu modestie.

CAPITOLUL AL ŞAISPREZECELEA

Unde este rîndul lui Dinu Romanescu să formuleze o rugăminte ciudată

Dacosta nu se prezentă nici după-masă. Trimise pe secretarul său să anunţe juriul că este bolnav şi socoteşte partida pierdută, dar că se va prezenta a doua zi dimineaţa şi va juca partida din ultima rundă cu maestrul P. A. Cerednikov.

— Prin urmare, conchise Nardi, are baterii de schimb. Am impresia că Miller se ocupă cu partea tehnică a escrocheriei. Nu degeaba i se spune Jeff „Inginerul”.

— N-au să aibă ce face cu bateriile lor, spuse Ciuperceanu. Faţă de desfăşurarea atît de neaşteptată a partidei dintre Dacosta şi Agostini, juriul internaţional al turneului şi-a întrerupt şedinţa, fără să ia deocamdată nici o

hotărîre. Dar pînă la urmă, tot va decide eliminarea lui Dick Martin din competiţie.

— După înfrîngerea suferită azi dimineaţă, Dacosta a cedat conducerea în clasament. A rămas cu unsprezece puncte, la egalitate cu Agostini, după Cerednikov, care e pe primul loc, cu unsprezece puncte şi jumătate. Dacă e lăsat să joace mîine, partida dintre el şi Cerednikov va decide pe cîştigătorul cupei.

— Nu trebuie lăsat să joace şi nu va juca, zise Ciuperceanu scurt şi se îndreptă spre biroul unde se afla sediul juriului şi unde îl aşteptau preşedintele federaţiei împreună cu Stanislas Snyatkovski.

Previziunea lui Ciuperceanu nu se îndeplini însă întru totul, fiindcă a doua zi se întîmplă un fapt curios. În dimineaţa aceea de 28 martie, cu cîteva minute înainte de ora zece, cînd urmau să înceapă partidele rundei a treisprezecea, ultima rundă a turneului, Dinu Romanescu îi spuse lui Anton Ciuperceanu:

— Am o rugăminte. Lăsaţi-l pe Dacosta să joace astăzi.

Secretarul federaţiei de şah se uită uimit la reporter, care continuă, pe un ton umil:

— Lăsaţi-l să facă numai primele mişcări. Măcar un sfert de ceas să joace.

— Am mai auzit şi ieri ceva în genul acesta, remarcă Trude Hartmann.

— Ai vreun tub argintiu prin buzunare ? se interesă Filippo Nardi.

— Numai primele trei mutări..., insistă Dinu Romanescu prefăcîndu-se că n-a auzit remarcile colegilor săi. Sînt convins că Dacosta va pierde partida de astăzi.

— Nu se poate, spuse hotărît Ciuperceanu. Este împotriva principiilor noastre. De altfel, juriul a hotărît aseară...

— Un sfert de ceas nu mai contează... După ce l-aţi lăsat să joace douăsprezece runde... Hotărirea juriului se poate pune în aplicare şi cu cîteva minute mai tîrziu.

— Nu se poate. E incorect şi neconform regulamentului nostru. E împotriva principiilor noastre. După atitudinea lui de ieri şi după jocul lamentabil în partida cu maestrul Agostini toată lumea e convinsă că Dacosta era într-adevăr bolnav. Nu trebuie să lăsăm să se încetăţenească asemenea părere...

Anton Ciuperceanu fu intrerupt de Stanislas Snyatkovski, care deschise uşa şi intră în încăperea unde se afla biroul presei. Preşedintele juriului internaţional ţinea în mînă o foaie de hirtie, pe care era dactilografiat un text scurt, arătînd decizia juriului de a elimina pe Martin Dacosta din turneu şi motivele pentru care se luase decizia. Anton Ciuperceanu urma să citească textul în faţa microfonului de pe estrada sălii înainte de începerea partidelor.

Trude Hartmann se întoarse către preşedintele juriului şi-l întrebă :

— Domnule Snyatkovski, l-aţi vizitat ieri dimineaţă pe Martin Dacosta şi i-aţi cerut să se retragă singur din turneu ?

— Da, răspunse cel întrebat, nu fără a-şi ascunde mirarea faţă de asemenea întrebare pusă de ziarista berlineză.

— De ce i-aţi cerut aceasta ? Faţă de dovezile incontestabile pe care le posedaţi, juriul ar fi putut decide încă de ieri eliminarea lui din turneu.

Preşedintele Snyatkovski şovăi. Trude Hartmann era ziaristă şi nu era de dorit ca această penibilă afacere să fie popularizată prin presă într-un mod necorespunzătcr. Pe de altă parte, ştia că fata contribuise la adunarea dovezilor că Dacosta joacă necinstit...

— Sînt convins, răspunse alegîndu-şi cu grijă cuvintele, că nu va trece multă vreme şi Martin Dacosta va fi definitiv eliminat din viaţa şahistă. În această privinţă avem unele asigurări din partea federaţiei internaţionale. Demersul meu de ieri dimineaţă avea drept scop să evite deocamdată unele neplăceri, protestele unor anumite cercuri care nu văd cu ochi buni faptul că turneul de la Bucureşti se bucură de o popularitate atît de largă. Asupra „turneului de primăvară” nu trebuie să planeze măcar o singură umbră. Dacă Dacosta se retrăgea singur, asta nu însemna că această... această escrocherie ar fi rămas ascunsă şi nepedepsită. Dezvăluirea ei s-ar fi amînat numai pentru puţină vreme şi ar fi venit, împreună cu sancţiunea, de la forul cel mai în măsură s-o facă: Federaţia internaţională de şah.

— Dacosta, zise Trude Hartmann, a pierdut partida de ieri.

— Da, făcu preşedintele Snyatkovski gînditor, şi asta ne-a creat oarecare greutăţi. În şedinţa noastră s-au găsit unii membri ai juriului care au socotit că nu trebuie să luăm o hotărîre pripită, deoarece faptul că Dacosta a pierdut ieri pledează pentru aceea că a jucat cinstit...

— Măcar o dată, murmură Nardi. „Şi nu din proprie iniţiativă”, adăugă el în gînd.

— Domnule Snyatkovski, continuă Trude Hartmann aruncînd o privire repede spre Dinu Romanescu, dacă aţi şti că şi astăzi Dacosta va pierde partida, aţi îngădui ca decizia juriului să nu fie deocamdată pusă în aplicare ?

Preşedintele juriului se uită la ea fără să înţeleagă.

— Ce mai e şi asta ? întrebă el.

— Nu e vorba, interveni Dinu Romanescu, ca decizia iuriulul să nu fie pusă în aplicare, ci numai să fie amînată cu un sfert de oră. Rugămintea noastră este să-i îngăduiţi lui Dacosta să facă primele mutări în partida cu maestrul Cerednikov.

— Nu vă înţeleg prea bine. Dumneavoastră, cei care lucraţi pe lîngă serviciul presei, aţi contribuit în cea mai mare măsură la demascarea acestei abominabile escrocherii, aţi adunat cu răbdare şi abilitate dovezile pe care le-

aţi pus la dispoziţia juriului, iar acum interveniţi în favoarea acestui Martin Dacosta...

— Nici nu-mi trece prin minte să intervin în favoarea lui, spuse Romanescu încurcat, dar... cum să spun... ştiu că, dacă va fi lăsat să joace, Martin Dacosta va pierde şi partida de astăzi.

Se uită rugător la preşedintele juriului şi adăugă :

— Vă dau cuvîntul meu de onoare că Martin Dacosta va juca şi astăzi cinstit. E drept că asta se va întîmpla, ca şi ieri, fără voia lui...

Nehotărît, preşedintele Snyatkovski se întoarse spre Anton Ciuperceanu, ca şi cînd ar fi aşteptat un sfat. Secretarul federaţiei prinse o privire rugătoare din ochii albaştri ai Trudei, neaşteptata sprijinitoare a lui Dinu Romanescu, şi spuse şovăitor:

— Nu ştiu dacă regulamentul îngăduie. Juriul a luat decizia. În sfîrşit, poate că un sfert de oră... vreau să spun primele mişcări...

Luă hîrtia dactilografiată din mîna preşedintelui şi o parcurse repede.

— Cred, zise apoi, că trebuie să îmbunătăţim formularea.

Scoase creionul şi schimbă cîteva cuvinte, apoi o strigă pe tovarăşa Olga din biroul de alături:

— Textul trebuie rebătut, apoi semnat de membrii juriului. Totul să fie gata într-un sfert de oră.

— E trecut de ora zece, spuse Nardi repede. Să mergem în sală.

Martin Dacosta şi P. A. Cerednikov jucau la masa a treia. Maestrul sovietie avea albele şi începu 1. e2-e4, primind răspunsul e7-e5, la care albul continuă 2. Nf1-c4.

În acest moment - era exact ora zece şi zece minute -, Martin Dacosta începu să dea semne de nelinişte. Întocmai cum făcuse şi în dimineaţa precedentă, cînd jucase cu maestrul Agostini; se foia pe scaun, avea gesturi necontrolate, îşi ştergea mereu fruntea cu batista, iar privirea îi rătăcea, fără ţintă, de pe tablă la aparat şi la celelalte obiecte de pe masă.

— O sută optzeci de secunde, şopti Ciuperceanu urmărind acele cronometrului.

— Trei minute, zise Trude, e cam mult pentru mutarea a doua.

— Spune drept, se adresă Nardi lui Dinu Romanescu, ai vreun tubuşor argintiu în buzunar ? Sau vreo altă piesă cu binecunoscutele iniţiale G.E.O.?

Dinu Romanescu ridică mîna dreaptă şi spuse cu solemnitate:

— Jur că toate obiectele aflătoare în buzunarele mele sînt proprietatea mea personală şi că nici unul dintre ele nu e fabricat de G.E.O. sau de vreun alt trust din Cincinnati-Ohio sau din orice altă localitate de peste ocean.

— Atunci, nu înţeleg...

— Mă mir, zise reporterul, mai ales că eşti inginer şi specialist în

electronică.

Filippo Nardi înghiţi ironia şi-şi aminti că, în ziua precedentă, îl luase şi el peste picior pe Dinu Romanescu.

Toate aceste fraze fuseseră schimbate în şoaptă, la masa presei, în timp ce ochii rătăceau de la tabela semnalizatoare din dreptul mesei a treia la Martin Dacosta, a cărui atitudine neobişnuită începuse să provoace nedumerire printre spectatorii din sală.

Luînd o hotărîre subită, Martin Dacosta se ridică de la locul său şi se apropie de masa juriului, unde schimbă cîteva cuvinte cu preşedintele Snyatkovski. Apoi părăsi estrada, întocmai cum făcuse cu douăzeci şi patru de ore înainte.

— Istoria se repetă, murmură Filippo Nardi.

Cîteva minute după aceea, preşedintele Snyatkovski veni în biroul presei, unde se adunaseră între timp prietenii noştri, şi anunţă că Martin Dacosta e bolnav. Declarase că se retrage din competiţie şi ceruse juriului să anuleze partidele pe care le jucase pînă acum.

Spunînd acestea, preşedintele Snyatkovski se uita întrebător la Dinu Romanescu. Era limpede că aştepta unele explicaţii.

Reporterul păru să nu observe această privire. Era foarte absorbit în contemplarea peisajului care se vedea prin fereastra biroului: în micul scuar de lîngă Sala Colonadelor înflorise un pom şi cîteva păsărele ciripeau în soare.

— A venit primăvara, spuse el.

Maestrul Cerednikov veni în biroul presei. Cineva îi spusese că Stanislas Snyatkovski, preşedintele juriului, se afla aici:

— Îmi pare foarte rău, spuse el, că partenerul meu s-a îmbolnăvit.

Preşedintele Snyatkovski îşi muşcă buzele, fără să răspundă.

— Îmi pare foarte rău, repetă Cerednikov. De aproape doi ani aştept întîlnirea cu maestrul Martin Dacosta şi acum...

— Sînteţi cîştigătorul de drept al partidei, interveni Ciuperceanu.

— Dar nu e vorba de asta. Aş fi vrut să joc cu maestrul Martin Dacosta, să ne măsurăm forţele.

— Martin Dacosta ne-a declarat că se retrage din competiţie.

— Da, ştiu, e bolnav. Dar poate că pînă după-masă se va simţi mai bine. Eu sînt dispus să joc şi după-masă, dacă, bineînţeles, juriul îngăduie.

— Dacosta s-a retras din competiţie, repetă Ciuperceanu cu încăpăţînare.

Maestrul Cerednikov clătină capul cu părere de rău. înainte de a părăsi biroul, adăugă:

— Sper că la Amsterdam, în turneul candidaţilor, voi avea prilejul să joc cu Martin Dacosta.

— Nu cred, zise Nardi după ce uşa se închise în urma marelui maestru

sovietic.

În aceeaşi seară se afişă clasamentul definitiv al turneului. În urma anulării partidelor jucate de Martin Dacosta, primele locuri ale clasamentului erau ocupate în ordine de:

I. P.A. Cerednikov.....11½ puncte
II. B. Agostini.....11 puncte
III. V. Ursu.....9 puncte
IV.-V. M. Levinson şi S. Johansson..... 8½ puncte
VI. N. Macpherson.....6½ puncte
VII. K. Macek.....5½ puncte
VIII.-IX. B. Petrov şi L. Sperlinger.....5 puncte
X. H. Hildebrand.....4 puncte

— Trei dintre reprezentanţii noştri, remarcă preşedintele federaţiei către Ciuperceanu, n-au reuşit să se claseze în primele zece locuri. În schimb, Victor Ursu este într-o formă excelentă. Să te clasezi pe locul al treilea într-un turneu la care participă cei mai buni maeştri internaţionali nu e puţin lucru. Poate că la Amsterdam...

La festivitatea de încheiere a turneului, marele maestru internaţional P. A. Cerednikov a primit cupa de aur, în aplauzele entuziaste ale miilor de spectatori. Baldassare Agostini şi Victor Ursu, următorii clasaţi, au primit plachetele şi diplomele pentru locurile doi şi trei.

După aceea, Stanislas Snyatkovski, preşedintele juriului internaţional, a rostit cîteva cuvinte. „*În numele Federaţiei internaţionale de şah*" - a spus el în încheiere - „*mulţumesc Comitetului de conducere al Federaţiei de şah a R.P.R. pentru rodnica activitate depusă la organizarea turneului, mulţumesc entuziaştilor şi ospitalierilor cetăţeni ai Bucureştilor, minunatul oraş care, înveşmîntat în haină de primăvară, şi-a primit cu multă căldură oaspeţii şi a găzduit competiţia noastră. Trăiască pacea ! Trăiască prietenia între popoare !*"

Apoi, Stanislas Snyatkovski, preşedintele juriului internaţional, declară închisă competiţia. Drapelul turneului - care reprezenta un cap de cal pe fondul cu pătrăţele albe şi negre al unei table de şah - fu coborît, după ce vreme de paisprezece zile fluturase în faţa intrării principale a Sălii Colonadelor.

O oră mai tîrziu, într-unul dintre saloanele restaurantului „Athénée Palace", avu loc banchetul la care luară parte maeştrii şahişti, membrii juriului şi reprezentanţi ai conducerii mişcării sportive din ţara noastră. Nu lipseau nici ziariştii.

Se rostiră toasturi, se vorbi despre şah şi despre altele, se făcură pronosticuri pentru Amsterdam.

— Nu-l văd pe Dacosta. N-a venit nici la festivitatea de închidere,

constată Dinu Romanescu fără să-şi ascundă satisfacţia.

— Şi-a achitat nota la hotel, spuse Trude Hartmann, şi a plecat cu Miller şi cu aparatele lui.

— De unde ştii ?

— Prietenul meu, portarul...

Banchetul se prelungi pînă după miezul nopţii. La despărţire, Trude îi spuse lui Dinu Romanescu:

— Cred că ne eşti dator o explicaţie.

Reporterul se prefăcu mirat:

— Nu înţeleg...

— De ce s-a retras astăzi Dacosta ?

— Era bolnav. I-a explicat preşedintelui Snyatkovski că...

— Lasă asta. Vreau să ştiu de ce boală suferea. Care a fost de data aceasta, cum spuneţi voi, „agentul patogen” ?

— I-am jurat lui Nardi că n-am nici o piesă cu marca G.E.O.

— E adevărat, zise Nardi. În privinţa asta, eu am fost mai cinstit şi am făcut mărturisiri complete.

Rîseră cu toţii.

— Să vedeţi cum a fost, începu Dinu Romanescu. Ieri dimineaţă m-am împrietenit cu un tînăr inginer de la Radioteleviziune. Bun tehnician şi foarte simpatic. El mi-a furnizat datele acelea cu lungimea de undă, kilociclii şi cu celelalte. Foarte simpatic om ! Ne-am descoperit şi o seamă de prieteni comuni.

— Bine, dar ce legătură are cu...

— Răbdare, că ajung şi acolo. Azi noapte, după ce am ajuns acasă, am deschis aparatul de radio şi am ascultat, pe unde scurte, un frumos concert de vioară. Nimic nu este mai recomandabil, înainte de culcare, ca un concert de vioară. Este instrumentul care...

— Eu mă duc să mă culc, zise Trude căscînd. O să-mi faceţi mîine dimineaţă un rezumat al povestirii colegului Romanescu. Evident, în cazul că termină pînă atunci.

— Povestea nu e lungă, rîse reporterul. Voiam să spun numai că n-am putut asculta frumosul concert de vioară fiindcă un post alăturat îmi tot trimitea urletele şi scrîşnetele unei orchestre de jaz.

— Asta se cheamă interferenţă, zise Filippo Nardi, care începuse să înţeleagă unde voia să ajungă Dinu Romanescu.

— În timp ce ascultam alternativ cele două posturi, m-a vizitat muza, muza noastră, a reporterilor, care mi-a sugerat o idee. Astăzi, dis-de-dimineaţă, m-am prezentat la proaspătul meu prieten, inginerul de la Radioteleviziune, i-am povestit tot ce ştiam despre Dick Martin şi Jeffrey Miller.

— Cît a durat povestirea ? întrebă Trude curioasă.

— O jumătate de oră. După aceea i-am arătat ideea pe care mi-a dat-o muza. La început, noul prieten s-a opus. Dar apoi şi-a adus aminte că lungimea de undă pe care emit Jeffrey Miller şi necunoscuţii din direcţia vest-nord-vest, deci lungimea de undă pe care recepţionează Dacosta cu aparatul său, e, de fapt, rezervată amatorilor. Or, se întîmplă ca prietenul de care vă vorbeam să fie şi el membru în asociaţia radiofoniştilor amatori. „Dimineaţa” - mi-a spus el -, „vreme de opt ore, sînt profesionist, iar în timpul meu liber sînt radiofonist amator şi vorbesc cu alţi amatori din Madagascar, Vladivostok, Sidney şi Caracas”.

— Dacă ai de gînd să ne ţii un curs de geografie..., începu Trude.

— Departe de mine asemenea gînd. L-am întrebat atunci pe prietenul meu: „N-ai putea astăzi dimineaţă, între orele zece şi zece şi zece şi jumătate, să renunţi la profesionism şi să devii amator ?”. Prietenul meu a înţeles şi mi-a spus că postul lui de emisiune nu va putea acoperi complet pe cel din centrul oraşului, dar cel situat la o mie cinci sute de kilometri nu se va mai auzi. „Acesta e şi scopul” - i-am spus eu.

— La ora zece şi zece, zise Ciuperceanu, Dacosta se pregătea să răspundă la mutarea a doua.

— Ce fel de semnale a emis postul amatorului nostru ? se interesă Nardi.

— Semnale acustice, în genul celor recepţionate ieri dimineaţă, cînd am detectat posturile escrocilor. Mi-a spus că va transmite după alfabetul Morse.

— Ecranul aparatului lui Dacosta trebuie să fi arătat ca un foc de artificii în miniatură, rîse corespondentul lui „Cronaca degli scacchi”. Ce încurcătură de puncte luminoase trebuie să fi apărut acolo ! Un fel de Cale Lactee...

— Nu ştiu cum va fi arătat ecranul aparatului G.E.O., spuse Dinu Romanescu imitînd tonul modest al lui Nardi din seara pirecedentă. Ştiu numai că prietenul meu, inginerul, s-a ţinut de cuvînt şi, începînd de la ora zece şi zece, a transmis prin Morse, vreme de douăzeci de minute: „Dacosta este un escroc, Dacosta este un escroc...”

CAPITOLUL AL ŞAPTESPREZECELEA

Unde Anton Ciuperceanu citeşte o ştire interesantă în revista „Schweizer Schachblätter” din Zürich

În următoarele zile, Anton Ciuperceanu făcu mai multe drumuri la Aeroportul Băneasa şi la Gara de Nord, conducîndu-i pe oaspeţii străini care participaseră la turneu fie ca jucători, fie ca membri în juriul internaţional sau în calitate de corespondenţi.

Trude Hartmann îşi prelungise cu două zile şederea la Bucureşti. În seara cînd pleca trenul ei, secretarul federaţiei noastre de şah se prezentă pe peronul

gării cu un buchet de flori şi o mină destul de plouată.

— Îmi pare rău că pleci, îi spuse Trudei întinzîndu-i florile.

— Ţi se citeşte pe faţă...

Ciuperceanu se uită la ea trist şi fetei îi păru rău pentru faptul că nu-şi putuse opri, măcar în acest ceas al despărţirii, remarcile ironice cu care în zilele turneului îşi obişnuise colegii şi prietenii.

Pentru a nu ascunde nimic cititorului, trebuie totuşi să menţionăm că nici Trudei Hartmann nu-i venea uşor să se despartă de oraşul Bucureşti, pe care-l îndrăgise în zilele de primăvară ale turneului, de străzile sale largi şi de parcurile însorite, de locuitorii săi primitori. Şi..., ei, da, îi venea destul de greu să se despartă şi de Anton Ciuperceanu, tînărul acesta care lua totul în serios şi care acum se afla în faţa ei cu o mutră de înmormîntare. Fiindcă tocmai acesta era scopul glumelor pe care le făcea acum corespondenta lui „Der Abend”: să facă mai uşoară clipa despărţirii; să ascundă strîngerea de inimă pe care o simţea...

— Capul sus, spuse ea. În fond, Berlinul nu e la celălalt capăt al pămîntului.

Ciuperceanu îşi răsuci pălăria în mînă:

— Crezi că ne vom mai vedea?

— Sînt sigură, îi răspunse Trude.

Secretarul federaţiei noastre de şah mai rămase o vreme pe peron, privind în urma trenului, care se mistui în noapte printre semnalele viu colorate ce străjuiesc liniile spre triaj.

Cînd îi spusese că e sigură că se vor revedea, Trude nu avea de unde să ştie că prezicerea ei se va împlini foarte curînd, mult mai curînd decît ar fi crezut...

Preşedintele federaţiei noastre de şah se ţinu de cuvînt şi-i acordă lui Anton Ciuperceanu un concediu, pe care acesta îl petrecu la Sinaia. Două zile după sosirea lui primi de la tovarăşa Olga un pachet cu revistele de şah şi principalele ziare străine care comentau rezultatul final al turneului de la Bucureşti.

Întreaga presă se întrecea în elogii la adresa organizatorilor, releva condiţiile excelente de desfăşurare a turneului, combativitatea participanţilor, faptul că majoritatea zdrobitoare a partidelor a dat prilej marilor maeştri internaţionali să dezvolte un joc de mare clasă, cu combinaţii interesante şi ingenioase. Ziarele îşi exprimau regretul pentru îmbolnăvirea lui Martin Dacosta şi făceau pronosticuri pentru turneul candidaţilor de la Amsterdam.

„Principalii concurenţi la titlul mondial” — scria „Tribune des échecs” din Paris — „se arată a fi P. A. Cerednikov şi B. Agostini. Totuşi, nu trebuie să uităm faptul că pînă la îmbolnăvirea sa, Martin Dacosta n-a pierdut nici o partidă. De

asemenea, trebuie să avem în vedere că maestrul romîn Victor Ursu, marea revelaţie a turneului de la Bucureşti, este singurul care, în afară de cîştigătorul turneului, a remizat cu Baldassare Agostini, răpindu-i acestuia din urmă o preţioasă jumătate de punct, ceea ce l-a plasat pe locul al doilea în clasament...”

De Victor Ursu se ocupa şi „Şahmatnîi Jurnal” din Moscova, care scria: „Maestrul romîn a pierdut o singură partidă, în faţa cîştigătorului turneului. El a reuşit să remizeze cu marii maeştri internaţionali Sven Johannson, Neill Macpherson, Baldassare Agostini şi Mihail Levinson, afirmîndu-se astfel ca un jucător de prima mînă, unul dintre cei mai periculoşi concurenţi ai turneului de la Amsterdam”.

În „Der Abend”, Trude Hartmann conchidea: „De Victor Ursu vom mai auzi, şi încă foarte curînd”. Ziarul berlinez trecea complet sub tăcere îmbolnăvirea lui Martin Dacosta şi în toată cronica nu se menţiona niciodată numele său. Aceiaşi lucru îl făcea Filippo Nardi în „Cronaca degli scacchi”, care se limita la consideraţii pe marginea organizării turneului şi comenta clasamentul. Or, în clasament nu figura numele lui Martin Dacosta, a cărui retragere din turneu adusese după sine anularea partidelor jucate...

Anton Ciuperceanu tocmai se pregătea să pună teancul de ziare şi reviste deoparte, cînd o ştire scurtă publicată in „Schweizer Schachblätter” îi atrase atenţia: „Din izvor autorizat” - scria ziarul din Zurich - „sîntem în măsură să informăm pe cititorii noştri că starea sănătăţii marelui maestru internaţional Martin Dacosta s-a îmbunătăţit, astfel că el va putea participa la turneul de la Amsterdam. În urma recomandaţiei medicilor, maestrul Dacosta va sta pînă atunci în staţiunea climaterică St. Paul, unde se va pregăti în vederea marelui turneu”.

Secretarul federaţiei reciti de cîteva ori informaţia, apoi se îmbrăcă în grabă şi se duse la clubul staţiunii. Aici rugă pe bibliotecară să-i dea o enciclopedie, şi anume volumul în care se află denumirile cu litera „S”. După ce-l consultă şi-şi făcu cîteva notiţe, ceru o hartă a Europei şi o linie gradată. În sfîrşit, după ce termină şi cu harta, ceru un dicţionar romîn-francez, se aşeză la o masă retrasă a sălii de lectură şi începu să umple filele carnetului cu scrisul său mărunt şi regulat, consultînd din cînd în cînd dicţionarul.

Era atît de adîncit în lucrul său, încît nici nu observă că afară începuseră să se lase umbrele înserării. La ora opt, bibliotecara îl anunţă că sala de lectură se închide şi-l rugă să treacă în altă încăpere a clubului. Dar Ciuperceanu terminase. Detaşă filele din carnet, una cîte una, şi le vîrî într-un plic. Pe plic scrise adresa profesorului Roland Despreux din Paris. La oficiul poştal expedie prin avion scrisoarea recomandată.

A doua zi dimineaţa, Ciuperceanu vorbi la telefon cu preşedintele

federaţiei, apoi scrise încă două scrisori: una Trudei Hartmann la Berlin, cealaltă lui Filippo Nardi la Milano. În convorbirea telefonică, precum şi în cele două scrisori, el menţionă că, după părerea lui, există o legătură între plecarea lui Dacosta la St. Paul şi şahiştii necunoscuţi, care transmiteau prin radio mutările, deoarece St. Paul, localitatea unde se află acum Dacosta, este situată la aproximativ o mie cinci sute de kilometri de Bucureşti, în direcţia vest-nord-vest.

„Am verificat” - îi scria el Trudei - „pe hartă distanţa şi corespunde, cu o aproximaţie destul de mică, locului de unde porneau misterioasele emisiuni radiofonice. Să fie oare o coincidenţă că Dick Martin a ales o localitate situată chiar în regiunea aceea ? Nu cred. Părerea mea e că a plecat să-şi întîlnească acolo complicii...”

În scrisoarea către Filippo Nardi adăuga: „Dintre prietenii noştri eşti cel mai aproape de St Paul. Chiar dumneata spuneai că de la Milano pînă la locul aproximativ de unde emit necunoscuţii şahişti sînt mai puţin de două sute de kilometri. Poate că într-o duminică liberă te repezi pînă acolo.“

Pe preşedintele federaţiei l-a supărat chemarea telefonică a lui Ciuperceanu.

— Te-am trimis la Sinaia ca să te odihneşti, i-a spus cu o severitate neobişnuită la el. Federaţia internaţională are destule dovezi pentru a-i putea interzice lui Martin Dacosta participarea la turneul de la Amsterdam. Nu văd ce am mai putea face.

— Nu sînt de aceeaşi părere. Ştim numai că Dacosta trişează şi metoda pe care o foloseşte, dar nu avem aproape nici o informaţie despre complicii lui, despre cei care-i dictează mutările. Am stabilit că îşi au sediul la o mie cinci sute de kilometri, probabil în localitatea St. Paul, dar acest fapt nu aruncă vreo lumină şi asupra identităţii lor.

— Nu văd ce am putea face noi.

— E adevărat că mare lucru nu putem face, răspunse Ciuperceanu descurajat. Cînd am citit în „Schweizer Schachblätter” că Dacosta se află la St. Paul m-am gîndit că...

— Tovarăşe Ciuperceanu, îl întrerupse preşedintele cu tonul pe care se vorbeşte unui copil, odihneşte-te. Acesta e cel mai important lucru pentru dumneata acum. Trebuie să-ţi refaci forţele, pentru că la întoarcere te aşteaptă o muncă destul de grea.

— Despre ce este vorba ?

— Poate că n-ar trebui încă să-ţi spun, dar o fac totuşi ca să te convingi că trebuie să foloseşti din plin concediul dumitale: vei pleca la Amsterdam.

— ?!?

— Îl vei însoţi, în calitate de delegat al federaţiei noastre, pe Victor Ursu.

CAPITOLUL AL OPTSPREZECELEA

Unde vedem cu ce se ocupă prietenul nostru Anton Ciuperceanu între Sinaia şi Bucureşti

În trenul care îl aducea înapoi la Bucureşti, o lună mai tîrziu, Anton Ciuperceanu reciti scrisorile pe care le primise ca răspuns la cele trimise de el.

Era, mai întîi, scrisoarea Trudei Hartmann.

„Am păstrat, o amintire dintre cele mai frumoase despre Bucureşti” - *scria Trude. „Colegilor mei de redacţie le-am descris oraşul în termeni atît de elogioşi, încît m-au învinuit, în glumă, bineînţeles, că aş fi o delegată a biroului de turism din Bucureşti...*

Imediat ce am ajuns la Berlin, i-am relatat redactorului meu şef descoperirile noastre din timpul turneului şi i-am propus publicarea unui reportaj în care să demascăm pe escrocul Martin Dacosta. Mi-a spus că întreaga poveste i se pare cam prea senzaţională, că majoritatea cititorilor n-o să ne creadă fiindcă nu putem da nici un amănunt despre misterioşii şahişti dintre Montblanc şi Strasbourg, cînd, de fapt, acesta este miezul chestiunii, şi că este recomandabil să aşteptăm mai întîi o decizie a Federaţiei internaţionale de şah în această chestiune.

Cu acest prilej, redactorul-şef mi-a spus că a fost mulţumit, de corespondenţele primite de la Bucureşti şi m-a anunţat că voi pleca şi la Amsterdam. Ar fi minunat dacă ai putea veni acolo...”

Ciuperceanu privi pe fereastra compartimentului. Trenul trecea tocmai printr-o gară mică de pe Valea Prahovei. Clădirea era frumos împodobită, peste tot flori şi ramuri de brad: mai erau puţine zile pînă la 1 Mai.

„Trude n-a văzut Valea Prahovei” — se gîndi el. „A venit cu avionul şi a plecat cu un tren de noapte.”

Scrisoarea pe care secretarul federaţiei noastre de şah o primise din Milano, de la Filippo Nardi, era mai scurtă şi conţinea o veste tristă:

„Sper că ai primit numărul din «Cronaca degli scacchi» pe care ţi l-am trimis, conform înţelegerii noastre, pe adresa federaţiei. Din păcate, articolul cu concluziile după încheierea turneului de primăvară este ultima mea colaborare la această prea cinstită publicaţie milaneză, fiindcă patronul m-a dat afară. După cum vezi, acum am destul timp ca să mă deplasez la St. Paul sau oriunde...”

Mult mai lungă şi plină de o seamă de fapte interesante era scrisoarea pe care Anton Ciuperceanu o primise de la profesorul Roland Despreux, Preşedintele federaţiei internaţionale îi scria următoarele:

„Stimate domnule Ciuperceanu,

S-a scurs mai mult de o lună de cînd am vorbit la telefon şi mi-ai adus la

cunoştinţă acele fapte, de o deosebită gravitate, pe care le-aţi descoperit în timpul desfăşurării turneului de la Bucureşti. Ultima dumitale scrisoare, din Sinaia, m-a edificat asupra unor amănunte ce nu erau prea bine lămurite pentru mine. De cîteva zile îmi puneam întrebarea de ce juriul turneului n-a decis eliminarea lui Martin Dacosta, de ce acesta s-a retras singur. Acum şi acest lucru e lămurit şi cred că aţi ales soluţia cea mai bună.

Întorcîndu-mă de la Amsterdam, am întreprins o serie de demersuri pentru a include pe ordinea de zi a viitoarei şedinţe a comitetului federaţiei cazul Dacosta. În acest sens, am luat contact, personal sau prin corespondenţă, cu cîţiva dintre membrii comitetului, le-am expus datele problemei, arătîndu-le şi unele fotografii ce mi-au fost trimise din Milano de către un oarecare redactor Filippo Nardi. În scrisoarea care însoţea fotografiile, acest Nardi se referea la dumneata, menţionînd că ţine filmele respective la dispoziţia federaţiei.

Unii membri ai comitetului au fost cu totul de partea mea. Exprimîndu-şi indignarea faţă de procedeele profund necinstite şi cu totul străine şahului ale lui Dacosta şi Miller, mi-au promis că vor sprijini fără rezerve propunerea ca Martin Dacosta să fie eliminat din toate competiţiile oficiale organizate sub egida federaţiei noastre internaţionale.

Cîţiva dintre ei, însă, s-au arătat mai rezervaţi:

— Întreaga poveste mi se pare foarte fantezistă, mi-a spus unul dintre ei. Nu văd raţiunea pentru care un jucător de şah deosebit de talentat s-ar servi de Dacosta ca de un instrument, dictîndu-i prin radio mişcările. Acel jucător n-ar avea decît să vină să joace personal. Dacă este într-adevăr atît de talentat, noi l-am înscrie cu bucurie la orice turneu.

Un altul mi-a spus:

— Poate că cei de la Bucureşti s-au pripit şi n-au cercetat cum trebuie chestiunea. Dacă Dacosta este numai un paravan şi altcineva joacă pentru el, ar trebui să ştim cine este acela. Mi se pare cam riscant să luăm o hotărîre atît de gravă, cum este aceea de a elimina pe un mare maestru internaţional din viaţa şahistă fără să posedăm toate datele problemei. Aflaţi cine este misteriosul şahist, aduceţi-mi dovada că e autorul partidelor jucate de Martin Dacosta şi vă voi sprijini. Altfel...

În sfîrşit, un alt membru al comitetului nostru, Richard Cabral, a fost şi mai categoric. Te rog, domnule Ciuperceanu, să-ţi memorezi numele lui Richard Cabral, fiindcă, după cum vei vedea mai jos, va veni din nou vorba de el. Richard Cabral mi-a spus:

— Nu cred nici un cuvînt. Toată povestea este o manevră pusă la cale de comuniştii de la Bucureşti. Le e teamă de Dacosta şi vor să scape de ei.

— Dar dovezile ? am întrebat eu. Cum rămîne cu fotografiile ? Redactorul

Filippo Nardi din Milano le-a făcut chiar în sala unde se desfăşura turneul.

— Fotografiile se pot truca foarte uşor. Acest Nardi e probabil şi el comunist. Foarte mulţi italieni sînt contaminaţi de bolşevism.

Pentru prima oară de multă vreme am simţit, domnule Ciuperceanu, cum mă cuprinde mînia, o mînie rece, lucidă, împotriva acestui om îmbuibat cu prejudecăţi absurde. Sau poate că nu era vorba de prejudecăţi, ci de o voită rea-credinţă, de o provocare intenţionată, avînd un scop bine definit ?

-—-Membrii comitetului nostru, i-am spus, vor decide, probabil, eliminarea lui Dacosta. Din cîte mi-am dat seama, cei convinşi de faptul că joacă necinstit formează majpritatea.

Richard Cabral s-a încruntat:

— Prin urmare, mi-a spus, vreţi să faceţi jocul comuniştilor. Pe mine nu mă miră acest lucru. În toate şedinţele comitetului sporovăiţi despre pace, despre coexistenţă, despre întreceri sportive ca mijloc de prietenie între popoare. Iar dumneata, domnule profesor, eşti în fruntea celor care vor să transforme şahul «într-un ambasador al prieteniei deasupra graniţelor, al prieteniei dintre Est şi Vest». Mi se pare că aşa te-ai exprimat în cuvîntarea dumitale de la inaugurarea turneului de anul trecut, de la Stockholm ?

— Da, aşa am spus. Şi mă mîndresc cu asta.,.

— Ei bine, află, domnule profesor, că nu toţi împărtăşesc părerile radicale pe care le afişezi cu orice prilej. Eu, de exemplu, nu socotesc şahul ca pe un ambasador al prieteniei între popoare, ci ca pe un simplu joc. Iar acest joc nu este nicidecum o întrecere paşnică, fiindcă prin înseşi regulile sale el simbolizează războiul. Da, domnule profesor, războiul. Pe tabla de şah, în timpul unei partide, se înfruntă două armate, care dezvoltă tactici întru totul asemănătoare celor militare, armate care asediază fiecare regele advers, lovesc în piesele sale şi obţin victoria prin sacrificii, ca în orice războaie. Tabla de sah, cu cele şaizeci şi pătrunde pătrăţele, este un cîmp de bătălie. Nu întîmplător marii conducători de armate, marii strategi din istorie au fost şi buni şahişti. Gîndiţi-vă la Napoleon Bonaparte.

— Nu-mi spui nimic nou, domnule Cabral. Tocmai acesta este scopul nostru: Ca singurul "război" care să supravieţuiască în timpurile noastre să fie acela care se deslăşoară pe tabla de şah, să fie războiul paşnic dintre piesele de lemn, albe şi negre. Acest război nu distruge bunurile materiale şi spirituale ale civilizaţiei noastre, nu aduce suferinţă şi lacrimi. Dimpotrivă... Dar conversaţia noastră, domnule Cabral, s-a abătut de la subiect. Dacosta...

— Nu s-a abătut de la subiect, domnule Despreux. Conversaţia noastră trebuie să-ţi dea de gîndit, să te avertizeze că activitatea dumitale, la care ai reuşit, din păcate, să atragi şi cîteva personalităţi şahiste din ţările occidentale, ne este dăunătoare. Ea merge paralel cu toată sporovăială comuniştilor despre

pace, destindere, dezarmare şi aşa mai departe: ea este, ca să ne exprimăm în termeni şahişti, un modest pion pe imensa tablă de şah a situaţiei internaţionale. Trebuie să recunosc că aţi obţinut în ultima vreme şi unele succese. Dar fii atent, domnule Despreux: pionul pe care-l reprezinţi nu e chiar atît de tare cum crezi. Dacă te agăţi de Martin Dacosta, ne dai prilejul să atacăm acest pion şi ştii foarte bine că din cauza unui pion se poate pierde o partidă.

— Asta sună ca o ameninţare.

— Nu ca o ameninţare, domnule Despreux, ci ca un avertisment. Martin Dacosta este viitorul campion mondial, de acest lucru sînt convins. El aduce prestigiu lumii libere şi trebuie să joace la Amsterdam şi în toate turneele internaţionale. Mă voi opune din toate puterile la eliminarea lui, şi dacă altfel nu se poate, mă voi retrage, împreună cu prietenii mei, din comitetul de conducere al federaţiei internaţionale. Vom constitui un alt for şahist internaţional, la care, fii sigur, domnule profesbr, vor adera multe dintre federaţiile şi asociaţiile şahiste ale ţărilor occidentale, fiindcă vom avea grijă să prezentăm cazul Dacosta drept ceea ce este, adică o manevră comunistă.

— Este ultimul dumitale cuvînt ?

— Da.

Aşa a decurs întrevederea mea cu Richard Cabral. Nu-ţi ascund, domnule Ciuperceanu, că această conversaţie m-a deprimat în primul moment; apoi, aşa cum prevăzuse Richard Cabral, mi-a dat mult de gîndit. După ceasuri de frămîntări, am ajuns la concluzia că este prematur să punem oficial în discuţie cazul Dacosta.

Richard Cabral este de doi ani membru în comitetul de conducere al Federaţiei internaţionale de şah, unde reprezintă mai multe federaţii şi asociaţii naţionale din America. Din păcate, are dreptate cînd pretinde că, retrăgîndu-se din comitet, alţii îl vor urma. Acest, lucru trebuie să-l evităm cu orice preţ, deoarece nimic nu poate fi mai dăunător nobilei noastre cauze decît o sciziune a mişcării şahiste internaţionale.

Pe de altă parte, nu putem lăsa pe escrocii Dacosta şi Miller să continue ticăloasa lor activitate, care, prin însăşi natura ei, este străină jocului de şah, cît şi spiritului de sportivitate, de întrecere cinstită, care domneşte în toate turneele noastre. Procedeele lui Dacosta şi ale complicilor săi au stîrnit indignarea profundă şi cu totul justificată a marii majorităţi a celor cărora le-am dezvăluit cele descoperite de dumneavoastră în timpul turneului de primăvară.

Atunci, ce putem face ? Răspunsul este unul singur: să descoperim toate dedesubturile acestei respingătoare afaceri, să aflăm cine sînt necunoscuţii care, de la St. Paul sau din împrejurimi, îi dictează lui Dacosta mutările, să strîngem în mîinile noastre dovezi atît de categorice, încît Richard Cabral şi

aşa-zişii lui prieteni să fie neputincioşi în faţa lor şi să nu-şi poată realiza întunecatele lor planuri. În această privinţă, am şi iniţiat unele cercetări în care îmi pun mari speranţe.

În concluzie, domnule Ciuperceanu, trebuie să mai aşteptăm. Pînă la turneul candidaţilor de la Amsterdam mai sînt cîteva săptămîni. Pînă atunci sper că vom reuşi să obţinem, ca rezultat al cercetărilor noastre, unele date menite să aducă lumină în această chestiune.

Îţi comunic toate acestea fiindcă dumneata eşti, în afară de mine, singurul care cunoaşte în amănunţime toate elementele cazului Dacosta, ca unul care ai colaborat îndeaproape la depistarea lui şi la primele cercetări. De asemenea, scrisoarea mea are scopul să-ţi arate de ce comitetul federaţiei noastre internaţionale n-a discutat pînă acum acest caz şi n-a luat încă decizia pe care ar fi fost în drept s-o ia, lucru care poate te va fi mirat.

Te autorizez să comunici cele de mai sus domnului preşedinte al federaţiei dumneavoastră şi tuturor celor în drept să le cunoască.

Anexez scrisorii mele o copie după o scrisoare primită chiar azi de la prietenul meu Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires, căruia i-am scris încă din avionul care mă ducea de la Bucureşti la Amsterdam, imediat după convorbirea noastră din holul hotelului «Ambasador», şi pe care l-am rugat să întreprindă unele cercetări suplimentare. După cum te vei convinge, şi în această scrisoare este vorba de Richard Cabral.

Cu salutări prieteneşti,

prof. ROLAND DESPREUX.

Paris, 19 aprilie a.c.”

Anton Ciuperceanu urmări, gînditor, defilarea stîlpilor de telegraf prin faţa ferestrei compartimentului său. Pe dealurile din spate se vedea o pădure de sonde, familiarul peisaj industrial dintre Cîmpina şi Băicoi.

„Richard Cabral” — murmură el. „Un nume nou. Martin Dacosta, Jeffrey Miller. Şi acum, Richard Cabral”.

Profesorul Roland Despreux avea dreptate cînd spunea că în scrisoarea pe care o primise de la Buenos Aires era vorba de Richard Cabral. Şi nu numai că se pomenea numele său, dar mai mult de jumătate din scrisoare se ocupa de acest domn. Ciuperceanu luă copia şi reciti scrisoarea, care avea următorul conţinut:

„Stimate domnule profesor,

Imediat după primirea scrisorii dumneavoastră, am întreprins cercetări pentru a afla datele pe care mi le-aţi cerut. În bună parte, aceste cercetări au fost încununate de succes.

După cum ştiţi, primul turneu internaţional la care a participat Martin Dacosta a fost cel care s-a organizat în urmă cu doi ani, la Rio de Janeiro, şi

care a întrunit pe cei mai buni maeştri din America Latină. Contrar tuturor aşteptărilor, Dacosta a cucerit atunci primul loc şi această performanţă a însemnat începutul carierei sale de mare maestru internaţional.

Am luat legătura cu cîţiva prieteni şahişti din Rio de Janeiro, între care unii au fost atunci şi printre organizatorii turneului. Am aflat astfel că, la început, unii dintre organizatori s-au împotrivit ca Dacosta să fie înscris printre participanţi. Era complet necunoscut şi n-avea ce căuta printre maeştrii internaţionali. În favoarea lui a intervenit însă domnul Richard Cabral, pe care îl cunoaşteţi, desigur, şi pe care organizatorii nu l-au putut refuza din mai multe motive: mai întîi, fiindcă, fusese de curînd cooptat membru în comitetul federaţiei internaţionale, avînd astfel un cuvînt greu de spus în organizarea turneului; în al doilea rînd, fiindcă domnul Richard Cabral este cel care a finanţat turneul. După cum ştiţi, deplasarea unor maeştri internaţionali din Cuba, Mexic, Argentina, Venezuela şi din celelalte ţări americane participante necesita sume destul de mari şi, din păcate, aceste, cheltuieli n-au putut fi acoperite de federaţia braziliană organizatoare şi nici din încasări. Spectatorii noştri preferă fotbalul, iar statul nu sprijină financiarmente mişcarea şahistă, aşa cum se întîmplă în alte ţări, mai ales în ţările Europei răsăritene.

Este limpede că Martin Dacosta n-ar fi fost înscris la turneul de la Rio de Janeiro dacă nu intervenea domnul Richard Cabral. După cum îmi spuneau prietenii mei brazilieni, înscrierea sa n-a fost chiar legală, contravenind regulamentului de organizare a concursurilor internaţionale... Dar Dacosta a cucerit atunci primul loc, şi această performanţă, împreună cu surpriza pe care a produs-o, a făcut ca după aceea nimeni să nu mai ia în seamă încălcarea iniţială a regulamentului.

Ceea ce a urmat este îndeobşte cunoscut: ascensiunea rapidă a lui Martin Dacosta, succese răsunătoare la turneele de la Buenos Aires, Chamonix, Stockholm, largă publicitate prin presă, discuţii despre «stilul» Dacosta, «fenomenul» Dacosta, «misterul» Dacosta etc. etc.

Despre domnul Richard Cabral am luat informaţii din cercurile de afaceri, unde e bine cunoscut. El este unul dintre reprezentanţii capitalului nord-american în ţările Americii Latine şi a fost mullă vreme la conducerea unor societăţi filiale ale marilor trusturi din Wall Street. În ultimii ani, a ocupat un loc de frunte şi în viaţa economică a ţării noastre, fiind preşedinte al Consiliului de administraţie al S.A.G.E. (South American General Electronic), una dintre cele mai puternice societăţi sud-americane din industria electrotehnică, subordonată capitalului nord-american, în speţă trustului «General Electronic of Ohio» din Cincinnati.

Ca urmare a evenimentelor politice şi economice din ultimul timp, evenimente care au dus la răsturnarea dictaturilor militare si a unor guverne

înfeudate yankeilor, domnul Richard Cabral a devenit «persoană indezirabilă» în mai multe ţări unde S.A.G.E. avea mari interese şi a fost nevoit să demisioneze din postul de preşedinte al consiliului de administraţie al societăţii. La conferinţa de presă ţinută cu acest prilej, el a declarat că se retrage din viaţa economică din motive de sănătate şi că se va ocupa de opere de binefacere, precum şi de activitatea şahistă, care este una dintre pasiunile sale.

Aceste declaraţii n-au dus în eroare pe cei care aveau cît de cît cunoştinţe asupra situaţiei economice şi care şi-au dat seama că demisia domnului Richard Cabral avea cu totul alte cauze: mai întîi, faptul că S.A.G.E. a trebuit să-şi restrîngă activiţatea fiindcă, datorită înlăturării regimurilor dictatoriale din unele ţări ca Argentina, Cuba şi altele, precum şi datorită destinderii internaţionale în general, nu mai primea însemnatele comenzi pentru utilaj şi aparataj electronic destinate industriei de armament; apoi, fiindcă în numeroase ţări sud-americane s-a creat un puternic curent de opinie publică împotriva acaparării bogăţiilor naţionale şi întreprinderilor industriale de către marile trusturi din S.U.A., ceea ce a dus la luarea unor măsuri restrictive care au lovit şi în S.A.G.E. Prin urmare, domnul Richard Cabral, reprezentant al unui trust monopolist din Cincinnati, Ohio, a socotit că este mai bine să demisioneze. Actualmente, el se află undeva într-o staţiune climaterică din Elveţia sau din Franţa, unde îşi îngrijeşte sănătatea, ocupîndu-se, după cum ştiţi, de activitatea şahistă.

Am insistat atîta asupra activităţii domnului Richard Cabral nu numai pentru că el este acela care a iniţiat cariera şahistă a lui Martin Dacosta, ci şi pentru că am descoperit că are legături cu Jeffrey Miller. Vă amintiţi poate că în scrisoarea precedentă v-am scris despre Jeffrey Miller, cel căruia José Segovia îi spunea Jeff «Inginerul» şi pe care Dacosta l-a cunoscut în închisoarea La Plata.

Luînd informaţii despre Jeffrey Miller, am aflat că este într-adevăr inginer şi că a venit în urmă cu trei ani la Buenos Aires în această calitate. Conform unui contract, el trebuia să conducă lucrările de montare a unui complex de maşini electronice de calcul, pe care societatea «General Electronic of Ohio» le-a construit în urma comenzii unui institut argentinian de cercetări ştiinţifice.

După executarea comenzii, s-au descoperit o serie de fraude şi Jeffrey Miller a fost arestat pentru abuz de încredere şi deturnare de fonduri. În urma intervenţiei domnului Richard Cabral, care a angajat pe cel mai mare avocat din Buenos Aires ca apărător al lui Jeffrey Miller, acesta din urmă a fost condamnat la o pedeapsă minimă, pe care a executat-o, după cum ştiţi, la închisoarea La Plata. Acest lucru n-a produs prea multă uimire, deoarece domnul Richard Cabral, pe atunci în fruntea societăţii S.A.G.E., reprezenta interesele trustului din Cincinnati şi era oarecum firesc să ia sub ocrotirea lui pe

inginerul însărcinat cu executarea comenzii.

Vă scriu toate acestea, domnule profesor, pentru că mi se pare ciudat faptul că toate firele cazului Dacosta se leagă, mai mult sau mai puţin, de numele domnului Richard Cabral. Poate că este numai o coincidenţă faptul că fostul preşedinte al societăţii S.A.G.E. a intervenit, în două împrejurări diferite, atît pentru Dacosta, cît şi pentru Miller, dar în cercetările dumneavoastră cred că ar trebui să ţineţi seama şi de aceasta.

Pe José Segovia l-am căutat cîteva zile în şir, dar nu l-am putut găsi. La Hipodromo Nacional, unde am întrebat de Jo «Cicatrice», mi s-a spus că a cîştigat la curse o sumă mai mare şi că a plecat în Europa, unde îl aşteaptă o afacere bănoasă. Ce înseamnă «afacere» la indivizii de teapa lui Segovia, vă puteţi lesne închipui.

În încheiere ţin să vă asigur de faptul că atît eu, cît şi prietenii din asociaţia noastră şahistă sîntem cu totul de partea dumneavoastră în acţiunile ce le veţi întreprinde pentru descoperirea şl înlăturarea oricărei escrocherii susceptibile să compromită jocul de şah. Sînt sigur, domnule profesor, că toţi oamenii cinstiţi şi cu adevărat iubitori ai şahului vor fi indignaţi aflînd antecedentele lui Dacosta, vă vor sprijinişi vor primi cu satisfacţie o eventuală decizie a federaţiei care să interzică lui Martin Dacosta participarea la viaţa şahistă internaţională.

Aici, la Buenos Aires, noi urmărim cu mult interes desfăşurarea partidelor din cadrul «turneului de primăvară» de la Bucureşti. Înainte de a aşterne aceste rînduri, tocmai am primit rezultatele din penultima rundă şi am aflat că Martin Dacosta, îmbolnăvindu-se, a pierdut după unsprezece mutări în faţa maestrului Baldassare Agostini.

Într-un fel, Martin Dacosta este compatriotul meu şi ar trebui să mă bucure succesele sale şi să-mi pară rău atunci cînd e înfrint. Cu toate acestea, vă mărturisesc, domnule profesor, că am simţit o deosebită satisfacţie aflînd că a fost nevoit să cedeze în faţa maestrului italian. Aceleaşi sentimente le au şi alţi prieteni ai mei, membri în asociaţia noastră şahistă.

Noi nu ne mîndrim cu asemenea compatrioţi ca Martin Dacosta. Succesele sale ne-ar bucura numai dacă am avea certitudinea că sînt rodul aptitudinilor şi al talentului său, roadele muncii perseverente de a-şi însuşi teoria şi de a o inova, ale voinţei de luptă şi ingeniozităţii sale. Fiindcă la şah, mai mult ca la orice joc, trebuie să cîştige cel care joacă mai bine.

Nu, domnule profesor, noi nu ne mîndrim cu compatrioţi ca Martin Dacosta şi, în cazul că se va dovedi că joacă necinstit, vom fi primii care să înfiereze procedeele sale. Vă rog să vă bizuiţi pe sprijinul nostru.

Cu deosebită stimă,

ALONSO GARCIA-GOMEZ.

Buenos Aires, 28 martie a.c.”

Anton Ciuperceanu puse deoparte copia scrisorii şi rămase o vreme gînditor. Prietenul din Buenos Aires al profesorului Despreux scrisese toate acestea fără să ştie că între timp se descoperiseră unele fapte care puneau în afară de orice îndoială jocul necinstit al lui Dacosta. Şi totuşi, cît de bine intuise adevărul !

Secretarul federaţiei noastre de şah aprinse o ţigară. „Toate firele cazului Dacosta” - scria domnul Garcia-Gomez - „se leagă de numele lui Richard Cabral”. „Şi de «General Electronic of Ohio», aş adăuga” - se gîndi Ciuperceanu.

În mîna lui, ţigara de care uitase şi care se consuma singură trimitea spre tavanul compartimentului un firicel subţire de fum.

CAPITOLUL AL NOUĂSPREZECELEA

Unde aflăm cum şi de ce a fost concediat Filippo Nardi de la revista „Cronaca degli scacchi”

Dar să-l lăsăm pe prietenul nostru Anton Ciuperceanu, cu bogata şi interesanta-i corespondenţă, cu amintirile sale din timpul „turneului de primăvară” - amintiri în care, după cum am văzut, ziarista berlineză Trude Hartmann joacă un rol destul de însemnat - şi să-l urmărim o vreme pe un alt prieten mai vechi de-al nostru, aflător actualmente la Milano.

După cum probabil cititorul a ghicit, este vorba de Filippo Nardi, inginer, ziarist şi fost redactor al revistei „Cronaca degli scacchi”. Cititorul îşi aminteşte, desigur, de scrisoarea scurtă şi plină de amară ironie, în care Filippo Nardi îl anunţa pe Anton Ciuperceanu că acum are destulă vreme pentru a se deplasa la St. Paul, fiindcă patronul revistei l-a concediat. Dar să vedem cum s-au petrecut faptele.

Imediat după întoarcerea sa de la Bucureşti, directorul revistei „Cronaca degli scacchi”, domnul Baroldini, l-a chemat pe prietenul nostru Filippo Nardi în somptuosul său birou, cu vedere pe Corso Magenta, şi l-a întrebat de ce n-a trimis interviul cu Martin Dacosta, care-i fusese cerut telegrafic. Atunci, conştiinciosul redactor i-a explicat domnului Baroldini tot ce se descoperise cu privire la domnii Dacosta, alias Dick Martin şi Miller, zis Jeff „Inginerul”. Apoi i-a arătat fotografiile făcute chiar de el în sala unde se disputase „turneul de primăvară”.

Domnul Baroldini păru entuziasmat:

— Splendid! îi spuse lui Nardi bătîndu-l protector pe umăr şi nedrămuind superlativele. Splendid ! Minunat ! Senzaţional! Formidabil ! Este exact ceea ce ne trebuie. Dezvăluirile noastre ne vor aduce multe mii de cititori. Văd de pe acum titlurile peste toată pagina: „Martin Dacosta, escroc internaţional !” sau

„Senzaţionale descoperiri în timpul turneului de la Bucureşti !” sau „Radioteleviziunea în sprijinul măsluitorilor !”. Despre titluri şi subtitluri o să mai discutăm. Acum aşază-te şi scrie. Nu uita, e reportajul carierei tale. N-am mai citit de mult în presa noastră ceva atît de inedit. Băiatule, eşti un om făcut! Te aşteaptă o gratificaţie cum nici nu visezi.

Într-adevăr, bietul Nardi nici nu visa ce „gratificaţie” îl aştepta: concedierea. Dar să nu părăsim firul povestirii noastre şi să vedem cum s-au desfăşurat evenimentele.

După ce a părăsit biroul patronului, Filippo Nardi şi-a frecat mîinile bucuros. Această bucurie a sa avea două justificate motive: mai întîi, faptul că putea demasca escrocheriile lui Dacosta într-o revistă destul de răspîndită în cercurile şahiste, ceea ce venea în sprijinul deciziei pe care urma s-o ia Federaţia internaţională de şah; apoi, gratificaţia promisă, care venea tocmai la timp ca să-şi poată plăti chiria restantă şi ratele pentru modelul perfecţionat al unui aparat de fotografiat, pe care-l achiziţionase cu puţin timp înainte de plecarea la Bucureşti.

Prin urmare, Filippo Nardi nu mai plecă la bufetul automat de pe Via Caradosso, unde oţişnuia să mănînce la prînz, şi trimise după o cafea neagră, mare şi amară, menită să înlocuiască sandvişurile. Cu un pachet de ţigări în faţă, se aşeză la masa lui din redacţie şi se puse pe scris.

Pe la ora şase, ca de obicei, patronul veni la redacţie şi se închise în biroul său. Cîteva minute după aceea, Nardi observă pe fereastră că în stradă se opreşte o maşină elegantă, de un model foarte recent, cu şofer în livrea, din care coborî un domn avînd îmbrăcămintea şi înfăţişarea opulentă, pe măsura elegantului său automobil. Absorbit de reportajul său, redactorul Nardi nu dădu atenţie nici maşinii şi nici proprietarului ei. De altfel, acesta din urmă nu stătu decît un sfert de ceas în biroul patronului, după care plecă aşa cum venise.

Cîteva minute după aceea, secretara directorului veni şi-i spuse lui Nardi:

— Patronul vrea să-ţi vorbească.

„Se nimereşte tocmai bine” - îşi zise redactorul, „care terminase reportajul. Adună filele acoperite cu scrisul lui mărunt, luă şi fotografiile care trebuiau să însoţească reportajul şi intră în biroul domnului Baroldini:

— Reportajul cu Dacosta e gata..., începu el.

— Lasă asta acum, zise patronul.

Apoi domnul Baroldini avu un gest care-l făcu pe Nardi să se cutremure: luă filele, le rupse în două şi le aruncă în coşul de hîrtii, de lîngă masa lui de lucru. Filele cu reportajul la care Nardi muncise cîteva ore şi pentru care renunţase la masa de prînz.

— Cînd erai la Bucureşti, zise domnul Baroldini, ţi-am cerut un interviu cu marele maestru internaţional Martin Dacosta. Nu l-ai trimis. De ce ?

La început, lui Filippo Nardi i se păru că nu înţelege bine. Era ca ameţit şi simţi deodată că i se taie picioarele. Fără să fi fost invitat şi fără să ceară voie, se aşeză pe unul dintre fotoliile din fata biroului.

— De ce n-ai trimis interviul cu maestrul Dacosta ? insistă patronul.

— V-am explicat doar, spuse obosit Nardi. Dacosta şi Miller transmiteau mutările, primeau indicaţii prin radio. Aveţi aici două fotografii, una cu ecranul aparatului G.E.O. folosit de Dacosta şi cealaltă reprezentîndu-l pe Jeffrey Miller, în timpul unei partide, cu valiza pe genunchi. În reportajul pe care aţi binevoit a-l rupe şi a-l arunca în coşul dumneavoastră de hîrtii se explica pe larg...

— Nu cred nici un cuvînt din tot ce-mi înşiri aici. Vrei să faci carieră folosind unele născociri puerile, de un senzaţional ieftin şi dubios, pe care cititorii noştri nu-l apreciază. Să nu mai vorbim despre asta. Eu te-am întrebat altceva: De ce n-ai trimis interviul cu maestrul Dacosta?

Nardi îşi dădu seama că totul e pierdut şi atunci se linişti. Ba, îi reveni şi simţul umorului.

— Nu l-am trimis, zise, fiindcă am avut o divergenţă de păreri cu maestrul. Ne-am bătut. Mi-a învineţit un ochi.

— Asta nu mă priveşte. Eu te plătesc ca să-mi serii reportaje, cronici şi interviuri, nu ca să te baţi. Dacă ţii neapărat să-ţi învineţeşti ochii, n-ai decît s-o faci în timpul liber. În al doilea rind, în ultimele cronici ai trecut complet sub tăcere numele maestrului Dacosta, deşi e american şi cel mai bun jucător de şah al timpurilor noastre.

— E un escroc. Nu ştiu dacă e cel mai mare escroc al timpurilor noastre, dar e un escroc.

— Nici asta mi mă priveşte. Principalul e că joacă şi cîştigă. Martin Dacosta e viitorul campion mondial. Cititorii noştri vor să afîe cum se desfăşoară partidele sale, cum îşi clădeşte combinaţiile, mutările sale neaşteptate, rapiditatea care-i caracterizează stilul. Cititorii sînt cei care cumpără ziarul şi plătesc...

Conversaţia s-a mai dus o vreme pe acelaşi ton, după care domnul Baroldini îl anunţă pe Filippo Nardi că e profund nemulţumit de activitatea dusă de el în ultimul timp, că prin urmare e nevoit să renunţe la serviciile sale şi că poate trece pe la casierie ca să-şi ridice ultima chenzină.

În aceeaşi după-amiază, în timp ce prietenul nostru Filippo Nardi stătea în mica lui cameră de pe Via Ercole Ferrari din modestul cartier Porta Nuova, socotind ce destinaţie să dea ultimilor săi bani şi privind viitorul destul de pesimist, primi vizita unui coleg de redacţie.

— Ştii de ce te-a concediat patronul ? îl întrebă fostul său coleg.

— Despre această chestiune am o idee destul de vagă.

— Să-ţi spun eu atunci. Din cauza unui domn care se numeşte Richard

Cabral.

— N-am avut plăcerea să-l cunosc pe acest gentleman.

—Mă miră foarte mult. În orice caz, se pare că el te cunoaşte bine şi acestui fapt îi datorezi plăcerea de a fi acum şomer.

— Vorbeşte mai lămurit, omule. Nu mă mai ţine pe ghimpi.

Fostul coleg îi povesti atunci că din întîmplare se afla în biroul alăturat cînd domnul cu maşina cea elegantă condusă de şofer în livrea a intrat la patron.

— Din întîmplare?! rîse Nardi, care ştia că de mai multă vreme fostul său coleg îi făcea o curte asiduă secretarei domnului Baroldini.

Celălalt fu de părere că n-avea nici o importantă dacă se găsea în biroul secretarei din întîmplare sau nu. Fapt e că auzise cea mai mare parte din cele ce se vorbeau alături, fiindcă domnul Baroldini nu-şi dăduse osteneala să închidă uşa. Se pare că patronul îl cunoştea pe vizitatorul său, căruia îi vorbea cu oarecare respect. „Domnule Cabral” - aşa i se adresa -, „domnule Richard Cabral”.

— Şi ce au spus despre mine domnii Cabral şi Baroldini, voi să ştie Filippo Nardi.

Fostul său coleg îi reproduse atunci conversaţia, aşa cum şi-o amintea:

— Sînt informat, spusese domnul Richard Cabral, că la revista dumneavoastră lucrează un redactor pe nume Nardi.

— Da, răspunsese domnul Baroldini. Filippo Nardi. E un tînăr capabil. Sînt mulţumit de activitatea lui.

— În locul dumneavoastră, domnule Baroldini, n-aş fi atît de mulţumit şi aş privi mai circumspect activitatea acestui Filippo Nardi.

— Cum aşa ?! se mirase domnul Baroldini.

— Redactorul Nardi a desfăşurat o activitate suspectă în timpul turneului de la Bucureşti. Sînt informat că ar avea legături cu comuniştii.

— ?!?

- Da. În timpul „turneului de primăvară”, el a colaborat la o acţiune foarte suspectă, menită să defăimeze pe marele maestru american Dacosta.

Domnul Baroldini tuşise ca să-şi dreagă glasul, apoi spusese:

— Cred că ati fost greşit informat, domnule Cabral. Filippo Nardi mi-a explicat totul şi a adus dovezi incontestabile. În clipa aceasta serie un reportaj în care va expune întreaga afacere. Acest reportaj, de-a dreptul senzaţional, va fi însoţit de fotografii şi va constitui un mare succes al revistei noastre.

Domnul Richard Cabral tăcuse o vreme, apoi întrebase:

— Aşadar, aveţi de gînd să publicaţi, în revista dumneavoastră, un asemenea reportaj ?

— Bineînţeles! El ne va aduce multe mii de cititori.

— Sfatul meu este să nu-l publicaţi.

— Dar... nu înţeleg... în ce calitate faceţi...

— Să zicem că vă dau sfatul acesta în calitatea mea de membru al Comitetului de conducere al Federaţiei internaţionale de şah.

— Iertaţi-mă, dar tot nu înţeleg. Filippo Nardi spunea că federaţia... că domnul Roland Despreux ar fi informat de cele descoperite şi că... Şi, în definitiv, ce-mi pasă mie de federaţie ? Reportajul conţine date senzaţionale şi va aduce o largă popularitate revistei.

Domnul Richard Cabral tăcuse iar şi privise cîtva timp pe fereastră, unde automobilele se înşiruiau fără sfirşit pe largul Corso Magenta. Apoi schimbase vorba:

— Cîte pagini are revista dumneavoastră ?

— Treizeci şi două. Dar tot nu înţeleg.

— Dintre acestea, cîte sînt rezervate publicităţii ?

— Aproape zece. Uneori chiar mai multe.

— Ce s-ar întîmpla dacă revista dumneavoastră n-ar mai primi spre publicare aceste reclame ?

— ....

— Să-ţi spun eu ce s-ar întîmpla, domnule Baroldini: Aţi da faliment.

— ....

— Mă cunoaşteţi şi ştiţi pe cine reprezint aici, în Europa. Ştiţi că „General Electronic” tutelează numeroase întreprinderi italiene. Sînt mai multe decît vă închipuiţi, domnule Baroldini, iar pentru produsele lor se face o largă publicitate prin presă. Şi „Cronaca degli scacchi” publică reclame pentru frigidere, aparate de radio, televizoare, picupuri, magnetofoane, dinamuri pentru automobile, lămpi fluorescente, aparate de precizie, celule fotoelectrice şi multe altele. Am dreptate ?

— Da, se auzise vocea slabă, aproape şoptită, a domnului Baroldini.

— Dacă nu vreţi să luaţi în seamă sfatul prietenesc al unui reprezentant al Federaţiei internaţionale de şah, poate că-l veţi asculta pe cel al reprezentantului societăţii „General Electronic of Ohio”...

Domnul Baroldini îşi rotise ochii în jur, privise mobilele din lemn scump şi statuetele de bronz de pe etajere, care reproduceau în miniatură opere celebre ale antichităţii şi ale Renaşterii italiene. Pe urmă privise pe fereastră la circulaţia de pe Corso Magenta, foarte animată la acea oră:

— Reportajul nu va apărea, spusese apoi cu aceeaşi voce stinsă.

La plecare, domnul Richard Cabral se oprise o clipă în uşă, ca să-şi pună mănuşile:

— Cît despre acet Filippo Nardi, spusese el neglijent, ar trebui să fiţi, după cum remarcam şi adineauri, mai circumspect. În general, vă recomand

mai multă exigenţă în alegerea colaboratorilor dumneavoastră. Acest Nardi e cît se poate de suspect. Dacă îmi este permis să vă mai dau un sfat...

— Am înţeles, murmurase domnul Baroldini. Va fi concediat.

CAPITOLUL AL DOUĂZECILEA

Unde vedem cum unele propuneri ademenitoare ale domnului Richard Cabral sînt respinse

— Prin urmare, aşa stau lucrurile, spuse Nardi cu un zîmbet cam amar către fostul său coleg.

— Da, chiar aşa.

— Domnului Richard Cabral îi datorez, deci, avantajul de a fi pe drumuri.

— Da, aşa îl cheamă: Richard Cabral.

Filippo Nardi îl bătu prieteneşte pe umăr pe fostul său coleg:

— Faptul că-i cunosc numele n-o să-mi astîmpere foamea. Dar, oricum, e frumos din partea ta că ai venit să-mi spui toate astea.

La despărţire, fostul coleg îl rugă, cu o mutră destul de îngrijorată :

— Ascultă, Nardi, ce ţi-am spus trebuie să rămînă între noi. Dacă domnul Baroldini ar afla... Ştii, am de gînd să mă însor cu secretara şi dacă rămîn fără slujbă...

— Nici o grijă, îl asigură Nardi. Am să fiu tăcut ca mormîntul. De altfel, nu cred să-l mai văd vreodată pe Baroldini. Sînt sătul pînă peste cap de patronatul lui. Şi de mutra lui, cum ar spune un prieten de-al meu din Bucureşti, Dinu Romanescu.

Colegul îi strînse mîna.

— Ce ai de gînd să faci acum ? îl întrebă din pragul uşii.

Filippo Nardi se gîndi puţin, apoi un zîmbet îi lumină toată faţa:

— Mai întîi, am să înapoiez un aparat fotografic pe care l-am cumpărat în rate. Apoi, cred că am să fac puţin pe detectivul.

Jos, în stradă, redactorul lui „Cronaca degli scacchi” cu care prietenul nostru Filippo Nardi fusese coleg, se gîndi : „Bietul Nardi, s-a ţicnit. Nici nu-i de mirare, după lovitura pe care a primit-o. Să fii dat afară, în vremurile astea grele... Auzi, să faci pe detectivul !”

Între timp, cel despre care fostul coleg credea că s-a ţicnit se întorsese în camera lui şi-şi reluase ocupaţiile. O chenzină e destul de greu de drămuit cînd ştii că alta nu mai urmează...

Dar nici de data asta nu-i fu dat să ajungă la capătul socotelilor, fiindcă proprietăreasa bătu la uşă şi-i spuse:

— Un domn doreşte să vă vorbească. Un adevărat domn.

În tonul femeii se citea un respect nemărginit şi reporterul îşi dădu seama că vizita aceasta îl făcuse să crească în stima proprietăresei mai mult decît

dacă ar fi plătit chiria pe un semestru înainte.

Aruncă o privire pe fereastră şi rămase pironit de uimire: în stradă, chiar în faţa modestei sale case, staţiona un automobil luxos, de ultimul tip, cu un şofer în uniformă cenuşie. Copiii cartierului se adunaseră in jurul maşinii şi priveau ca la un spectacol de bîlci, asemenea apariţie fiind cu totul neobişnuită pe îngusta şi întortocheata Via Ercole Ferrari.

Filippo Nardi înţelese atunci cine e vizitatorul său...

Domnul Richard Cabral era înalt şi avea umerii largi. Părul, argintiu la tîmple, era despărţit de o cărare impecabilă. Vizitatorul era îmbrăcat cu eleganţă şi odată cu el se răspîndi în cameră un miros discret de parfum.

Fostul redactor al lui „Cronaca degli scacchi” nu putea să sufere bărbaţii care se parfumează, iar pe domnul Richard Cabral nu-l putea suferi din motive cu totul speciale şi lesne de înţeles. Şi cum Filippo Nardi nu-şi ascundea niciodată sentimentele, trecu cu vederea faptul că vizitatorul său îi întinsese mîna.

— Ce doriţi ? îl întrebă cu răceală.

Domnul Richard Cabral nu păru supărat pentru faptul că rămăsese cu mîna întinsă şi spuse cu faţa toată numai zîmbet:

— Am plăcerea să vorbesc cu domnul Filippo Nardi, dacă nu mă înşel. Numele meu e Richard Cabral. Poate că aţi auzit de mine.

— Ce doriţi ? întrebă Nardi cu aceeaşi răceală.

— Permiteţi-mi să iau loc. Fumaţi ? Eu fumez foarte mult. Sper că nu vă deranjează dacă aprind o ţigară. De ce nu încercaţi şi dumneavoastră una dintre ţigările acestea. Sînt havane veritabile. Mi se trimit, pe baza unei comenzi speciale.

— Nu fumez ţigări de foi şi nici nu mă interesează ce fumaţi dumneavoastră; îmi inchipui că n-aţi venit să-mi ţineţi o conferinţă despre tutun sau să faceţi reclamă pentru o anumită marcă de ţigări. Spuneţi-mi ce doriţi.

Vizitatorul rîse amuzat:

— Îmi plac oamenii care au simţul umorului, domnule Nardi. Fiindcă simţul umorului este una dintre însuşirile caracteristice ale inteligenţei.

Ridică ochii în tavan şi oftă :

— Din păcate, inteligenţa e o floare atît de rară în zilele noastre.

Nardi întoarse capul şi privi pe fereastră, în stradă, unde şoferul în livrea cenuşie se certa cu copiii care ţineau neapărat să pipăie caroseria strălucitoare a maşinii domnului Richard Cabral.

— Apreciez, de asemenea, continuă acesta din urmă, faptul că vreţi să intrăm direct în subiect. Nici mie nu-mi place să vorbesc mult...

— N-am remarcat, îl întrerupse Nardi.

Domnul Richard Cabral zîmbi ca la o glumă bună:

— ...nu-mi place să vorbesc mult, fiindcă sînt un om de afaceri. Pentru mine, „time is money”, timpul e bani. Aşa că, vă spun fără ocol ce mă aduce la dumneavoastră. Mă interesează unele fotografii pe care le-aţi făcut în timpul turneului de la Bucureşti.

— Am făcut cîteva sute de fotografii în timpul turneului de la Bucureşti.

— Pe mine mă interesează numai cîteva dintre ele. Ca să fiu precis, aş vrea să achiziţionez filmele pe care figurează marele maestru internaţional Martin Dacosta şl secretarul său, domnul Jeffrey Miller.

— De ce ?

Vizitatorul zîmbi amuzat:

— Acest lucru n-are nici o importanţă. Să zicem că sînt colecţionar, un pasionat colecţionar de asemenea filme.

Apoi, domnul Richard Cabral deveni serios şi întrebă scurt:

— Cît?

— Nu înţeleg..., se prefăcu Nardi şi pe faţa lui se citea atîta nevinovăţie, încît domnul Cabral se simţi o clipă tentat să-l ia în serios. Dar numai o clipă.

— Cît costă filmele? insistă el.

— A, filmele, făcu Nardi luminîndu-se la faţă. Filmele costă o nimica toată. Se găsesc la orice magazin. Un film cu treizeci şi şase de imagini costă o bagatelă de cîteva lire.

Domnul Richard Cabral rîse din nou, măgulitor, dar Nardi văzu că începuse să bată darabana cu degetele pe marginea mesei.

— Domnule Filippo Nardi, în timpul turneului de la Bucureşti, făcînd acele fotografii, aţi dat dovadă de mult talent, de multă ingeniozitate. Eu fac parte dintre cei care apreciază talentul şi ingeniozitatea mai presus de orice. Şi fiindcă, după cum v-am mai spus, sînt om de afaceri, această apreciere se traduce la mine în cifre, capătă un echivalent în bani. Nu ştiu dacă mă înţelegeţi...

— Oh, vă înţeleg foarte bine, domnule Cabral.

— Eram sigur că mă veţi înţelege. Dumneavoastră nu aţi făcut fotografiile acelea numai de dragul artei, ci într-un anumit scop...

— Foarte adevărat, domnule Cabral. Concluziile dumneavoastră sînt corecte: Am făcut fotografiile într-un anumit scop.

— Este firesc deci să fiţi recompensat. La ce sumă apreciaţi talentul şi ingeniozitatea pe care le-aţi cheltuit cu prilejul acelor fotografii ? Cu alte cuvinte, cît trebuie să plătesc pentru a ajunge în posesia filmului ? Sînt sigur că putem ajunge la o înţelegere.

Domnul Richard Cabral scoase un carnet de cecuri şi un stilou cu capacul de aur şi aşteptă ca Nardi să vorbească.

— Fotografiile făcute la Bucureşti nu sînt de vînzare.

Gîndindu-se că reporterul vrea să ridice preţul, domnul Cabral continuă să zîmbească:

— Totul e de vînzare, depinde numai de preţ. Lucrurile despre care se spune, de obicei, că nu sînt de vînzare sînt mai scumpe. Atîta tot!

— Nu, domnule Cabral, nu e chiar totul de vînzare. Fotografiile pe care le-am făcut la Bucureşti, de pildă. Am promis că voi trimite filmul cu negativele la Paris, domnului Roland Despreux, şi mă voi ţine de cuvînt.

Auzind numele profesorului Roland Despreux, domnul Cabral avu un gest de iritare. Pentru prima oară îşi dădu seama că ziaristul vorbea serios. Tăcu o vreme, jucîndu-se cu stiloul. Apoi spuse:

— Evident că nu vă pot sili să-mi vindeţi filmul. Dacă socotiţi că veţi obţine un preţ mai bun de la domnul profesor Despreux.

— Nu-i vînd filmul, spuse Nardi obosit. I-l dăruiesc.

Domnul Richard Cabral închise stiloul cu o mişcare bruscă şi-l vîrf în buzunar:

— Domnule Nardi, sînt informat că vă aflaţi actualmente într-o situaţie care nu vă îngăduie să faceţi asemenea daruri costisitoare.

— Iar eu sînt informat, domnule Cabral, că dumneavoastră vă datorez situaţia în care mă aflu actualmente. După cum vedeţi, sîntem amîndoi destul de bine informaţi.

Din nou, vizitatorul avu acel gest de enervare. Lui Nardi i se păru că a vorbit prea mult. N-ar fi vrut să-l dea de gol pe prietenul său, cel care făcea curte secretarei domnului Baroldini. Dar domnul Richard Cabral începu din nou să zîmbească:

— Ca să vedeţi că informaţiile mele sînt complete, zise el, am să vă fac altă propunere. Ştiu că sînteţi inginer şi specializat în electronică. Şi mai ştiu că... hm... sînteţi oarecum liber acum. În calitatea mea de reprezentant al societăţii “General Electronic of Ohio”, de care, probabil, aţi auzit...

Filippo Nardi tresări:

— Da, am auzit. Am auzit chiar foarte bine.

— După cum vă spuneam, deci, în această calitate sînt în măsură să vă ofer un angajament la una dintre întreprinderile italiene care lucrează total sau parţial cu capitalul nostru. Avînd în vedere calificarea dumneavoastră ridicată, după cum vedeţi şi în această privinţă sînt informat, vă pot garanta un salariu pentru care vă vor invidia toţi foştii colegi de la „Cronaca degli scacchi”.

Vizitatorul îşi roti privirea prin camera sărăcăcios mobilată, apoi privi pe fereastră, unde se vedeau casele cu geamuri mici şi ziduri leproase, de pe Via Ercole Ferrari, şi adăugă:

— Nu veţi mai fi nevoit să locuiţi în cartierul acesta, veţi avea o locuinţă

corespunzătoare, iar Porta Nuova va rămîne o amintire neplăcută.

— Şi ce trebuie să fac pentru, a obţine această slujbă?

Domnul Richard Cabral rîse cu poftă, dînd a înţelege că apreciază gluma bună a ziaristului:

— Un lucru simplu, zise el. Să-mi remiteţi filmul acela despre care chiar dumneavoastră mi-aţi spus că se găseşte la orice magazin şi costă o bagatelă de cîteva lire. În loc să-l dăruiţi profesorului Despreux, dăruiţi-mi mie filmul făcut la Bucureşti şi veţi căpăta conducerea tehnică a unei secţii importante dintr-o mare fabrică de aparataj electronic.

Filippo Nardi se sculă în picioare, vrînd să dea a înţelege vizitatorului său că socoteşte convorbirea terminată:

— Cele ce mi-aţi spus, domnule Cabral, au fost nu numai ademenitoare, ci şi foarte interesante. Ele m-au făcut să trag unele concluzii îmbucurătoare. Vi le împărtăşesc cu plăcere, fiindcă îmbucurătoare sînt numai pentru mine: pentru dumneavoastră vor fi, sper, destul de dezagreabile.

Reporterul se opri să răsufle, apoi continuă, silindu-se să imite zîmbetul mieros al vizitatorului său :

— În primul rînd, mi-am dat seama că nu sînteţi chiar atît de bine informat cum vă place să credeţi. Dovada: Eraţi convins că orice se poate cumpăra pe lumea asta, şi iată că filmul meu nu e de vînzare. Şi ştiţi de ce nu e de vînzare ? Fiindcă eu sînt îndrăgostit de jocul de şah şi socotesc că atmosfera unor concursuri la care participă oameni de teapa lui Dacosta trebuie însănătoşită. Filmul acesta, domnule Cabral, reprezintă conştiinţa mea, care nu e de vînzare. Decît să renunţ la conştiinţa mea, mai bine să trăiesc pînă la sfîrşitul zilelor în cartierul Porta Nuova, pe Via Ercole Ferrari. Mi-am făcut, de curînd, la Bucureşti, doi prieteni: Anton Ciuperceanu şi Dinu Romanescu. Dacă v-aş vinde filmul, n-aş mai putea să privesc în ochii lor şi mi-ar fi scîrbă de mine. Dar toate astea, probabil că nu le înţelegeţi, domnule Richard Cabral pentru dumneavoastră, conştiinţa este carnetul de cecuri, este contul la bancă.

Fără să-şi dea seama, vizitatorul îşi coborî privirea spre carnetul de cecuri care rămăsese deschis pe masă. Filippo Nardi îşi vîrî mîinile în buzunar, căutînd să-şi ascundă tremurul nervos al degetelor, şi continuă:

— O altă concluzie la care am ajuns, domnule Cabral, este că vă interesează în cel mai înalt grad fotografiile pe care le-am făcut la Bucureşti. Pentru a ajunge în posesia filmului, sînteţi dispus să cheltuiţi o sumă respectabilă. Asta mă bucură nespus, fiindcă dovedeşte cu prisosinţă că, prin aceste fotografii, am reuşit să lovesc unde trebuie. De aceea le-am şi făcut.

Domnul Richard Cabral închise carnetul de cecuri şi-l băgă în buzunarul elegantei sale haine. Apoi se ridică în picioare şi cu un surîs dispreţuitor începu să-şi pună mănuşile.

— N-am terminat încă, domnule Cabral, zise Nardi. Nu v-am spus încă a treia concluzie la care am ajuns. O concluzie foarte interesantă, care se desprinde limpede atît din conversaţia pe care aţi purtat-o astăzi în luxosul birou al domnului Baroldini de pe Corso Magenta, cît şi din cele ce mi-aţi spus personal.

— Concluziile dumitale au încetat să mă mai intereseze, spuse domnul Cabral, îndreptîndu-se spre uşă.

— A treia concluzie, zise Nardi, ridicînd tonul şi strîngînd pumnii, este că dumneata eşti complicele lui Dick Martin şi al lui Jeffrey Miller. Nu, nu complicele, ci şeful lor. Vrei să ştii ce eşti ? Un escroc, domnule Richard Cabral, asta eşti, un escroc !

Richard Cabral se opri cu mîna pe clanţa uşii. Ochii i se întunecaseră şi i se umflase o vînă de la gît:

— Am să te strivesc ca pe un vierme, şuieră el.

— Un escroc ! ţipă Nardi. Faptul că ai un cont la bancă şi maşină cu şofer în livrea nu schimbă cu nimic fondul chestiunii. Eşti un escroc, o canalie !

— Ca pe un vierme am să te strivesc, urlă Cabral scos din fire. Vă cunosc eu pe voi, comuniştii. Avem ac de cojocul vostru.

— Un escroc, urlă Nardi, pierzîndu-şi controlul. Ieşi afară, canalie !

Puse mîna pe un tampon cu sugativă şi-l azvîrli cu putere, dar nu nimeri decît uşa, care se închidea în urma vizitatorului grăbit.

Cîteva clipe după aceea, domnul Richard Cabral, care tocmai se suise în maşină, fu speriat de un zgomot puternic pe care nu şi-l putea explica şi-i spuse şoferului să demareze cu toată viteza. Copiii de pe Via Ercole Ferrari, ţinuţi pînă atunci la o distanţă respectuoasă de şoferul în livrea cenuşie, cunoşteau însă natura zgomotului care-l speriase pe domnul Cabral, fiindcă observaseră că pe acoperişul frumosului automobil se spărsese un ghiveci cu flori. Ghiveciul pornise de undeva de la etaj, cam din locul unde se afla fereastra camerei locuite de prietenul nostru Filippo Nardi, fost redactor al revistei „Cronaca degli scacchi”.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI UNULEA

Unde prietenul nostru Filippo Nardi e cît pe ce să cadă dintr-un copac

Cîteva minute după plecarea atît de precipitată a domnului Richard Cabral, proprietăreasa prietenului nostru Filippo Nardi se arătă din nou în pragul uşii:

— Nu-mi plac scandalurile în casa mea, începu femeia.

— Cît datorez pentru chirie ? întrebă Nardi.

Proprietăreasa numi, suma.

— Bine. Adaugă la asta şi preţul ghiveciului cu muşcate de pe fereastră. L-am... s-a... mi-a căzut din mînă şi s-a spart.

După ce plăti, privirea proprietăresei se îmblînzi ca prin farmec, înainte de a pleca, ea scoase din buzunarul şorţului o scrisoare:

— A venit în timp ce eraţi cu domnul acela. N-am vrut să vă deranjez.

Ziaristul luă plicul, care avea timbre romîneşti, şi-l desfăcu. Era scrisoarea din Sinaia, a lui Anton Ciuperceanu. O citi şi o reciti, dus pe gînduri: „*Dintre prietenii noştri, eşti cel mai aproape de St. Paul.. Poate într-o duminică liberă te repezi pînă acolo...*”

Acum, Filippo Nardi ştia ce destinaţie trebuia să dea sumei ce mai rămăsese din ultima sa chenzină. Deschise sertarul mesei de lucru şi scoase un orar al trenurilor; apoi îşi consultă ceasul: mai era o oră pînă la plecarea trenului care-l interesa. Se aşeză şi aşternu în grabă cîteva rînduri către prietenul său Anton Ciuperceanu, anunţîndu-l că a fost concediat şi că are acum destul timp ca să se deplaseze la St. Paul.

Jos, în stradă, aruncă scrisoarea în prima cutie poştală care-i ieşi în cale, apoi luă tramvaiul, care-l lăsă în cîteva minute la Gara Centrală.

Străbătu în grabă peroanele, încă destul de animate, deşi era aproape ora zece seara. În faţa vagonului de dormit al expresului Milano-Paris, conductorul, un om în vîrstă, cu păr argintiu, stătea în poziţia reglementară, cu mîinile înmănuşate în alb, lipite de vipuşca pantalonilor, aşteptîndu-şi pasagerii.

— Ce mai faci, unchiule ? spuse Nardi apropiindu-se.

— Filippo ! strigă bătrînul, luminîndu-se la faţă, şi-şi îmbrăţişă nepotul, încălcînd astfel instrucţiunile de serviciu care recomandă salariaţilor companiei „Wagons Lits” o anumită ţinută.

Ziaristul îşi consultă ceasul. Pînă la plecarea trenului mai era aproape o jumătate de oră. Îi explică unchiului ce dorea de la el.

— Loc ar fi destul, spuse acesta gînditor. Am multe cuşete neocupate. Trăim vremuri grele, băiete. Oamenii bogaţi sînt grăbiţi, călătoresc cu avionul, iar cei săraci nu prea călătoresc, iar atunci cînd o fac, nu folosesc vagonul de dormit. Dar, în sfîrşit, să vedem ce pot face pentru tine...

Unchiul fu nevoit să se întrerupă, pentru a conduce în compartimentul ei pe o englezoaică bătrînă care călătorea cu o domnişoară de companie şi cu un căţel urît.

După cîteva minute, bătrînul conductor se întoarse şi-i spuse nepotului:

— Urcă. Ai să călătoreşti în cuşeta mea. Am vorbit cu conductorul de bilete. Are vîrsta mea şi călătorim împreună de vreo patruzeci de ani. Pînă la St. Paul ai spus ? Schimbi trenul la Castelvecchio. Sosirea la ora unu şi patrusprezece, două minute oprire. Sper să n-avem nici un control pînă acolo. Inspectorii noştri nu se prea deranjează noaptea.

Drumul decurse în condiţii , bune. Deşi avusese o zi foarte obositoare, Filippo Nardi nu putu să doarmă. „Aseară cînd m-am culcat” se gîndi cu amărăciune - „aveam slujbă şi leafă. Astăzi...”. Simţi nevoia să vorbească despre necazurile sale cu cineva şi-i povesti unchiului, în cîteva cuvinte, cum ajunsese şomer.

— Trăim vremuri grele, băiete, spuse bătrînul, clătinînd capul. Trăim vremuri foarte grele... Şi acum, ce ai de gînd să faci? Ţi s-a promis o slujbă la St. Paul ?

Nardi zîmbi fără veselie:

— Nu, unchiule, nu mi s-a promis vreo slujbă, nici la St. Paul şi nici în altă parte. Dimpotrivă. Un domn, pe numele său Richard Cabral, mi-a dat să înţeleg că nu voi mai obţine vreo slujbă nici ca ziarist şi nici ca inginer.

Bătrînul se întristă, dar nu întrebă cine e domnul Richard Cabral şi de ce îl duşmăneşte pe nepotul său.

— Cred, continuă Nardi, că am să plec acasă, în Calabria, să-i ajut tatei să-şi sape grădina de zarzavat din spatele casei. Altceva nu văd în perspectivă...

Unchiul se întristă şi mai mult:

— De aceea, zise, ai învăţat tu atîta carte? Ca să sapi grădina de zarzavat?

Tăcură cîtva timp. Apoi, Nardi îşi aminti de colega lui, Trude Hartmann de la „Der Abend” şi izbucni:

— Capul sus, unchiule! N-o să fie veşnic aşa. Necazurile trec, viaţa e frumoasă şi merită să fie trăită.

Se scotoci prin buzunare şi scoase un pacheţel mic, de formă cilindrică:

— Cînd ajungi la Paris, unchiule?

— Mîine, ora unsprezece şi patruzeci, Gare de Lyon.

— Te rog să-mi faci un serviciu: imediat ce soseşti, predă acest pacheţel la adresa indicată.

Bătrînul îşi puse ochelarii şi citi cu voce tare:

— Profesor Roland Despreux...

— Unchiule, să-l păzeşti ca pe ochii din cap. E foarte preţios.

— Foarte preţios?! Băiete, nu cumva te-ai apucat de contrabandă? întrebă celălalt îngrijorat.

Nardi rîse cu poftă:

— Nu, unchiule, fii pe pace. Conţinutul acestui pacheţel e preţios numai pentru mine şi pentru destinatar.

Se gîndi o clipă, apoi adăugă:

— Şi pentru domnul Richard Cabral, de care ţi-am vorbit. Pentru alţii e lipsit de orice valoare. Înăuntru e un film, desfă hîrtia şi te vei convinge. Un

simplu film.

……

La Castelvecchio, ziaristul trebui să aştepte mai mult de trei ore pînă la plecarea autobuzului care făcea legătura cu St. Paul. Petrecu timpul acesta plimbîndu-se cu paşi mari, cufundat în gînduri, de-a lungul peronului gării.

La un moment dat, ajunse la una dintre extremităţile peronului, unde începeau liniile de garaj spre magaziile de mărfuri. Privi o vreme, distrat, la munca personalului de noapte al magaziei, care descărca lăzi cu inscripţia: „Atenţiune! Fragil!" Deodată tresări: pe una dintre lăzi zărise binecunoscuta emblemă; „G.E.O. - Cincinnati".

Filippb Nardi se apropie de muncitori şi le oferi ţigări, intrînd în vorbă:

— Sînt grele ?

— Nu prea. Lăzile pe care scrie „Fragil" nu sînt niciodată grele, răspunse unul dintre lucrători cu experienţa anilor îndelungaţi ai acestui fel de muncă.

— „G.E.O. – Cincinnati", „made in U.S.A.", citi Nardi cu voce tare.

Fluieră îndelung, prefăcîndu-se mirat:

— Vin de departe lăzile astea. Au trecut şi Oceanul. Primiţi des asemenea marfă ?

— Din cînd în cînd cîte o ladă sau două. Dar anul trecut am avut un tren întreg, pe care a trebuit să-l descărcăm într-o singură noapte.

Se întoarse către un alt lucrător:

— Îţi aminteşti, Luigi ?

— Cum să nu, răspunse cel întrebat. A venit domnul acela care ne-a promis cîte o primă. Toată echipa noastră a lucrat atunci pe spetite. Erau vreo zece sau douăsprezece vagoane. Pe măsură ce le descărcăm, veneau camioanele de la St. Paul şi încărcau lăzile.

— De la St. Paul? se miră Nardi. Credeam că lăzile astea sînt pentru Castelvecchio.

— Nu. Lăzile „made in U.S.A." sînt totdeauna pentru St. Paul. Cum îl cheamă pe destinatar, Luigi, că i-am uitat numele ?

Cel căruia i se spunea Luigi îşi aprinse bricheta şi la flacăra cii citi menţiunea de pe eticheta lăzii:

— Richard Cabral. Vila Montrose. St Paul.

……

Filippo Nardi ajunse la St. Paul în zorii zilei. De la gară, drumul urca spre centrul orăşelului în pantă lină. Răcoarea dimineţii îl înfioră pe tînărul nedormit. I se păru că de pe vîrful acoperit cu zăpadă al muntelui înalt ce străjuia orăşelul coborau valuri de aer rece. Casele, clădite în majoritate din bîrne şi înconjurate de grădini, se răsfirau pînă departe printre sinuozităţile împădurite de la poalele muntelui.

Peste cîteva minute se afla în piaţa din centrul localităţii, unde între primărie şi stabilimentul balnear descoperi o firmă: „L'auberge de l'Ours Noir, hotellerie”[6]. Socotind probabil că explicaţia scrisă nu e suficientă şi ci puţină reclamă nu strică, proprietarul hanului pusese să i se picteze pe firmă un urs negru care bea pe nerăsuflate o uriaşă cană cu bere spumoasă.

Locuind de mulţi ani la Milano şi iubitor de artă, Filippo Nardi cunoştea în original unele opere ale lui Da Vinci, picturile lui Rafael din Galeria Brera şi remarcabilele opere aflate în castelul Sforza. Dar în clipa, aceasta, pătruns de oboseală, de foame şi de frig, ursul negru şi beţiv de pe firma hanului i se păru o capodoperă a artelor plastice...

Dnpă ce se ospătă, răspunzînd monosilabic la întrebările hangiului vorbăreţ, Filippo Nardi închirie o cameră pe un preţ destul de moderat: era la începutul lui aprilie şi sezonul de iarnă se terminase, iar oaspeţii celui de vară încă nu sosiseră.

Seara, ziaristul coborî în sala de mîncare şi după ce îşi comandă o cină substanţială se arătă dispus să sporovăiască puţin cu domnul Gaston, hangiul.

— Unde se află vila Montrose ? întrebă.

— La capătul aleii care duce spre izvoarele minerale. E cea mai mare şi mai frumoasă vilă din localitate.

Nardi îşi memoră adresa. Afară începuse-să se întunece, iar clienţii nu se prea înghesuiau la „Ursul negru”.

— Ia-ţi în contul meu o halbă de bere, domnule Gaston. Vila Montrose e locuită acum ?

— Da. De vreun an e locuită în permanenţă. E proprietatea unui american bogat.

— Mi-am închipuit că e vorba de un american. La Castelvecchio mi s-a spus că, în urmă cu cîteva luni, s-au adus la vila Montrose numeroase lăzi cu mărfuri venite din America.

Domnul Gaston, ca orice hangiu care se respectă, era temeinic informat despre tot ce se petrece în localitate:

— Asta s-a întîmplat acum un an, după ce americanul a cumpărat vila. O noapte întreagă au duduit camioane pe străzile orăşelului. La noi, fiind o localitate climaterică şi balneară, zgomotul e interzis prin lege. Camioanele nu au voie să circule pe strada principală. Dar americanul nici nu s-a sinchisit. Cred că e foarte bogat, fiindcă a doua zi a plătit amenda către municipalitate fără să clipească măcar.

— Ce o fi fost în lăzile acelea ?

— Cine poate să ştie ?! La început, cetăţenii noştri au crezut că americanul vrea să facă o fabrică şi aduce, în lăzi, piesele de maşini. Primarul

[6] Hotelul “La Ursul negru” (l. fr.)

nostru a fost acolo şi l-a anunţat că nu este permisă înfiinţarea unor întreprinderi industriale în cuprinsul localităţii. Dar americanul i-a spus că nu face vreo fabrică, ci numai cîteva amenajări şi transformări după gustul său, fiindcă are de gînd să se mute aici cu cîţiva prieteni..

— Mai ia-ţi o bere, domnule Gaston. Tot în contul meu, se înţelege. Prin urmare, n-a făcut o fabrică...

— Nu. Mai întîi a adus nişte zidari italieni, care au lucrat cîteva zile în subsolul vilei. Pe urmă, după ce au plecat, au venit mecanici francezi şi elveţieni, care au lucrat mai bine de două săptămîni. N-am putut afla ce lucrau fiindcă nu părăseau curtea vilei. Acolo dormeau şi tot acolo li se aducea mîncarea. După ce au terminat, au plecat şi nimeni n-a mai auzit de ei..

— E foarte interesant ce povesteşti dumneata, domnule Gaston. Dar poate că totuşi... vreau să zic, o fabrică...

— Nu, nu poate fi fabrică. La vila Montrose nu sînt muncitori, numai trei prieteni de-ai americanului şi cîţiva servitori. Unde s-a mai pomenit fabrică fără muncitori ?

— Da, încă o dată trebuie să-ţi dau dreptate, domnule Gaston. Unde e o fabrică, trebuie să fie şi muncitori.

Filippo Nardi plăti consumaţia, cu care prilej constată cu îngrijorare că ceea ce mai rămăsese din ultima lui chenzină scădea cu repeziciune. Apoi îi spuse amabilului proprietar al „Ursului negru” ca va ieşi să facă o plimbare, ca să inspire puţin din celebrul aer ozonat care face renumele localităţii St. Paul.

— Unde sînt izvoarele de ape minerale ? se interesă el.

Domnul Gaston ieşi în stradă şi-i arătă clientului său pe unde trebuie să meargă ca să ajungă la pavilionul izvoarelor. Ziaristul mulţumi şi porni cu pas agale şi cu aerul unui om care nu are nimic de făcut şi nici măcar nu ştie cum să-şi piardă timpul. Deşi nu era în plin sezon, pentru St. Paul, ca şi pentru orice localitate de vilegiatură, asemenea atitudine din partea unui străin n-avea nimic neobişnuit.

Vila Montrose era situată la marginea orăşelului, în capătul unei alei pietruite, străjuite de pini. Era înconjurată de un zid înalt, întrerupt numai în partea dinspre faţadă de către o poartă, destul de largă, din fier masiv.

Trecînd prin dreptul porţii, prietenul nostru Filippo Nardi zări în curte, chiar în fata peronului intrării principale a vilei, un automobil modern. Intrarea era puternic luminată, ca de altfel cele mai multe încăperi aie faţadei, astfel că Nardi era sigur că nu s-a înşelat cînd a recunoscut maşina. „Primul punct: amicul Cabral e aici” - murmură el.

Ajungînd la capătul zidului care înconjura curtea vilei, ziaristul se uită de-a lungul aleii şi văzu că e pustie. Fără să stea mult pe gînduri, se agăţă cu mîinile de creastă zidului şi, folosind ca suport pentru picior o cărămidă ieşită în

afară, sări în curtea vilei. „Dacă mă prinde amicul Cabral”, se gîndi -, „mă dă pe mîna poliţiei”, Apoi rîse: un rîs liniştit, care nu se exterioriza prin nici un sunet.

Cititorul se întreabă, poate, ce-l face pe prietenul nostru Filippo Nardi, care a încălcat legea, pătrunzînd la adăpostul întunericului pe o proprietate străină, să rîdă. Răspunsul este că, în clipa aceea, fostului redactor al lui „Cronaca degli scacchi” ii venise o idee năstruşnică; anume: că, în situaţia în care se află de cînd domnul Baroldini l-a dat afară, n-ar fi cine ştie ce nenorocire dacă statul s-ar însărcina să-l întreţină vreo cîteva săptămîni... Numai locul de cazare - în cazul acesta, închisparea oraşului St. Paul - nu-i prea convenea prietenului nostru Nardi şi de aceea se hotărî să fie prudent, optînd astfel pentru prima soluţie: aceea ca în viitorul apropiat să se ocupe de grădina părintească din satul calabrez natal.

Ţinîndu-se în umbra pinilor din curte, care împreună cu întunericul ofereau un adăpost excelent, Filippo Nardi trecu în spatele vilei, unde se afla intrarea de serviciu. Aici văzu o camionetă, din care doi oameni tocmai descărcau o ladă. „Marfa de la Castelvecchio, din noaptea trecută” - îşi zise el.

Cei doi încercară să ducă lada în clădire, dar se pare că intrarea era prea îngustă, ceea ce stîrni un torent de înjurături din partea unuia dintre ei. Celălalt dispăru o clipă şi se întoarse cu cîteva unelte, apucîndu-se să desfacă lada. Capacul de lemn fu înlăturat, după care urmară cîteva foi de carton şi un strat de talaş fin. În sfîrşit, scoaseră, pe rînd, mai multe obiecte ambalate în plastic transparent, pe care le transportară, cu multă precauţie, în vilă.

Lui Filippo Nardi, inginer cu înaltă calificare, după cum recunoscuse însuşi domnul Cabral, îi fu îndeajuns o singură privire ca să-şi dea seama ce erau acele obiecte atît de grijuliu ambalate. „Punctul doi” - murmură -, „se descarcă tuburi electronice, producţie «G.E.O. - Cincinnati»“.

Această constatare nu păru să-l mire din cale afară. Dimpotrivă, după atitudinea lui, se putea deduce că ea nu face decît să întărească o părere pe care şi-o făcuse mai de mult, să verifice printr-un amănunt o presupunere a sa.

Continuînd să ocolească vila, Filippo Nardi ajunse în partea opusă aleii de pini pe care venise. Aici, o singură fereastră era puternic luminată, la parter. „Ca să ştiu ce se petrece în spatele geamului” - se gîndi -, „aş da o chenzină din leafă... dacă aş mai avea vreuna de primit”. O siluetă se mişca prin camera luminată şi Nardi îl recunoscu pe domnul Richard Cabral, care deschise larg fereastra, lăsînd să iasă un val de fum. În colţul gurii avea nelipsita lui ţigară de foi.

Atunci, Filippo Nardi făcu ceva ce nu mai făcuse din vremea cînd era copil şi se juca în livada părintească din Calabria: din cîteva sărituri ajunse la un copac situat chiar în faţa ferestrei luminate şi se caţără în el cu agilitate! O agilitate de care fu uimit el însuşi, avînd în vedere lipsa de antrenament: livada

părintească rămăsese de mulţi ani în urmă...

În încăperea ce i se păru a fi mobilată ca o bibliotecă Nardi zari pe Martin Dacosta şi pe Jeffrey Miîler, cărora domnul Richard Cabral le vorbea pe un ton destul de răstit, se pare, judecînd după gesturile sale violente. Dar acolo mai era cineva, aşezat cu spatele spre fereastră. O clipă mai tîrzîu, cînd necunoscutul se întoarse în profil, Filippo Nardi văzu că avea obrazul stîng brăzdat de o cicatrice.

„Punctul trei: amicul José Segovia e printre noi” - îşi zise Nardi. Erau, desigur, şi alţi oameii care aveau o cicatrice pe faţă, dar ziaristul observă că individul din bibliotecă fuma ţigări de foi şi avea o floare la butonieră. Aceste amănunte corespundeau cu descrierea dată în scrisoarea domnului Alonso Garcia-Gomez din Buenos Aires, scrisoare pe care Anton Ciuperceanu o citise, în copie, prietenului Filippo Nardi. Prin urmare, Jo „Cicatrice” se împăcase cu Dick...

Prea mult timp pentru aceste reflecţii n-avu prietenul nostru Filippo Nardi, deoarece atenţia îi fu atrasă de lumina care izbucni printr-o fereastră cu gratii de la demisol, situată chiar sub bibliotecă. Cei doi care descărcaseră lămpile electronice din camionetă pătrunseseră în încăperea de la demisol, aprinseseră lumina şi desfăceau acum ambalajele transparente ale tuburilor. Ceea ce văzu Filippo Nardi în această încăpere îl făcu să tresară atît de puternic, încît fu cît pe aci să cadă din copac.

Pe un neavizat, probabil că aspectul încăperii, deşi neobişnuit, nu l-ar fi surprins peste măsură: de-a lungul a trei dintre pereţi, din podea pînă în tavan, se aflau dulapuri metalice în genul *safé*-urilor blindate din subsolul unei bănci; unele dintre ele aveau montate aparate ciudate, de formă circulară sau romboidală, cu gradaţii şi ace indicatoare, altele aveau butoane de diferite culori şi deschizături înguste, ca aparatele telefoanelor publice sau cele care eliberează, în schimbul unor fise, bilete de peron. În centrul încăperii se afla o masă din acelaşi metal argintiu, prevăzută cu aparate, butoane colorate, manele, cadrane cu ace indicatoare.

Dar prietenul nostru Filippo Nardi nu era un neavizat, ci inginer specializat în electronică, şi de aceea, înfăţişarea încăperii de la demisolul vilei Montrose produsese asupra lui o asemenea impresie, încît nu lipsise mult ca să cadă din copacul în care se căţărase. „Punctul patru” - murmură el. „Ei da, punctul patru e cel mai interesant...”

Cîteva minute mai tîrziu, fluierînd vesel, Filippo Nardi cobora aleea cu pini care ducea spre centru. Ajuns la „Ursul negru”, ceru domnului Gaston o halbă cu bere, după care se aşează într-un colt retras, scoase stiloul şi începu să aştearnă pe hîrtie unele consideraţii despre ceea ce numea el „punctul patru”.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI DOILEA

Unde unele explicaţii ale lui Anton Ciuperceanu sfîrnesc uimirea reporterului Dinu Romanescu

Tovarăşa Olga pătrunse în biroul lui Anton Ciuperceanu şi-l anunţă că este căutat la telefon.

— În felul acesta nu voi putea termina niciodată lucrările restante, oftă secretarul federaţiei noastre de şah şi ridică receptorul.

De la capătul celălalt al firului se auzi o voce cunoscută:

— Aici Dinu Romanescu. Tovarăşe Ciuperceanu, într-un sfert de oră trec să te iau. Mergem împreună undeva... ai să vezi unde.

— Imposibil. Mîine plec la Amsterdam. Lucrările restante...

— Dăle-ncolo de lucrări restante. Am primit o scrisoare de la Filippo Nardi. Mă roagă să-ţi comunic imediat conţinutul ei. Nu ţi-a scris şi dumitale ca să facă economie de timbre.

Anton Ciuperceanu şovăi. Dar vocea din receptor nu-i dădu răgaz să se gîndească :

— Scrisoarea e din St. Paul. Necunoscutul şahist a fost identificat. „Pobeda" redacţiei mă aşteaptă. Într-un sfert de oră...

Reporterul se ţinu de cuvînt şi într-un sfert de oră se aflau instalaţi în maşina, unde Anton Ciuperceanu citi scrisoarea pe care Fiiîppo Nardi o redactase în hanul „La Ursul negru" din St. Paul. Dinu Romanescu, care urmărea cu viu interes reacţiile pe care lectura scrisorii le producea asupra lui Ciuperceanu, rămase dezamăgit; secretarul federaţiei noastre de şah citi scrisoarea cu mult calm, iar la sfîrşit o împături, o puse în plic şi o înapoie cu cuvintele:

— Lucrurile s-au lămurit aşa cum prevăzusem.

— Cum ?! izbucni reporterul. Ai prevăzut că Nardi va găsi la St. Paul o maşină electronică de calcul ? Ai prevăzut că misteriosul şahist care joacă sub pseudonimul Dacosta, că formidabilul combinator, calculator de variante, cunoscător al teoriei şahiste, cu atacuri neaşteptate şi apărare de nepătruns, nu este altceva decît o maşină, un şir de tuburi electronice ?

— Da. Poate că nu mi-au fost chiar atît de limpezi unele amănunte, dar cred că la întrebarea dumitale pot răspunde afirmativ cu cugetul împăcat. De altfel, şi Filippo Nardi bănuia ceva, de asta mi-am dat seama din unele aluzii care i-au scăpat.

Dinu Romanescu se răsturnă pe canapeaua maşinii şi se întristă.

-- Eu n-am bănuit nimic, spuse el.

— Nu mă miră, zîmbi Ciuperceanu.

Reporterul îl privi cercetător încercînd să descopere vreo urmă de ironie

răutăcioasă pe faţa lui. Remarca lui Ciuperceanu îi amintise de unele asemănătoare pe care le făcea cîteodată Trude Hartmann.

— Ce vrei să spui cu asta ? întrebă. Mi-aţi ascuns vreo descoperire care v-a dus la această concluzie ? Filippo Nardi pretindea că mi-e prieten...

— Cred că Filippo Nardi ţi-e într-adevăr prieten şi te rog să mă crezi că nu ţi-am ascuns nimic din ceea ce ştiam în legătura cu cazul Dacosta-Miller. Cunoşteai toate el ementele pe care le cunoşteam şi noi. Avantajul pe care l-am avut a fost specializarea noastră în anumite domenii, specializare pe care dumneata n-o ai.

— Nu înţeleg. Fii te rog mai explicit.

— Filippo Nardi este inginer şi specialist în electronică. Ne-a povestit că a lucrat cîtva timp într-o uzină din Livorno, filială a trustului G.E.O. În aparatul lui Dacosta a găsit transistori cu emblema „G.E.O. - Cincinnati”, iar radiovaliza lui Miller avea aceeaşi marcă de fabrica.

— Ei şi?

— În scrisoare, el arată că a fost vizitat de un reprezentant al acestui trust, care i-a oferit bani pentru filmul cu imaginile făcute în timpul „turneului de primăvară”. De altfel, din cauza aceluiaşi individ, Richard Cabral e numele lui, Nardi a rămas şomer. Şi despre asta scrie, dacă îţi aminteşti.

— Totuşi nu vad...

— Pentru Filippo Nardi, toate astea n-au fost întîmplătoare. El cunoaşte bine activitatea acestei mari societăţi, ştie că este specializată în construcţia maşinilor electronice de calculat, a „creierilor” electronici, cum se mai numesc. În timp ce ne frămîntam să descoperim identitatea misterioşilor „şahişti”, aflaţi la o mie cinci sute de kilometri în direcţia, vest-nord-vest, Nardi respingea, una cîte una, ipotezele pe care le clădeam noi. Şi făcea acest lucru cu argumente perfect logice. Şi ştii de ce ? Fiindcă el ajunsese mai de mult foarte aproape de soluţia problemei. Puţin timp după el, am început să bănuiesc şi eu adevărul.

Dinu Romanescu se uită uimit la secretarul federaţiei de şah.

— Dar dumneata, zise, nu eşti inginer. Am impresia că te pricepi la electronică tot atît cît mă pricep şi eu.

— Foarte adevărat, zîmbi Ciuperceanu. În schimb mă pricep la ceva la care dumneata nu te pricepi.

— ?!?

— La jocul dş şah.

— ?!?

— Da, oricît ar părea de curios, cunoştinţele mele teoretice şi practice în domeniul jocului de şah m-au ajutat să ajung foarte aproape de soluţie. După aceea, informaţiile primite de la profesorul Roland Despreux şi - indirect - de la prietenul său din Buenos Aires n-au făcut decît să certifice că raţionamentul

meu a fost just.

— Ţi-aş fi recunoscător dacă mi-ai da cîteva explicaţii. Sînt numai urechi...

— În fond, n-am făcut altceva decît să studiez jocul lui Dacosta. Zile de-a rîndul am cronometrat timpul de gîndire şi m-au izbit uniformitatea cifrelor pe care le-am înregistrat, faptul că la începutul partidei, cînd mutările se fac mai repede, ca şi în final, cînd şi cel mai mare maeştru îşi permite un timp mai îndelungat de gîndire, Dacosta juca foarte repede.

— Îmi amintesc discuţiile noastre asupra acestei teme. Diferenţa dintre timpul lui minim de gîndire şi cel maxim era foarte mică. L-ai asemuit atunci pe Dacosta cu eroul lui Zweig din „Jucătorul de şah” şi ai spus că are în jocul lui un fel de automatism.

— Atunci am început să întrezăresc, deocamdată nebulos, ce-i drept, adevărul. Mă intrigase şi faptul că pentru cea mai surprinzătoare mişcare, pentru mutările atît de neaşteptate care i-au creat celebritatea, Dacosta nu se gîndea mai mult decît pentru cea mai simplă, decît pentru răspunsul normal la o deschidere clasică. În sfîrşit, atît eu, cît şi Nardi, am avut tot timpul în vedere că cei mai buni jucători de şah din lume se aflau la Bucureşti, în Sala Colonadelor, şi prin urmare nu puteau fi la o mie cinci sute de kilometri, între Moniblanc şi St. Gothard...

— Asta puteam să mi-o închipui şi eu. Numai că, după cum bine ai remarcat, despre jocul de şah am cunoştinţe destul de aproximative, iar în materie de electronică ştiu şi mai puţin. N-am avut aceste atuuri ale voastre, că materie cenuşie, găseam şi la mine.

Anton Ciuperceanu rîse din toată inima.

Reporterul privi pe geamul maşinii:

— În două minute sîntem la destinaţie. Pînă atunci, spune-mi de ce aţi tăcut atîta vreme ? Nici dumneata şi nici Nardi n-aţi suflat vreo vorbă

— Dacă ţi-aş fi spus că în locul lui Martin Dacosta „joacă” o maşină de calcul electronică m-ai fi crezut ?

— Nu, recunoscu Dinu Romanescu. La început, n-am crezut nici cele relatate de Filippo Nardi în scrisoarea de la St. Paul. Abia acum, după discuţia cu dumneata, ara înţeles pe jumătate. Cealaltă jumătate sper s-o lămurim în cursul vizitei pe care o vom face acum.

„Pobeda” opri în faţa unei clădiri impunătoare, situată pe una dintre străzile cartierului nou de la Băneasa. După placa indicatoare de la intrare, Anton Ciuperceanu află că se găseau la Institutul de cibernetică.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI TREILEA

Unde este rîndul profesorului Dimitrie Suceveanu de la Institutul de cibernetică să dea unele explicaţii

— Tovarăşul profesor vă aşteaptă, îi anunţă secretara, după ce Dinu Romanescu îşi declină calitatea şi menţionă că vorbise în prealabil, la telefon, cu profesorul Dimitrie Suceveanu.

După ce prezentările fură făcute savantul îi rugă pe vizitatori să ia loc şi aşteptă să afle scopul vizitei, nu fără a arunca, pe furiş, o privire spre ceas. Pe măsură însă ce Anton Ciuperceanu vorbea, relatînd cu concizie faptele, profesorul Dimitrie Suceveanu fu captivat şi omise să se mai uite la ceas.

Nici un detaliu nu fu uitat, de la convorbirea cu profesorul Roland Despreux din holul hotelului „Ambasador” şi pînă la scrisoarea sosită chiar în dimineaţa aceasta din St. Paul, de la Filippo Nardi. Uneori, Dinu Romanescu îl întrerupea pe secretarul federaţiei de şah, completând relatarea cu unele amănunte ce i se păreau importante.

După ce Anton Ciuperceanu termină, profesorul Dimitrie Suceveanu clătină capul cu parul încărunţit la tîmple:

— Foarte interesant. Faptele pe care mi le-aţi adus la cunoştinţă le găsesc cu atît mai interesante cu cît sînt eu însumi un pasionat al şahului.

— Ştiam, tovarăşe profesor, zîmbi Dinu Romanescu, şi tocmai de aceea am îndrăznit să vă deranjăm pentru a vă solicita unele lămuriri. Electronica şi cibernetica sînt pentru noi noţiuni foarte... foarte neprecizate.

Savantul zîmbi şi el.

— Maşina electronică din vila Montrose, interveni Ciuperceanu, se bazează probabil pe o invenţie, pe o inovaţie, care-i permite să rezolve problemele ce se pun în cursul unei partide de şah.

— Se poate, făcu profesorul gînditor. N-aş putea să mă pronunţ asupra acestei chestiuni fără a fi examinat maşina. Totuşi, nu e neapărat nevoie ca principiul de construcţie să fie inedit. Multe dintre maşinile electronice construite pînă acum în diferite ţări pot fi adaptate pentru rezolvarea problemelor puse de o partidă de şah. Cu unele s-au făcut şi experienţe în acest sens.

Dinu Romanescu şi Anton Ciuperceanu se priviră uimiţi.

Profesorul Suceveanu se ridică de la locul său şi se duse la dulapul-bibliotecă, de unde scoase o revistă groasă, în limba rusă, pe care o răsfoi. Găsind ce căuta, el continuă:

— În revista aceasta este un articol scris de academicianul S.A. Lebedev despre maşina electronică de calcul cunoscută sub numele de B.E.S.M., construită la Moscova. Mi-am amintit de acest articol în timp ce ascultam faptele atît de interesante pe care le-aţi descoperit în legătură cu „turneul de primăvară”. Permiteţi-mi să vă citesc cîteva rînduri.

Savantul întoarse două file şi găsi pasajul pe care-l căuta:

„În cadrul experienţelor cu probleme complicate de logică, cu ajutorul

B.E.S.M. au fost soluţionate cu cea mai mare precizie probleme de şah. În acest caz, pentru maşină figurile sînt apreciate în puncte. De pildă, regele echivalează cu 10.000 de puncte, dama cu 100 de puncte, turnul cu 50 de puncte. În afară de aceasta, unii factori poziţionali, ca, de pildă, o linie deschisă, pioni dublaţi, sînt şi ei apreciaţi cu un număr corespunzător de puncte. Printr-o serie de probe, maşina alege varianta care, după un anumit număr de mutări, oricare ar fi răspunsul adversarului, reprezintă raportul cel mai bun de puncte”.

Profesorul Suceveanu închise revista şi o puse în faţa lui, pe birou.

— După cum vedeţi, spuse, maşina construită de „General Electronic” şi montată în vila de la St. Paul nu este chiar atît de uimitoare pe cît pare la prima vedere. Trebuie să menţionez că maşina B.E.S.M. a fost construită încă din anul 1955. De altfel, după cum vă puteţi lesne convinge, articolul din care am citit a apărut la începutul anului 1956. Singura deosebire este că academicianul Lebedev a făcut simple experienţe cu rezolvarea în felul acesta a unor probleme de şah, pe cînd domnii aceia din St. Paul folosesc maşina construită de G.E.O. într-un scop... hm... vreau să zic.. într-un scop necinstit.

— Sînt nişte escroci, tovarăşe profesor, interveni Dinu Romanescu. Escroci internaţionali.

— Totuşi, făcu Anton Ciuperceanu gînditor, pe tabla de şah există, în cursul unei partide, un număr uriaş de combinaţii posibile după fiecare mutare. Vă mărturisesc că îmi vine destul de greu să concep rezolvarea unor probleme atît de complicate, cu o rapiditate de-a dreptul fantastică, chiar dacă este vorba de o maşină electronică.

— Vă rog să reţineţi, făcu profesorul, că eu nu dau ca sigură rezolvarea pe care v-am expus-o în cazul maşinii B.E.S.M. Este posibil ca maşina G.E.O. din vila Montrose să lucreze după un alt sistem. Cu alte cuvinte, codificarea să se facă diferit de cea folosita în experienţa academicianului sovietic. De altfel, experienţa de la Moscova s-a făcut, după cum am văzut, cu mai mulţi ani în urmă. Între timp, construcţia maşinilor electronice de calcul a progresat.

Văzînd că vizitatorii săi îl privesc cam descumpăniţi, profesorul Dimitrie Suceveanu socoti că trebuie să dea unele lămuriri:

— Maşinile electronice de calculat efectuează mii de operaţii pe secundă, de la cele mai simple operaţii aritmetice, cum ar fi adunarea sau scăderea, şi pînă la rezolvarea unor ecuaţii diferenţiale complexe. Maşina B.E.S.M., de pildă, care are aproximativ cinci mii de tuburi electronice, efectuează în medie şapte pînă la opt mii de operaţii aritmetice pe secundă. Cu ajutorul ei au fost calculate, în cîteva zile, orbitele de deplasare a aproximativ şapte sute de planete mici din sistemul solar, s-au rezolvat sisteme de ecuaţii algebrice cu sute de necunoscute pentru întocmirea hărţilor pe baza releveurilor geodezice,

s-au calculat în mai puţin de o oră tabele cu cincizeci de mii de valori ale integralelor lui Fresnel. Astăzi, există în Uniunea Sovietică maşini de calculat mult mai perfecţionate, care au peste douăzeci de mii de tuburi electronice. Aceste maşini rezolvă ecuaţii cu o mie de necunoscute şi calculează traiectoria unui proiectil într-un timp mai scurt decît cel necesar proiectilului ca să-l parcurgă. Ea calculează orbitele sateliţilor artificiali şi traiectoriile rachetelor balistice intercontinentale şi cosmice. De altfel, şi în ţara noastră s-au construit asemenea maşini, între care cea de la Institutul de fizică al Academiei a dat excelente rezultate.

— Pentru rezolvarea problemelor curente ce se ivesc într-o partidă de şah, întrebă Ciuperceanu, este necesară o maşină de construcţie specială ?

Profesorul Suceveanu se gîndi, apoi răspunse:

— Da şi nu. Evident că există maşini de calculat specializate într-un anumit domeniu. Maşina sovietică „Pogoda”, de pildă, prelucrează informaţiile meteorologice, iar maşina „Kristal” execută calculele pentru analiza de structură a cristalelor. O maşină americană, numele ei îmi scapă, stabileşte la o bancă din Philadelphia conturile de sfîrşit de an pentru aproape trei sute de mii de deponenţi în treizeci de ore, iar automatul britanic L.E.O. calculează în patruzeci de minute salariile săpiămînale cuvenite celor şapte mii de salariaţi ai întreprinderii „Lyon's”. În mai multe ţări s-au construit maşini electronice care efectuează traduceri de texte. Trebuie să menţionez însă că deocamdată, în afară de experienţele academicianului S. A. Lebedev efectuate cu o maşină de construcţie obişnuită, n-avem informaţii despre rezolvarea unor probleme de şah cu o maşină specializată în acest domeniu.

Se uită la vizitatorii săi şi zîmbi:

— Vreau să spun că n-avem informaţii verificate riguros ştiinţific. Dacă am înţeles bine, prietenul care vă scrie din St. Paul nu dă nici un amănunt asupra construcţiei maşinii G.E.O. şi asupra sistemului de codificare folosit, deoarece n-a avut posibilitatea să afle aceste date. Trebuie deci să ne mulţumim cu presupuneri. Cu toate acestea, nu e greu de imaginat cum este construită şî cum lucrează o astfel de maşină. Constructorii ei au avut de ales între mai multe variante. O primă variantă, relativ simplă, ar fi cea care se bazează exclusiv pe memoria maşinii.

Anton Ciuperceanu tresări şi făcu un gest ca şi cînd ar fî vrut să spună ceva.

— Orice maşină de felul acesta, continuă savantul, are un dispozitiv de memorizare, realizat cu ajutorul unor dispozitive electronice. Cel mai obişnuit sistem este de a reţine datele în maşină prin mijlocirea benzilor magnetice. Prin acest sistem, maşina poate memoriza, de pildă, desfăşurarea unor partide de şah...

— Ca eroul lui Ştefan Zweig, sări Dinu Romanescu.

Profesorul se uită la el uimit. Era limpede că nu înţelegea intervenţia reporterului.

— Prietenul meu, spuse Ciuperceanu, se referă la eroul nuvelei „Jucătorul de şah", care învăţase pe de rost cîteva sute de partide, pe care le reedita.

— N-am citit nuvela lui Zweig, zise savantul, dar comparaţia mi se pare potrivită. Numai că trebuie să avem în vedere că maşina noastră poate „învăţa" zeci de mii de partide de şah, cu mult mai multe decît poate reţine un om în toată viaţa lui. În cursul unei partide, cînd se iveşte o situaţie identică, maşina va căuta şi va găsi într-o fracţiune de secundă soluţia pe care a memorizat-o. Cu alte cuvinte, va livra mutarea pe care cu un an, zece ani sau o suta de ani în urmă un jucător celebru a făcut-o într-o situaţie identică şi care a dus la cîştigarea partidei. Maşina noastră înlocuieşte aici pe un bibliotecar care citeşte mii de tratate de şah, de cărţi în care sînt reproduse partide mai mult sau mai puţin celebre, căutînd o situaţie identică şi răspunsul corect. Numai că această „citire" se face extrem de rapid.

Anton Ciuperceanu sări de pe scaun:

— Cred că această variantă a fost aleasă de constructorii maşinii de la St. Paul. Am remarcat că Martin Dacosta joacă unele partide după cele mai clasice reguli. Toţi comentatorii revistelor de şah au elogiat memoria lui excepţională. Mai ales una dintre partidele jucate de el la „turneul de primăvară" m-a intrigat în mod deosebit. Este vorba de cea cu maestrul Heinrich Hildebrandt, în timpul căreia aveam tot timpul impresia că Dacosta reeditează o partidă clasică. Am petrecut o noapte întreagă cercetînd cărţi de specialitate şi am descoperit că prima parte a partidei dintre Dacosta şi maestrul Hildebrandt reedita o partida celebră jucata la turneul de la Nottingham, în 1936, între Botvinik şi Fine. Numai că, pe la mutarea a şaptesprezecea sau a optsprezecea, maestrul Hildebrandt a făcut altă mişcare decît cea a lui Fine la Nottiiigham. După două mutări, Martin Dacosta a făcut una dintre celebrele sale mişcări surprinzătoare, ajungmd într-o altă situaţie pe tablă, astfel că partidă a continuat cu o variantă folosită la al XVII-lea campionat al Uniunii Sovietice, între Kotov şi Furman.

— Ceea ce îmi spuneţi dumneavoastră este cît se poate de interesant. De aici putem trage concluzia că maşina G.E.O. are o construcţie mai complexă decît cea necesară pentru simpla reproducere a unor dale memorizate. Prin urmare, dacă poziţia dată nu este înregistrată în „memoria" maşinii, ea caută variante pînă la un anumit număr de mutări, pentru a regăsi o poziţie cunoscută, o poziţie memorizată. După aceea, ea continuă să dea soluţiile din partidele aşa-zise clasice. Sistemul aducerii la date cunoscute este aplicat în mod curent la diferite maşini electronice de calculat.

— Îmi permiteţi, întrebă deodată Dinu Romanescu, să vă povestesc o

legendă ?

Profesorul Suceveanu şi secretarul federaţiei de şah îl priviră uimiţi.

— O legenda veche, continuă reporterul, şi plină de înţelepciune. Se spune ca şahul ar fi fost inventat de, un indian pe nume Sisa. Împăratul, voind să-l răsplătească, l-a întrebat ce doreşte. Sisa a luat o tablă de şah şi a cerut un bob de grîu pentru prima căsuţă, două boabe pentru cea de-a doua, patru boabe pentru a treia, opt boabe pentru a patra şi aşa mai departe, pînă la a şaizeci şi patra căsuţă. La început, împăratul s-a mirat că Sisa cere atît de puţin, dar mai tîrziu vistiernicii săi au socotit că recolta pe o sută de mii de ani a împărăţiei nu ar ajunge pentru satisfacerea dorinţei lui Sisa.

— Cunosc legenda, zîmbi profesorul. Ca o curiozitate, vă pot informa că numărul boabelor de grîu pe care le avea de primit indianul nostru este reprezentat prin douăzeci de cifre, adică de ordinul zecilor de milioane de miliarde. Dar nu văd legătura cu...

— Este o simplă idee care mi-a venit, zise reporterul, fiindcă în cartea unde am citit legendă se spunea că cererea lui Sisa avea un anume tîlc, că uriaşul număr de boabe pe care trebuia să le primească reprezenta uriaşul număr de combinaţii posibile la jocul de şah: aşa cum cererea indianului nu putea fi practic satisfăcută, tot aşa numărul combinaţiilor ce se ivesc într-o partidă de şah este practic nelimitat.

— Înţeleg ce vreţi să spuneţi şi trebuie să recunosc că aveţi în bună parte dreptate. Dar trebuie să remarc că, deşi cererea legendarului inventator al şahului nu putea fi satisfăcută practic, numărul de boabe a putut fi socotit. Şi pentru asta nici măcar n-a fost nevoie de o maşină electronică.

Profesorul zîmbi şi continuă :

— Această socoteală reprezintă pentru un matematician suma termenilor unei progresii geometrice, a unui şir de şaizeci şi patru de numere, fiecare dintre ele fiind egal cu numărul precedent înmulţit cu doi. Evident că mişcările posibile dintr-o partidă de şah nu pot fi calculate tot atît de lesne. Dar o asemănare există: numărul lor creşte, de cîteva ori, cu fiecare mutare nouă. La primele mutări, numărul posibilităţilor este mai mic şi, pe măsură ce partida înaintează, el creşte, în genul unei progresii geometrice, în care raţia nu este însă un număr constant, ci în funcţie de piesa care se mută, de locul pe care-l ocupă această piesă pe tablă, de piesele proprii sau adverse care sînt în drumul ei şi aşa mai departe. De fapt, avem de-a face cu o serie numerică în care fiecare termen se deduce din cel precedent, fără a urma o lege fixă - sau mai bine zis, cu o serie de serii numerice crescătoare. Vă atrag atenţia asupra faptului că, în cazul acesta, expresia serie numerică nu trebuie luată în înţelesul strict al definiţiei matematice...

Vorbitorul se opri încurcat de faptul că trebuia să vorbească unor

nespecialişti.

Anton Ciuperceanu scoase din buzunar un carnet care avea tipărit, pe fiecare filă, o tablă de şah. Dimineaţa în tramvai şi oricînd avea o clipă liberă, secretarul federaţiei noastre de şah compunea sau rezolva probleme, studia poziţii şi finaluri. Carnetul îi era de mare folos în aceste îndeletniciri.

— Dacă am înţeles bine, zise el trasînd cîteva semne pe o foaie a carnetului, la prima mutare, numărul posibilităţilor e destul de mic. Se pot muta cei opt pioni peste una sau două căsuţe şi cei doi cai, cu cîte două căsuţe. Celelalte piese - regele, dama, nebunii şi turnurile - sînt închise.

Detaşă prima foaie şi o întinse profesorului Suceveanu. Dinu Romanescu se aplecă şi el asupra biroului să vadă schiţa. Pe schemă, fiecare posibilitate de mutare a pieselor albe era însemnată printr-un chenar îngroşat al căsuţei respective.

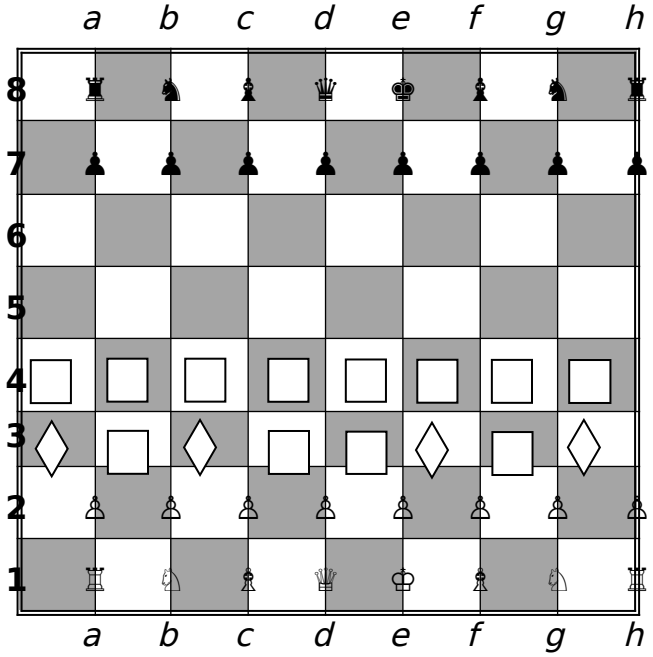

— Prin urmare, continuă Ciuperceanu, pentru prima mişcare există douăzeci de posibilităţi. Să zicem că am mutat din e2 în e4. Am astfel diagonalele pentru damă şi f1-a6 pentru nebun. Pentru a doua mutare există deci, principiu, douăzeci şi nouă de posibilităţi. Dacă jucăm Nf1-c4, creăm încă o diagonală pentru nebun şi vom avea pentru a treia mutare treizeci şi două de posibilităţi. Şi aceasta fără a socoti cele două mişcări posibile, dar nerecomandabile ale regelui. Ciuperceanu mai detaşă o fila din carnet şi o puse pe birou.

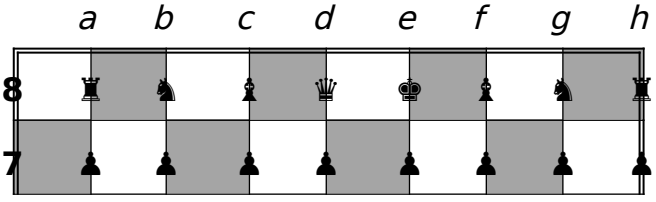

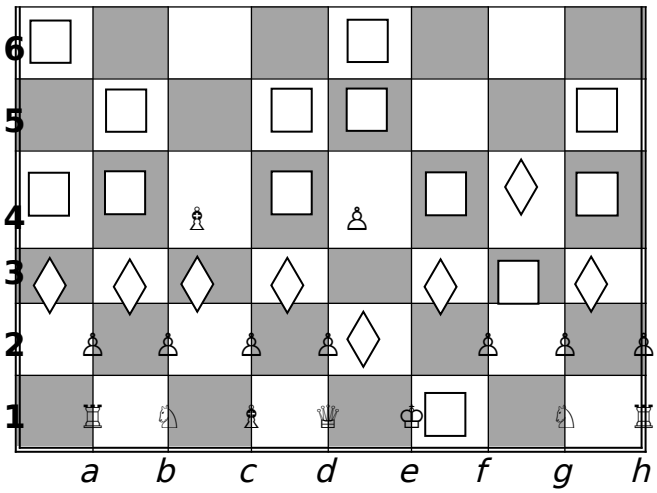

— Această ultimă schemă, adăuga el, este concepută făcîndu-se abstracţie de faptul că şi adversarul mută. Dar asta nu schimbă cu nimic fondul chestiunii; dimpotrivă, de cele mai multe ori, fiecare mişcare a adversarului sporeşte numărul posibilităţilor de mutare sau - cum se spune în termeni şahişti - creează noi variante.

— Dacă după trei mutări, zise Dinu Romanescu, acest număr a sporit de la douăzeci la treizeci şi patru, este lesne de închipuit că, de pildă, la a patruzecea mutare vom avea un număr foarte mare de posibilităţi. Dintre acestea, maşina noastră trebuie să aleagă pe cea mai bună. Să presupunem că poziţia de pe tablă nu e „memorizată”, ceea ce este destul de probabil, şi că maşina nu poate găsi o soluţie, pînă la un anumit număr de mutări, care să aducă partida la o poziţie cunoscută, la o poziţie aflată în „memoria” ei, ceea ce iarăşi este posibil. Cum rezolvă ea atunci problema ? Cum alege dintre miile de soluţii pe cea mai bună, pe cea mai avantajoasă în poziţia dată ?

Profesorul Dimitrie Suceveanu nu răspunse imediat. După ce se gîndi o vreme, se sculă şi începu să măsoare cu paşi mari biroul. Apoi se opri în faţa celor doi vizitatori ai săi şi spuse :

— Am vorbit înainte de maşina sovietică B.E.S.M., deşi are o construcţie mai veche, pe care savanţii şi tehnicienii sovietici au perfecţionat-o de mulţi ani. Ştiţi de ce am insistat totuşi asupra ei ? Fiindcă, după părerea mea, constructorii maşinii G.E.O. au folosit sistemul de codificare iniţiat de S. A. Lebedev cu prilejul experienţei sale de rezolvare a problemelor de şah. Adică aprecierea după valoare a figurilor, ca şi a unor factori poziţionali. Nu este neapărat nevoie ca aprecierea să fie identică, dar sînt convins că sistemul se bazează pe aceleaşi principii.

— Dacă am înţeles bine, zise Ciuperceanu, în acest caz maşina analizează poziţia de pe tabla de şah, procedînd la o serie de probe. Apoi, alege varianta care totalizează cel mai avantajos număr de puncte.

— În linii generale, acesta e principiul. Numai că în analiza pe care o face,

ea va ţine seamă nu numai de valoarea corespunzătoare stabilită pentru fiecare piesă şi pentru diferiţii factori poziţionali, ci de încă două elemente: eventualul răspuns al adversarului şi păstrarea avantajului pînă la un anumit număr de mutări. Deci, atunci cînd dă soluţia, maşina noastră trebuie să indice varianta cea mai avantajoasă, oricare ar fi răspunsul adversarului şi în funcţie de desfăşurarea viitoare a partidei.

— E limpede, făcu Ciuperceanu gînditor. E foarte limpede. Maşina procedează întocmai ca un jucător de şah: analizează poziţia, studiază posibilităţile sub raportul avantajului, încearcă să deducă răspunsul adversarului la mutarea respectivă, pregăteşte obţinerea avantajului calitativ sau poziţional pentru mişcările următoare.

— Este întocmai cum spuneţi. Maşina din subsolul vilei Montrose procedează ca un jucător de şah. De altfel, din cîte am înţeles, în scopul acesta a şi fost construită.

— E monstruos ! izbucni Anton Ciuperceanu. E de-a dreptul monstruos ! Pentru orice sahist, începînd de la campionul mondial şi pînă la ultimul clasat în cel mai modest concurs, onestitatea şi spiritul de sportivitate sînt mai presus de orice, ele fac parte din înseşi principiile, din înseşi regulile jocului de şah. Escrocii, trişorii de teapa lui Dacosta, aceşti bandiţi care s-au grupat în jurul lui Cabral, creează la concursuri un climat de tavernă, de speluncă unde se măsluiese cărţile şi zarurile.

Secretarul federaţiei noastre de şah se înverşunase. Ochii îi sclipeau şi începuse aproape să strige:

— Am văzut, la turneul de primăvară, maeştri internaţionali reputaţi, cu multă experienţă, cum sînt Sperlinger, Macpherson, Petrov, Macek, Johannson, care au clădit combinaţii ingenioase, bazate pe o temeinică pregătire teoretică, am văzut maeştri tineri, cum este Victor Ursu sau Mihail Levinson, care au luptat cu elan şi optimism, cu multă încredere în forţele lor, folosind tactici variate şi făcînd partide captivante. Dar toate acestea s-au destrămat în faţa lui Dacosta. Şi cine e Dacosta ? O maşină. Un complex de metal, sticlă şi plastic, de tuburi electronice, circuite, butoane şi cadrane cu ace indicatoare. Poţi lupta împotriva unei maşini? E monstruos, de-a dreptul, monstruos!

— Cred că exageraţi, se auzi vocea calmă a profesorului. Acordaţi o importanţă prea mare acelei maşini.

Aceste cuvinte sunau oarecum ciudat în gura profesorului Dimitrie Suceveanu, cibernetician cu faimă mondială.

— Nu trebuie să supraapreciaţi maşinile, continuă savantul. Ele sînt numai un auxiliar al omului, menite să-i uşureze munca. Între creierul omenesc şi maşina electronică de calcul există, fără îndoială, analogii, dar şi mari deosebiri calitative. Procesele care determină funcţionarea maşinii sînt de

natură fizică, iar în cazul creierului avem de-a face cu procese fiziologice, biologice, proprii materiei vii, superior organizate în sistemul nervos. În afară de aceasta, creierul omenesc posedă şi foloseşte o experienţă socială de zeci şi zeci de mii de ani, experienţă pe care maşina n-o are şi nici n-o poate avea. Nici o maşină electronică, ori cît de perfecţionată ar fi ea, nu va avea plasticitatea şi mobilitatea creierului omenesc. Orice maşină electronică este în primul rînd un produs al minţii omeneşti, al geniului creator uman. Cît despre Martin Dacosta, chiar dacă l-ar ajuta o sută sau o mie de maşini electronice de calcul, pînă la urmă va trebui să piardă.

— Nu puteţi contrazice realitatea, tovarăşe profesor, zise abătut Ciuperceanu. Pînă acum, Dacosta s-a clasat pe primul loc la toate turneele la care a participat.

— Va pierde, replică ferm profesorul Suceveanu. Trebuie să piardă. Nici un tub electronic nu se poate măsura cu celula nervoasă cerebrală, nici o maşină nu se poate măsura cu creatorul ei, cu omul.

Afară, în stradă, în timp ce se urcau în maşină, Dinu Romanescu îl întrebă pe secretarul federaţiei noastre de şah:

— Unde să te las?

— La federaţie. Mîine plec la Amsterdam. Lucrările restante...

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI PATRULEA

Unde asistăm la o conferiniţă de presă ţinută în sala “Orpheum” din Amsterdam

Reprezentanţi ai presei sportive şi radioteleviziunii din aproape douăzeci de ţări ale lumii se aflau adunaţi în salonul verde al sălii „Orpheum” din Amsterdam, în jurul mesei de conferinţă.

— Ce idee ?! îşi ţugui buzele Glenn Hardy, corespondentul agenţiei „Continental Press”, să organizezi o conferinţă de presă cu o jumătate de oră înainte de începerea turneului... Am fost anunţat abia acum zece minute. M-au scos din sală.

— Sînt în aceeaşi situaţie, colega, remarcă Nicolas Toubib-Lemaire de la „Echo de Bruxelles”. Se pare că bătrînul Despreux şi-a schimbat deprinderile. Pînă acum, inaugura turneele cu cîte o cuvîntare în care-şi expunea teoriile...

Trude Hartmann de la „Der Abend” îl căută din ochi pe Anton Ciuperceanu. Acesta nu venise încă şi fata se gîndi că a fost reţinut în biroul juriului. În urma propunerii profesorului Roland Despreux, secretarul federaţie noastre fusese ales membru în juriul internaţional al turneului.

Acele ceasornicului electric din perete înaintau, şi cei adunaţi în salonul verde începură să dea semne de nerăbdare. Glenn Hardy desfăcu un pacheţel cu gumă de mestecat şi anunţă cu voce tare că mai erau numai douăzeci şi

cinci de minute pînă la începerea turneului. Nici domnul Toubib-Lemaire nu ascunse colegilor săi că are de gînd să se lase păgubaş de asemenea conferinţă de presă, anunţată în ultima clipă, situată la o oră nepotrivită şi la care, pe deasupra, organizatorii întîrzie.

În sfîrşit, profesorul Roland Despreux apăru, însoţit de Stanislas Snyalkovski şi de Robert Kennedy. Făptul că împreună cu el veniseră încă doi membri ai comitetului de conducere al federaţiei internaţionale făcu oarecare impresie. Anton Ciuperceanu intră odată cu ei, dar se aşeză lîngă Trude Hartmann, pe unul dintre fotoliile rezervate ziariştilor.

— Unde-i Nardi ? întrebă Trude în şoaptă.

— Nu ştiu. Trebuia să fi sosit de cel puţin o oră. Dacă nu vine la timp, am ratat totul.

— De ce?..., începu Trude.

Ciuperceanu îi făcu semn să tacă. Strînse buzele şi ochii îi umblau neliniştiţi, de la ceasul electric de pe peretele din faţa lui la profesorul Despreux.

Preşedintele federaţiei internaţionale se ridicase de pe fotoliul său şi începuse să vorbească:

— Vă rugăm să ne iertaţi că inaugurăm turneul de astăzi într-un mod atît de neobişnuit. Am fi preferat ca această inaugurare sa aibă caracterul festiv care a intrat în tradiţia marilor noastre turnee internaţionale, dar, din păcate, evenimente de o deosebită gravitate ne împiedică. Vă voi relata faptele aşa cum s-au produs ele. Sînt sigur că Federaţia internaţională de şah va găsi în dumneavoastră, reprezentanţii presei, un sprijin eficace...

— Eu nu sînt aşa de sigură, murmură Trude la urechea lui Ciuperceanu.

— Dacă nu vine Nardi..., începu acesta, dar nu termină fraza. Ochii lui căutau iar, neliniştiţi, către acele ceasului, care înaintau fără încetare.

— Totul a început, continuă profesorul Roland Despreux cu vocea lui calmă, în timpul „turneului de primăvară”, disputat cu două luni în urmă la Bucureşti.

Cîţiva dintre cei de faţă deveniră atenţi. Unii deschiseră carnetele, alţii puseră în funcţiune magnetofoanele de buzunar.

Preşedintele federaţiei internaţionale relată, etapă cu etapă, descoperirile făcute „de un grup de tineri ziarişti”, descoperiri care confirmau unele bănuieli.

— Cu cîteva zile înainte de a se termina turneul de la Bucureşti, spuse el mai departe, aveam certitudinea că Martin Dacosta, cu sprijinul complicelui său Jeffrey Miller, primeşte mutările prin radio...

— Simple presupuneri, spuse Toubib-Lemaire cu voce tare.

Belgianul nu lua notiţe, ci se juca nervos cu un lanţ de ceas, pe care-l tot învîrtea în jurul degetului.

— Dovezi! strigă şi Glenn Hardy, oprindu-se din mestecatul gumei. Nu putem publica nimic fără dovezi!

Profesorul Roland Despreux luă un teanc de fotografii dintr-o mapă şi rugă pe Stanislas Snyatkovski să dea fiecărui ziarist cîte un exemplar din fotografia reprezentînd ecranul aparatului G.E.O. folosit de Dacosta şi un altul din cea în care obiectivul îi surprinsese pe Miller cu radiovaliza pe genunchi.

După ce aruncă o privire îngrijorată spre ceas, care arăta zece fără şaptesprezece minute, profesorul Despreux vorbi despre „trecutul agitat” al lui Dick Martin, măsluitor de cărţi, escroc şi spărgător de grevă, şi al delapidatorului Jeffrey Miller.

— Amîndoi, încheie el, au fost deţinuţi în închisoarea La Plata din Buenos Aires, unde s-au cunoscut şi unde Dick Martin - viitorul maestru Martin Dacosta - a învăţat cum se mută piesele pe tabla de şah...

— Dovezi! strigă de data aceasta Toubib-Lemaire, imitînd pe colegul său de la „Continental Press”.

— Am avut pînă acum patru procese de calomnie, mărturisi acesta din urmă, şi n-am poftă să mi se mai intenteze unul.

Un alt teanc de fotografii călătoriră, de data aceasta prin intermediul domnului Robert Kennedy, din mapa profesorului Despreux pînă la ziarişti adunaţi în jurul mesei verzi. Erau fotocopiile fişelor de cazier ale lui Dick Martin şi Jeffrey Miller, pe care domnul Alonso Garcia-Gomez le obţinuse cu multă trudă din fişierul poliţiei argentiniene. Ele conţineau toate datele antropometrice, amprentele digitale şi semnele particulare, fotografiile din faţa şi din profil în costumul vărgat, cu număr pe piept, al deţinuţilor închisorii La Plata.

— Alte dovezi, în afară de fotografii, nu aveţi ? se interesă corespondentul lui „Continental Press”.

— Mai tacă-ti gura, Hardy, se supără Walter Chapmann de la „International Broadcasting Corporation”. Lasă-l pe domnul profesor Despreux să-şi continue expunerea. Eu o găsesc foarte interesantă.

Se auziră mai multe voci:

— Chapmann are dreptate...

— Hardy exagerează...

— S-a înţeles cu Toubib-Lemaire...

— Linişte ! Lăsaţi-l pe profesor şă vorbească.

Ceasul arăta zece fără zece minute. Ciuperceanu scoase batista şi-şi şterse palmele, care asudaseră. Îi veni ideea năstruşnică să se urce pe trasă şi să oprească limbile ceasului. Dar nu putea opri şi timpul. „N-aş fi crezut niciodată că Nardi va face una ea asta” - se gîndi. „Părea atît de cinstit...”

Profesorul Roland Despreux continua să vorbească. Relată despre

activitatea domnului Richard Cabral, despre maşina electronică de calcul construită de „General Electronic of Ohio” din Cincinnati şi instalată actualmente în vila Montrose din St. Paul.

Din nou se auziră cîteva exclamaţii:

— O maşină care joacă şah... ?!

— De ce nu ? Tehnica modernă...

— E absurd...

— O maşină a ajuns în Lună, alta a ocolit Luna şi a fotografiat-o...

— Linişte! Să-l ascultăm pe preşedintele federaţiei.

— Richard Cabral, explică domnul Despreux, a fost vreme îndelungată unul dintre reprezentanţii capitalului nord-american în ţările Americii Latine. Răsturnarea unor dictaturi, precum şi orientarea către dezvoltarea unei industrii naţionale în multe dintre aceste ţări - cum este, de pildă, Cuba - l-au pus pe domnul Cabral într-o situaţie dificila. Sud-americanii îşi reduc comenzile de aparataj electronic pentru scopuri militare, iar aparatele de radio şi frigiderele au început să şi le fabrice singuri...

— Foarte adevărat! sări Pedro Juarez, care reprezenta revista „Mañana” din Caracas (Venezuela).

— ...şi atunci, domnul Richard Cabral, care a dovedit şi în alte împrejurări ca este un bun organizator, a organizat un nou trust internaţional, un trust al escrocheriei...

— Folosiţi cuvinte cam tari, domnule profesor, strigă Glenn Hardy.

— Sînt dispus să compar ca acuzat într-un proces de calomnie, replică Profesorul Despreux, înclinîndu-se ironic către reprezentantul lui “Continental Press”. Ar fi primul meu proces de acest fel. Dar nu cred că domnul Richard Cabral mă va acţiona în judecată.

— Continuaţi, domnule profesor, spuse Walter Chapmann, care înregistrase cu magnetofonul toată expunerea.

Preşedintele federaţiei internaţionale se uita la ceas. Numai patru minute mai lipseau pînă la ora zece. Respiră adînc şi continuă pe acelaşi ton calm:

— Am afirmat că nouă societate a lui Richard Cabral este un trust al escrocheriei şi îmi menţin afirmaţia. Principalii săi colaboratori, Dick Martin şi Jeffrey Miller, sînt escroci notorii. Metodele lor, chiar dacă folosesc unele cuceriri ale tehnicii moderne, nu pot fi calificate decît drept escrocherie. La început, maşina electronică G.E.O. a funcţionat undeva în America de Sud, ajutîndu-l pe Dacosta să cîştige turneele de la Rio de Janeiro şi Buenos Aires. Apoi, cînd Martin Dacosta a devenit maestru international şi urma să participe la cele mai mari turnee şahiste care se ţin în Europa, Richard Cabral a închiriat vila Montrose din St. Paul. Aici au instalat maşina electronică de calcul şi totodată cartierul general al bandei.

— De ce tocmai la St. Paul? întrebă Walter Chapmann.

Profesorul Despreux se gîndi puţin, apoi răspunse:

— Cred ca în alegerea asta au intervenit doi factori. Mai întîi, faptul că localitatea este situată la 1.000 de metri înălţime, ceea ce facilitează emisia şi receptia radiofonică. În al doilea rînd, la St. Paul, localitate balneo-climaterică, prezenţa unor straini nu trezeşte supiciuni. La toate astea trebuie să adăugam şi faptul că se află foarte aproape de Chamonix, unde a avut loc primul mare turneu european la care a participat Dacosta.

— O maşină electronică de acest fel, zise Pedro Juarez, costă o sumă enormă. Nu mă îndoiesc că Richard Cabral dispunea de acest capital. Dar o asemenea investiţie rentează? După cum ştiţi, premiile care se dau la turneele de şah sînt relativ modeste.

— Înainte de a-ţi răspunde, permite-mi să-ţi pun o întrebare, domnule Juarez. Ai cumpărat cartea lui Martin Dacosta „Partide alese”?

Fără să-şi dea seama, corespondentul revistei „Mañana” duse mîna la buzunarul hainei:

— Da. Orice amator de şah...

—Mă aşteptam la acest răspuns. Într-adevăr, toţi amatorii de şah au cumpărat-o. Partidele lui Dacosta... jocul lui original... celebrele mişcări surprinzătoare... În toată lumea sînt mulţi iubitori de şah, domnule Juarez, şi cartea lui Dacostea a fost tradusă în optsprezece limbi şi tipărită în aproape un milion de exemplare. Preţul ei nu e exagerat şi Dacosta n-a primit decît cincizeci de centi la fiecare exemplar. Dar în total, astă face aproape o jumătate de milion de dolari. După cum vezi, domnule Juarez, investiţia lui Richard Cabral este rentabilă, capitalul său dă dividende.

Preşedintele federaţiei internaţionale se întoase către reprezentantul lui „International Broadcasting Corporation”:

— Cît i-aţi plătit, domnule Chapmann, lui Dacosta pentru interviul televizat de săptămîna trecută ?

— Opt mii de dolari. S-a tocmit cu noi ca în piaţă. Dar ce să-i faci, e omul zilei.

— Da, e „omul zilei”. Acum două săptămîrii, în holul hotelului Negresco din Nisa, a dat un simultan „à l'aveugle” la o sută de mese; o sută de bogătaşi snobi, care-şi petrec primăvara pe Riviera, au plătit cîte o sumă enormă pentru a putea spune că au jucat şah cu marele maestru internaţional Martin Dacosta. Da, domnilor, capitalul lui Richard Cabral dă dividende. Deschideţi orice revistă ilustrată şi vă va întîmpina Dacosta în mai multe culori, aşezat la tabla de şah şi declarînd: „Gîndesc mai bine după ce consum brînzeturile Livarot-Marolles” sau „în timpul partidei port o cravată Brummel-Esquire. Ea mă inspiră”. Iar dedesubt, domnilor, diferite modele de cravate sau preţul sortimentelor de

brânzeturi. Şahul este coborît la o vulgară afacere comercială.

Ideea atît de nobilă a luptei oneste şi inteligente din faţa tablei de şah...

— Domnule profesor, strigă Toubib-Lemaire de la locul său. Publicitatea din jurul numelui Dacosta o cunoaştem şi noi. O cunoaştem chiar mai bine decît dumneavoastră, fiindcă sîntem de meserie. Iar în privinţa automatului care joacă şah nu ne-aţi adus nici o dovadă. Toată povestea asta e într-adevăr foarte ademenitoare, mai ales pentru un ziarist, dar numai pe simple vorbe...

— Aşa e ! strigă Glenn Hardy, mutîndu-şi guma de mestecat din stînga în dreapta. Vorbe aruncate în vînt. St. Paul e departe. Fotografiile de la Bucureşti pot fi trucate. Ehei! Ne pricepem noi la asemenea lucruri, sîntem doar de meserie.

Anton Ciuperceanu strînse pumnii pe sub masă şi-şi înfipse unghiile în palme. „Unde-i Nardi ? Unde-i 'Nardi ? Blestematul !” Ceasul arăta zece şi două minute.

Profesorul Roland Despreux scoase batista şi-şi tamponă fruntea. Apoi îşi pipăi nasturele de la haină. Se întoarse către domnul Robert Kennedy şi schimbă cîteva cuvinte în şoaptă, după care se consultă şi cu domnul Stanislas Snyatkovski. Pe urmă îşi pipăi din nou nasturele, fapt care, după cum am mai văzut, denota că preşedintele federaţiei internaţionale era neliniştit.

— Ar trebui să mergem jos, în sală, spuse timid Pedro Juarez.

Glenn Hardy se sculă în picioare:

— Ai dreptate. Sîntem plătiţi să transmitem cronici sportive, nu să ascultăm poveşti.

Trude Hartmann se uită la Ciuperceanu. Niciodată nu-l mai văzuse pe secretarul federaţiei noastre de şah pradă unei asemenea agitaţii.

— E oare atît de importantă sosirea lui Nardi ? întrebă ea pe şoptite.

— Totul, izbucni Ciuperceanu, totul depinde de acest lucru! E mai mult de o oră de cînd a venit trenul.

Ridică ochîi, cu teamă parcă, spre ceas. Trecuseră şase minute peste ora zece.

Profesorul Roland Despreux terminase convorbirea şoptită cu domnii Snyatkovski şi Kennedy. Trăgînd de nasturele hainei cu neobişnuită înverşunare, se sculă şi se pregăti să ia cuvîntul.

În clipa aceasta, uşa se deschise şi Filippo Nardi apăru, înarmat cu toate aparatele sale. Gîfîia, se cunoştea că alergase, avea părul în dezordine şi..., ei, da, la ochi avea o nouă vînătaie, de toată frumuseţea. De braţ ţinea prieteneşte pe un tînăr scund, cu mustăcioară, care se remarca printr-o cravată ţipătoare, o floare la butonieră, o imensă ţigară de foi şi o cicatrice care-i brăzda întreg obrazul stîng.

— Vă prezint pe domnul Filippo Nardi, zise preşedintele federaţiei

internaţionale. E redactor de sport, un coleg deci. Poate că unii dintre dumneavoastră îl cunosc.

— Hello, Nardi! făcu Chapmann. Ai venit la spartul tîrgului!

— Te înşeli, Walter, rîse Nardi. Tîrgul abia acum începe.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI CINCILEA

Unde corespondentul agenţiei „Continental Press” îşi înghite guma de mestecat

— Va mai solicit răbdarea timp de un sfert de oră, spuse profesorul Despreux, ignorîndu-şi cu totul nasturii. Şi vă promit că această răbdare va fi cu prisosinţa răsplătită.

Se apropie de o măsuţă aflată într-un colţ al sălii de conferinţe pe care se afla un aparat de radio şi învîrti butonul care deschidea aparatul.

— Acesta e un post receptor pentru unde scurte, spuse el. Vă rog să-l examinaţi pentru a vă convinge. Avem doar specialişti printre noi. Domnule Chapmann, apropie-te să...

— Nu-i nevoie, îl întrerupse redactorul sportiv al lui „International Broadcasting Corporation”. Cunosc aparatul. E un „Standard” de tip obişnuit, fabricaţie de serie.

Între timp, domnul Robert Kennedy se dusese în cealaltă parte a sălii şi se urcase pe o scărită: de acolo ajunse cu mîna la bucata de pînză care acoperea un tablou atîrnat de perete. Ridicînd pînza, el dezveli tabloul, care nu era altceva decît o mare tablă de şah.

— Această tablă, spuse profesorul Despreux, e conectată la circuitul uneia dintre tablele similare aflate în sala concursului. Ele reproduc, după cum ştiţi, partidele care se joacă în clipa aceasta. Am cerut să se instaleze aici, în salonul verde, o tablă suplimentară, care reproduce mutările ce se fac în partida Cerednikov-Dacosta. După cum vedeţi, cîte două mutări s-au şi făcut.

Privi o clipă tabla, apoi spuse:

— După cum vedem, Dacosta, cu albele, a început 1.c2-c4, primind răspunsul... f7-f5. La următoarea mutare 2.Cg1-f3, Cerednikov a replicat... Cg8-f6. S-ar putea ca ei să fi mutat întîi caii şi apoi pionii, dar asta nu are importanţă. Să vedem acum care va fi a treia mutare a lui Dacosta.

În clipa aceasta, şe auzi aparatul de radio din celălalt colţ al camerei: „Pip, Pip, Piiip, Pip”. Filippo Nardi consultă o hîrtie aflată în faţa lui şi acoperită cu scris mărunt. „Două scurte, unul lung, unul scurt” - mormăia. Găsi repede ceea ce căuta ...

— Dacosta va muta pionul din g2 în g3, zise el cu voce tare.

Cei mai mulţi din cei de faţă înţeleseră acum experienţa la care asistau. Toţi ochii se întoarseră, ca la comandă, spre tabela electrică din perete:

— Nardi are codul escrocilor, îi şopti Trude lui Ciuperceanu. De unde ?

Secretarul federaţiei noastre de şah dădu din umeri.

— O să ne spună el după aceea. Întîrzierea însă nu i-o iert.

Ochii urmăreau tabela, pe care, deocamdată, piesele rămîneau neschimbate. Secundarul ceasului înainta uniform: 15 secunde... 30 secunde... 45 secunde... Apoi „minunea” se produse: pionul alb din căsuţa g2 dispăru şi un altul identic, apăru în căsuţa g3.

După tăcerea totală dinainte, participanţii la această originală conferinţă de presă începură să se agite. Unii se foiau pe scaune, alţii tuşeau, se auzi chiar un fluierat prelung şi semnificativ. Domnul Toubib-Lemaire rămăsese cu arătătorul întins, suspendat în aer, aşa cum apucase cînd începuse să-l înfăşoare cu lănţişorul de la ceas.

De emoţie, Glenn Hardy îşi înghiţise guma de mestecat şi arunca priviri rătăcite în jurul său. Fiindcă guma de mestecat făcea parte din personalitatea bătăiosului redactor sportiv al agenţiei „Continental Press”, iar fără gumă de mestecat Glenn Hardy nu mai era Glenn Hardy.

Între timp, maestrul Cerednikov nu-şi pierduse vremea, fiindcă tabela electrică marcă mişcarea pionului negru din g7 în g6.

— Două scurte, două lungi, strigă Filippo Nardi.

Aproape simultan, difuzorul aparatului de radio transmise: „Pip, Pip, Piiip, Piiip”.

— Nu-şi pierde vremea, amicul Jeffrey Miller, rîse Nardi.

— Vă rog să remarcaţi, spuse profesorul Roland Despreux, că de data aceasta semnalele au fost mult mai puternice. Explicaţia este că postul de emisie se află chiar în clădirea în care ne găsim acum, cu un etaj mai jos, în sala unde se dispută prima rundă a turneului. Dacă cineva din dumneavoastră doreşte să se convingă, o poate face destul de lesne: în sala turneului îl va găsi pe Jeffrey Miller cu radiovaliza lui. Ce-i drept, a devenit acum mai prudent: a închiriat o lojă unde s-a încuiat. Dar uşierul mai are o cheie...

Difuzorul aparatului răsună iar: „Piiip, Piiip, Pip, Piiip”.

— Extraordinar de repede lucrează maşina lor, spuse Trude Hartmann. N-a trecut nici un minut de cînd Miller a transmis mutarea precedentă a maestrului Cerednikov.

Ciuperceanu clătină capul :

— Ţii minte ce mult dorea maestrul sovietic să joace cu Dacosta ? Acum şi-a văzut dorinţa împlinită. Numai că joacă împotriva unei maşini.

— N-are importanţă, replică Trude. Partida se va anula. Acum, nimeni şi nimic nu-l mai poate salva pe Dacosta. Maestrul Cerednikov a avut neşansa să cadă în prima rundă cu Dacosta. Dacă nu era el, era altul. Cineva trebuia să joace cu escrocul, altfel n-ar fi putut avea loc această amuzantă demonstraţie.

— Amuzantă ?! se strîmbă Ciuperceanu.

— Eu o găsesc de-a dreptul delicioasă. Priveşte mutra acestui Glenn Hardy. Crezi ca guma de mestecat i-a căzut greu la stomac ? Despre domnul Nicolas Toubib-Lemaire să nu mai vorbim. Cînd mă gîndesc că aceste specimene fac parte din breasla noastră...

— Dacosta, strigă Nardi, va muta nebunul din f1 în g2.

Şi de data aceasta, privirile se întoarseră, aproape automat, către tabela semnalizatoare. Dar nu mai domnea încremenirea dinainte. Se părea că cea mai mare parte a celor prezenţi se lămuriseră. Numai Glenn Hardy se uita cu disperare la tabla de şah de pe perete, aşteptînd... nici el nu ştia ce. Din cînd în cînd, îşi mişca mecanic fălcile, dar pe urmă îşi aducea aminte că înghiţise guma de mestecat şi că în gură nu-i mai rămăsese decît propria limbă şi un gust amar provocat de conferinţa de presă la cărei tocmai asista.

După cincizeci de secunde de la semnalele emise de aparat, Dacosta mută nebunul din f1 în g2, aşa cum precizase Nardi.

— Curtea e luminată, spuse Walter Chapmarin, închizîndu-şi magnetofonul cu care înregistrase expunerea şi discuţiile. Mă duc să telegrafiez. Ştirea va exploda ca o bombă.

— Domnilor, interveni din nou preşedintele federaţiei internaţionale. În mijlocul nostru se află domnul José Segovia. El este... hm... vreau să zic a fost... hm.., un colaborator al asociaţiei Cabral-Dacosta-Miller. A locuit mai multe săptămîni în vila Montrose din St. Paul şi vă stă la dispoziţie cu orice lămuriri veţi dori. În... hm... calitatea pe care a avut-o, este în măsură să vă furnizeze unele amănunte, pe care desigur că cititorii dumneavoastră, amatori de senzaţional, vor şti să le aprecieze.

José Segovia se umflă în pene. Sculîndu-se în picioare, se înclină cu multă grajie:

— Sunt la dispoziţia dumneavoastră, senores.

Două zile după atît de interesanta conferinţă de presă din salonul verde al sălii „Orpheum”, Trude Hartmann şi Anton Giuperceanu se aflau pe terasa unei cafenele din piaţa Apeldoorn. Erau încă sub impresia puternică ce le-o produsese vizitarea Rijksmuseum-ului, unde se oprişeră îndelung în sălile rezervate lui Rembrandt, Hals, Hondecoeler, Steen.

Piaţa Apeldoorn e departe de cartierul comercial al oraşului şi de zgomotul portului. Numai cînd şi cînd se auzea şuierul unei locomotive care manevra pe liniile gării Welsperpoort.

Trude sorbea îngîndurată dintr-un pai, fără să-şi dea seama că citronada din pahar se terminase. „Ce ochi albaştri are” - se gîndî Ciuperceanu, de parcă abia acum observase acest amănunt. Apoi întoarse capul şi lăsă privirea să-i lunece peste culorile vii ale lalelelor pe care florăresele din Aalsmeer le

întinseseră, în coşuri, pe trotuare.

Se pare însă că ochii Trudei nu erau numai albaştri, ci şi foarte ageri, căci îi arătă însoţitorului ei un trecător aflat în cealaltă parte a pieţei:

— Nu e prietenul nostru Filippo Nardi ? întrebă ea.

— După echipament se pare că el e.

Cîteva clipe după aceea, Nardi se apropie de masa lor şi întrebă cu exagerată politeţe :

— Va deranjez ?

— Lasă fleacurile şi stai jos! se supără Ciuperceanu.

Filippo Nardi îşi depuse aparatele pe un scaun şi trase altul sub el.

— De unde ţi-ai procurat noua vînătaie de la ochi ? voi să ştie Trude.

— Mai bine să ne spună de ce a întîrziat la conferinţa de la „Orpheum”, interveni Ciuperceanu. M-a făcut să trăiesc un sfert de ceas pe care n-am să-l uit niciodată.

— Ca să fac economie, zîmbi Nardi, vă voi răspunde în acelaşi timp. Cînd am descins din tren, m-am întîlnit cu domnul Richard Cabral. Aflase că i l-am răpit pe Jo şi venise după noi.

— Cine-i Jo ? întrebă Trude.

— Jo este acel elegant senor care răspunde la numele de José Segovia. Întîlnindu-ne cu domnul Cabral...

— Ştiu, rîse Trude, aţi avut o... divergenţă de păreri. Te-ai ales cu un ochi vînăt şi ai întîrziat la conferinţă.

— A fost minunat, se entuziasmă Nardi. Jo a arbitrat meciul. La urmă l-am aruncat pe Cabral într-un canal. Înota, al naibii, ca un peşte. În canalul acela îşi aruncă gospodinele din Amsterdam lăturile.

Se uită la cei doi din faţa lui şi lentilele ochelarilor săi avură acea sclipire pe care ceilalţi o cunoşteau:

— Obişnuiesc să-mi plătesc datoriile, spuse cu modestie.

Ciuperceanu se întunecă la faţă. Nardi păru să-şi dea seama că secretarul federaţiei noastre de şah nu prea e de acord cu unele aptucături de-ale sale.

— Trebuie să mă înţelegi, spuse Nardi. Văzîndu-mă cu Segovia, Cabral începuse să bănuiască ceva. Dacă îl lăsam să ajungă la sală „Orpheum”, i-ar fi anunţat pe Dacosta şi pe Miller. Atunci, toată demonstraţia noastră se ducea de rîpă. Aşa, am cîştigat timp. Parfumatul domn Richard Cabral trebuia să-şi schimbe mai întîi hainele ude şi urît mirositoare...

— Totuşi..,, începu Ciuperceanu, dar se răzgîndi şi nu mai continuă.

— Şi apoi, cu domnul Cabral aveam o socoteală personală. Am şters-o înainte de a sosi poliţia.

— Să lăsăm asta acum, zise Trude.

Filippo Nardi se prefăcu că se ridică de la masă:

— Am impresia că v-am deranjat...

— Cu două luni în urmă făceai glume mai bune, se supără Trude. Spune mai bine cum l-ai convins pe acest José Segovia să te urmeze. Probabil că figura asta a costat o grămadă de dolari.

— Dolari ? se miră Nardi. N-a costat nici un cent. I-am arătat numai ce are de cîştigat dacă mă urmează. Jo „Cicatrice”, isteţ la minte, şi-a înţeles interesul. De altfel, avea şi el o datorie de plătit lui Dacosta, care l-a denunţat la Montevideo.

— Şi ce a avut, mă rog, de cîştigat, dacă te-a urmat ?

Ziaristul scoase din buzunarul hainei ultimul număr al revistei „Weekly Mirror” şi-i arătă Trudei un titlu: „Misterele din vila Montrose”. Subtitlurile vorbeau de la sine; „Senzaţionalele destăinuiri ale unui fost membru al bandei Cabral - Jo «Cicatrice» îşi scrie memoriile - Un ciclu de articole rezervat în exclusivitate revistei noastre”.

— Şi pe ăsta l-am făcut om, zise filozofic Nardi.

Ciuperceanu luă revista şi citi cîteva din titluri. Unul suna: “Vila Montrose pradă flăcărilor. în subsolul vilei, poliţia a descoperit urmele şahistului electronic”. Altul: „Domnul W. W. Smith, preşedintele lui G.E.O., declară ziariştilor din Cincinnati: Nu-l cunosc pe Cabral, n-am nici o legătură cu el.” Altul: „Senzaţionala captură a poliţiei marsilieze: Martin Dacosta şi Jeffrey Miller arestaţi pe cînd încercau să se îmbarce, cu paşapoarte false, pentru Americă de Sud”. Şi, în sfîrşit ultimul: „Richard Cabral dispărut fără urmă. Se bănuieşte că celebrul gangster s-ar fi sinucis”.

Secretarul federaţiei noastre de şah închise scîrbit revista şi o aruncă pe masă.

— Eu cred, totuşi, că sînt de prisos aici, spuse Nardi atrăgîndu-şi privirile furioase ale celorlalţi. Dacă vreţi să mai stau, trebuie să-mi daţi o lămurire.

— Îţi sîntem datori, zise Trude, în schimbul celor cu care ne-ai copleşiţ pînă acum.

— Să auzim, zise şi Ciuperceanu.

— Cum se face că, în prima zi a turneului Dacosta a pierdut partida cu Cerednikov ? Maestrul sovietic a jucat doar împotriva maşinii. Vila Montrose nu arsese încă...

— I-o fi lipsit vreun transistor din aparat, făcu Trude, sau l-a bruiat de la Bucureşti inginerul acela, prietenul lui Dinu Romanescu.

— Nici una, nici alta, zise Ciuperceanu.

Apoi, secretarul federaţiei noastre de şah repetă ce-i spusese, cu cîteva zile înainte, profesorul Dimitrie Suceveanu:

— Dacosta trebuia sa piardă pînă la urmă. Nici un tub electronic nu se poate măsura cu celula nervoasă a omului, nici o maşină nu se poate măsura

cu creierul ei, cu omul.

Şi, fiindcă între timp secretarul federaţiei îşi completase documentarea, adăugă:

— Maşina lui Cabral din vila Montrose avea cîteva mii de lămpi electronice, iar creierul omenesc are cincisprezece miliarde de celule nervoase.

— Cînd le-ai numărat ? întrebă Nardi admirativ.

Izbucniră cu toţii în rîs.

După aceea, fostul redactor al lui „Cronaca degli scacchi” se ridică şi începu să-şi pună aparatele.

— Ştiu că nu deranjez, zise, dar trebuie sa plec. Sînt aşteptat la redacţie.

— La redacţie ?! se miră Trude. Ştiam că eşti şomer.

— Am fost şomer, se indignă Nardi, am fost şomer pînă astăzi dimineaţă, cînd domnul profesor Roland Despreux mi-a oferit postul, de redactor-şef al buletinului Federaţiei internaţionale de şah.

Din două sărituri ajunse pe trotuar şi culese din coşul unei florărese o lalea mare, roşie, pe care o aruncă, îndemînatic, pe masa celor doi.

— Nu vă mai deranjez ! strigă rîzînd cu gura pînă la urechi şi se depărtă cu paşi grăbiţi.

— Laleaua asta, îi spuse Ciuperceanu fetei, se potriveşte la culoarea ochilor tăi.

Contrar obiceiului, Trude Hartmann nu răspunse printr-o ironie. Pe urmă, îşi dădu seama că cele spuse de Anton Ciuperceanu îi fac plăcere şi obrajii ei începură să semene la culoare cu laleaua...